

**UNIVERZITA KARLOVA**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Diplomová práce**

**2019**

**Bc. Andrea Černá**

**UNIVERZITA KARLOVA**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Kritická reflexe dosavadní prozaické tvorby**

**Marka Šindelky v českých médiích**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Andrea Černá

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

## **Prohlášení**

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 10. května 2019

Andrea Černá

## **Bibliografický záznam**

ČERNÁ, Andrea. *Kritická reflexe dosavadní prozaické tvorby Marka Šindelky v českých médiích*. Praha, 2019. 135 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

**Rozsah práce:** 180 431 znaků

## **Anotace**

Diplomová práce *Kritická reflexe dosavadní prozaické tvorby Marka Šindelky v českých médiích* si klade za cíl analyzovat vybrané kritické reflexe, které vyšly v tuzemských médiích a věnovaly se románu *Chyba* (2008), sbírce povídek *Zůstaňte s námi* (2011), sbírce povídek *Mapa Anny* (2014) a románu *Únava materiálu* (2016) autora Marka Šindelky. Zdrojem recenzí a kritik publikovaných v období mezi lety 2008 a 2018 jsou literární časopisy A2, Host, Revolver Revue, Souvislosti, Tvar, deníky Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo a weby iLiteratura.cz a iRozhlas.cz. Analýza byla uskutečněna na základě údajů v databázi recenzí a kritik v archivu webu Ústavu pro českou literaturu. Obsah těchto kritik následně autorka vyhledala ve fulltextovém archivu mediálních zpráv z České republiky Newton Media Search a v archivech konkrétních médií v závislosti na dostupnosti úplného textu recenzí včetně jeho bibliografických údajů. Celkově je literárněkritické analýze podrobena 43 textů. Teoretická část práce se pro lepší komplexnost tématu věnuje pojmu literární kritika, podává přehled významných kulturních periodik zaměřených právě na vydávání kritických reflexí a představuje život a díla Marka Šindelky. Součástí diplomové práce je také rozhovor, který s tímto spisovatelem vedla autorka práce v prostorech Nové scény Národního divadla, tj. tematicky na stejném místě, odkud si Šindelka odnesl dvě literární ocenění Magnesia Litera v kategorii próza roku 2012 a 2017 za knihy *Zůstaňte s námi* a *Únava materiálu*.

## **Annotation**

Diploma thesis *Critical Reflection of Marek Šindelka's Current Prosaic Creation in the Czech Media* has the aim to analyze selected critical reflections that were published in the Czech media about a novel *Chyba* (2008), a collection of short stories *Zůstaňte s námi* (2011), a collection of short stories *Mapa Anny* (2014) and a novel *Únava materiálu* (2016), all of them written by author Marek Šindelka. The source of reviews and critiques published between 2008 and 2018 are czech literary magazines A2, Host, Revolver Revue, Souvislosti and Tvar, daily press Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo and websites iLiteratura.cz and iRozhlas.cz. The analysis was made according to data in the archive of Institute for Czech Literature. Content of these critics was found in the full-text archive of media news from the Czech Republic called Newton Media Search and as well in the archive of concrete media depending on the availability of full text including its bibliographic data. In total, 43 texts are subjected to literary-critical analysis. The theoretical part is for complexity of the topic focused on the term of literary criticism, an overview of important czech cultural periods focused on the publication of critical reflections and afterwords the theoretical part presents the life and work of Marek Šindelka. Included to the diploma thesis is also an interview with Šindelka which was held in of the building of the National Theater in Prague, thematically at the same place where the writer received two Magnesia Litera literary awards in the category for prose of the years 2012 and 2017 for the books *Zůstaňte s námi* and *Únava materiálu*.

## **Klíčová slova**

Marek Šindelka, recenze, česká média, literární kritika, próza

## **Keywords**

Marek Šindelka, review, czech media, literary criticism, prose

## **Title**

Critical Reflection of Marek Šindelka's Current Prosaic Creation in the Czech Media

## **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce PhDr. Janě Čeňkové, Ph.D., za podnětné připomínky a vstřícný přístup. Tímto jí děkuji rovněž za výuku předmětů v kulturním modulu, jejichž absolvování mi přineslo podněty potřebné k sepsání této diplomové práce. Rovněž chci poděkovat Mgr. et MgA. Marku Šindelkovi za poskytnutí rozhovoru.

## Obsah

1	Úvod.....	3
2	Literární kritika .....	5
2.1	Teoretické ukotvení pojmu literární kritika .....	5
2.2	Literární kritika napříč historií.....	7
2.3	Hodnota literárního díla .....	10
2.4	Definování literárněkritických analýz recenzí na Šindelkovy knihy.....	12
3	Přehled současných kulturních periodik .....	14
3.1	Host.....	14
3.2	Tvar.....	15
3.3	A2.....	18
3.4	Souvislosti.....	20
3.5	Revolver Revue.....	21
4	Marek Šindelka a jeho tvorba.....	24
4.1	Osobnost spisovatele.....	24
4.2	Autorova literární díla.....	28
4.2.1	Svatá Barbora .....	29
4.2.2	Strychnin a jiné básně.....	30
4.2.3	Žánry Šindelkových próz.....	31
5	Analýza kritických reflexí románu Chyba .....	33
5.1	Hodnocení kritických reflexí románu Chyba.....	42
6	Analýza kritických reflexí sbírky povídek Zůstaňte s námi.....	44
6.1	Hodnocení kritických reflexí sbírky povídek Zůstaňte s námi .....	54
7	Analýza kritických reflexí sbírky povídek Mapa Anny .....	57



7.1	Hodnocení kritických reflexí sbírky povídek <i>Mapa Anny</i> .....	68
8	Analýza kritických reflexí románu <i>Únava materiálu</i> .....	70
8.1	Hodnocení kritických reflexí románu <i>Únava materiálu</i> .....	81
9	Závěr.....	84
	Summary.....	87
	Prameny .....	90
	Literatura .....	93
	Seznam příloh.....	103
	Přílohy .....	104
	Příloha č. 1 Fotografie spisovatele Marka Šindelky.....	104
	Příloha č. 2 Obálka románu <i>Chyba</i> .....	105
	Příloha č. 3 Obálka sbírky povídek <i>Zůstaňte s námi</i> .....	105
	Příloha č. 4 Obálka sbírky povídek <i>Mapa Anny</i> .....	106
	Příloha č. 5 Obálka románu <i>Únava materiálu</i> .....	106
	Příloha č. 6 Rozhovor s Markem Šindelkou.....	107

# 1 Úvod

Marek Šindelka (1984) je český spisovatel, kterého kritik Pavel Mandys i jiní literární odborníci označují za talentovaného představitele mladé literární generace. Zmapování kritických recenzí na prozaická díla spisovatele si autorka jako téma diplomové práce vybrala z několika důvodů. Svou první knihu vydal Marek Šindelka už ve svých 21 letech a od té doby se stal autorem nebo spoluautorem šesti dalších knih. Ačkoli je dvojnásobným držitelem literární ceny Magnesia Litera v kategorii prózy za sbírku povídek *Zůstaňte s námi* v roce 2012 a za román *Únava materiálu* v roce 2017, mediálním reflexím jeho oceněných děl se doposud žádná akademická práce nevěnovala. Zároveň ale Šindelka není pouze lokálním autorem, jelikož svou tvorbou překračuje hranice české literatury. Jeho knihy byly přeloženy do nizozemštiny, angličtiny, němčiny, maďarštiny, polštiny a chorvatštiny, a kromě toho byla překladová práva jeho posledního románu prodána do Makedonie, Srbska a Sýrie. Tato práce spojuje mediální téma s literárním a zaměřuje se na beletristická díla spisovatele, a to pouze na prózu. Vzhledem k předpokládanému rozsahu práce by záběr na větší množství knih neumožnil dostatečně důkladnou analýzu kritických reflexí všech děl.

Práce *Kritická reflexe dosavadní prozaické tvorby Marka Šindelky v českých médiích* se věnuje literárním kritikám Šindelkovy prózy a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část rozebírá pojem literární kritika jako takový, a to z pohledu českého i historického, podává přehled nejvýznamnějších českých kulturních periodik současnosti a stručně představují Marka Šindelku jako spisovatele včetně jeho aktuální a neprozaické tvorby. Na rozdíl od tezí jsou v podkapitolách věnovaných přehledu médií šířeji představeny pouze literární časopisy, nikoli kulturní weby, a to z důvodu nízké frekvence těchto webů jako zdrojů v praktické části práce.

Kapitoly věnované jednotlivým knižním titulům jsou již praktické a po krátké analýze a přiblížení vybraných děl přinášejí především analýzu jejich kritických ohlasů. Z toho důvodu byl i upřesněn název těchto kapitol. Analýza kritických reflexí prozaických děl Marka Šindelky byla uskutečněna na základě dostupnosti textů v databázi recenzí a kritik v archivu webu Ústavu pro českou literaturu. Obsah těchto kritik následně autorka vyhledala ve fulltextovém archivu mediálních zpráv z České republiky Newton Media Search či v archivech konkrétních médií v závislosti na dostupnosti úplného textu recenzí včetně jeho bibliografických údajů. Analýza reflexí na Šindelkovu prózu má za cíl zmapovat převládající

názory na autorova díla. Ačkoli jsou recenze srovnávány jednotlivě a každá kapitola je věnována právě jedné Šindelkově knize, v celé práci lze sledovat vývoj kritiky na daná díla v návaznosti na konkrétním médiu či recenzentovi. Ve srovnání s tezemi došlo k rozšíření analyzovaného období, a to oproti plánovanému po rok 2017 na rok 2018.

Pro větší komplexnost tématu je součástí příloh také rozhovor s Markem Šindelkou, který se spisovatelem vedla autorka práce v prostorech Nové scény Národního divadla, tj. tematicky na stejném místě, odkud si Šindelka odnesl dvě literární ocenění Magnesia Litera.

Tato práce si neklade za cíl obsáhnout veškerou Šindelkovu tvorbu ani reflektovat celkové mediální pokrytí jeho děl. Reflexe prozaických děl jsou vybírány na základě kvality výchozího média a relevance konkrétních recenzí. Zařazeny nejsou krátké texty a anotace. Oproti tezím byla proto vynechána recenze z týdeníku Reflex, která nesplňovala tato kvalitativní kritéria. Šindelkovy knihy rezonovaly i v prostředí čtenářských blogů, mezi tzv. bookstagramery na sociální síti Instagram nebo mezi tzv. booktubery na videoseveru YouTube, všechny tyto ohlasy jsou ale pouze čtenářskými reflexemi a z toho důvodu rovněž nejsou součástí analýz této diplomové práce.

## 2 Literární kritika

„Všichni spisovatelé jednou zemřou a jejich díla se ocitnou mimo jejich dosah,“ říká ve své knize *Jak číst literaturu jako profesor* Thomas Foster a dodává, že být spisovatel neznamená být autor, ačkoli tato slova obvykle zaměňujeme.<sup>1</sup> „Spisovatel je člověk, který píše, zatímco autor je člověk, který textu dodává autoritu, což nemusí být vždy ta samá osoba,“ naznačuje Foster více stran, jak nahlížet na literaturu. Není to tedy pouze spisovatel, který může ovlivnit přijetí svého díla.

### 2.1 Teoretické ukotvení pojmu literární kritika

Česká literární kritika se podle *Lexikonu teorie literatury a kultury* začala systematictěji rozvíjet od doby národního obrození v 19. století. Jako svébytný literární žánr začala být chápána až na konci téhož století, o což se zasadil snad nejrespektovanější literární kritik František Xaver Šalda.<sup>2</sup> Spisovatelům poskytují kritiky a recenze zpětnou vazbu, nicméně podle Karla Čapka jsou literáti s kritiky ve věčném konfliktu. Čapek ale tvrdí, že jakákoli kritika nemůže spisovateli ublížit: „Zlá kritika je konec konců stejně bezmocná proti dobré tvorbě jako dobrá a tvořivá kritika proti umění.“<sup>3</sup> Kritiku literární a publicistickou lze podle *Slovníku žurnalistiky* definovat několika způsoby. Prvním je „pole recepcce uměleckého projevu, zahrnující jeho veřejnou reflexi a její autory, tzv. kritiky“. Druhou definicí je „souhrnné označení pro žánry publicistického až vědeckého stylu, které umělecký projev popisují, interpretují a hodnotí, častokrát s oporou v metodice konkrétního vědeckého či filozofického směru“.<sup>4</sup>

Podle Umberta Eca lze kritiku rozdělit do tří kategorií – recenze, literární historie a kritika ve smyslu sémiotické analýzy textu. V prvním případě, v recenzi, je čtenář seznamován s textem, který dosud nezná. Jak Eco zmiňuje ve svém díle nazvaném *O literatuře*: „Recenze

---

<sup>1</sup> FOSTER, Thomas C. *Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky*. Brno: Host, 2016, s. 279-280, s. 343.

<sup>2</sup> NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří; HOLÝ, Jiří (eds.). *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 457.

<sup>3</sup> ČAPEK, Karel. *Poznámky o tvorbě*. Praha: Československý spisovatel, 1959, s. 24.

<sup>4</sup> ČENKOVÁ, Jana. Kritika literární a publicistická. In: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 135-136.

zpravidla následuje po vydání zkoumané knihy. Plní funkci informativní a diagnosticko-důvěrnou.<sup>5</sup> Druhý typ, literární historie, má hovořit o textech, které čtenář už zná, a ukázat, jak bylo dílo ve své době přijato. Poslední kategorií je kritika textu, ve které autor přistupuje ke svému textu tak, že čtenář o díle nic neví a má prostřednictvím kritiky dílo teprve objevit. Tento způsob Eco připodobňuje sémiotické analýze textu.<sup>6</sup> V další ze své knih *Meze interpretace* Eco shledává dva druhy interpretace – sémantické (sémiozické) a kritické (sémiotické). „Při první z nich badatel vyplňuje předložený text určitým významem. Naopak kritická interpretace si klade za cíl popsat a vysvětlit, z jakých formálních důvodů produkuje text určitou reakci.“<sup>7</sup> Z Ecových textů vyplývá, že kritika by se měla snažit literární dílo interpretovat a hledat jeho význam.

Podle Jonathana Cullera je pojem interpretace společenskou praxí a lze ji rozdělit na neformální a formální. Neformální interpretací jsou rozhovory čtenářů anebo interpretace, která probíhá uvnitř mysli jednotlivých čtenářů.<sup>8</sup> Nad rolí literárních kritiků a literární kritiky obecně se zamýšlí i Northrop Frye v díle *Anatomie kritiky*. Podle Frye by měl literární kritik postupovat vědecky. Vědeckost dle jeho názoru odlišuje kritiku od literárního parazitismu a od vnějšího kritického přístupu. Díky vědeckosti přecházejí všechny obory od náhody a intuice k systematickosti.<sup>9</sup> Profesor Thomas Foster z Michiganské univerzity se k roli literárního kritika se staví následovně: „Kritik by měl trénovat paměť a symbolické myšlení a měl by umět rozeznat zakomponované hlubší vzorce.“<sup>10</sup>

K literární kritice má blízko i pojem recenze. Z obecné definice je recenze zpravidla prvotním soudem hodnoceného díla, která následně inspiruje další čtenáře a badatele a stává se výchozím materiálem k dalším studiím. Podle *Slovníku žurnalistiky* je recenze „kriticky zaměřený druh publicistiky nebo odborného textu, který představuje nové dílo uměleckého

---

<sup>5</sup> ECO, Umberto. *O literatuře*. Praha: Argo, 2004, s. 156-157.

<sup>6</sup> Ibid.

<sup>7</sup> ECO, Umberto. *Meze interpretace*. Praha: Karolinum, 2004. s. 64.

<sup>8</sup> CULLER, Jonathan. *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, s. 73.

<sup>9</sup> FRYE, Northrop. *Anatomie kritiky: čtyři eseje*. Přeložil Sylva FICOVÁ. Brno: Host, 2003. Teoretická knihovna, sv. 4. s. 23.

<sup>10</sup> FOSTER, Thomas C. *Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky*. Brno: Host, 2016, s. 36-37.

charakteru (literatura, film, výtvarné umění, hudba)<sup>11</sup>. Název pochází z latinského slova *recenseo* neboli posuzovat, uvažovat. Recenze mohou být psány na opakovaná vydání starších děl a mohou obsahovat úryvky z díla. Recenzní činnost považuje Jana Čeňková ve *Slovníku žurnalistiky* za náročnou: „recenzent musí prokázat dostatečné znalosti – dílo by měl recenzent zařadit do kontextu autorovy tvorby a také do národního a světového kontextu (ať už uměleckého nebo publicistického)<sup>12</sup>. Recenze delšího rozsahu mohou být označovány jako kritické studie či eseje. Kvalitní kritiky by měly mít jasné stanovisko a vystihnout zásadní smysl díla. Kromě toho mohou zmiňovat a okomentovat estetiku díla, způsob narace nebo přijetí díla čtenářskou veřejností.<sup>13</sup> Primárně se ale literární vědci shodují, že autorita kritika je položena na jeho rozsáhlé literární vzdělanosti. Jak uvádí *Lexikon teorie literatury a kultury*: „Zkušenosti kritika odrážejí jeho kompetenci soudit a rozhodovat.“<sup>14</sup> Literární vědec Václav Černý dokonce považuje kritiku za obor, který má úzké propojení s vědou: „Kritik bez nejpřísnějšího vědeckého školení neobstojí. K vynesení kritického soudu jsou nutné vědomosti o umělci, znalosti o vzniku a povaze díla – opatřit je lze pouze vědecky. Okolnosti umělcovy psychologie, inspirační pohnutky, původnost díla, podmínky jeho růstu a vzniku nesmí být nabyty jinak než vědecky.“<sup>15</sup> Kromě toho ve své knize Černý definuje úkony, které by kritika měla mít: „Je-li prvním úkonem skutečné kritiky ztotožnění s úmyslem a dílem umělcovým, je jejím druhým úkonem a zároveň cílem kritický soud. Umělecké dílo smí být souzeno. Takovýto kritikův soud je objektivní, neboť estetická určení díla neplynou z osobních pocitů, citů a názorů soudcových, z jeho libovůle. Subjektivita se soudu účastní jen proměnlivou mírou kritikova talentu, soud jako takový je však svým obsahem a zdůvodněním zakotven výhradně v objektu.“<sup>16</sup>

## 2.2 Literární kritika napříč historií

Literární kritika je součástí literární vědy. Kořeny literární kritiky sahají až do dob antiky,

---

<sup>11</sup> ČEŇKOVÁ, Jana. Recenze. In: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 198.

<sup>12</sup> Ibid.

<sup>13</sup> Ibid.

<sup>14</sup> NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří; HOLÝ, Jiří (eds.). *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 455-456.

<sup>15</sup> ČERNÝ, Václav. *Co je kritika, co není a k čemu je na světě*. Brno: Blok, 1968, s. 57.

<sup>16</sup> Ibid., s. 63.

proto napříč dobou akceptuje různé diskurzy a schémata.<sup>17</sup> Moderní pojetí literární kritiky se podle Nünningova *Lexikonu teorie literatury a kultury* začalo formovat v průběhu 18. století, ve Francii dokonce už v 17. století, kdy se kritika oddělila od tradičních podob ve formě učených úvah: „Zprvu se objevil racionálně-formalistický model literární kritiky, který se zaměřoval pouze na formální strukturu jazyka a na gramatickou rekonstrukci sémantiky textu, dlouho však nepřežil. Postupně docházelo k odklonu od principu nadčasové platnosti a do popředí se dostával zájem o aktuálnost a novost. V literární praxi to vypadalo tak, že se poučení novináři začali více věnovat soudobé literatuře. Touha po aktuálnosti se ještě více vyostřila v době osvícenství, kdy vznikl literární trh; právě tehdy začal být kritik vnímán jako prostředník mezi dílem a čtenářem. Kritikovým úkolem je zde neustále vést v patrnosti, co je nové, aby mohl svými komentáři doprovázet aktuální publikace a konjunktury literárního pole a zároveň poskytovat publiku radu, bez níže by se v nepřehledné a stále narůstající záplavě textu ztratilo“. V pozdním osvícenství se literární kritika začala prolínat s filozofickou estetikou.<sup>18</sup> O českém prostředí uvádí Trávníček následující: „Česká literární kritika se výrazně prosadila v době národního obrození v 19. století a do její historie výrazně zasáhl *Máj* Karla Hynka Máchy, vydaný v roce 1836, který soudobá kritika nepřijala kladně. Ve 40. letech 19. století razil Karel Havlíček Borovský přesvědčení, že správná literární kritika má umět své soudy zdůvodnit. Za nejvýraznějšího kritika české literatury je považován František Xaver Šalda (1867-1937), který posunul literární kritiku na stejnou tvůrčí úroveň jako samotné spisovatelství.“<sup>19</sup>

Ve 20. století se zásadní kritická hlediska v českém prostředí proměňují. Dosavadní náhled na kritiku pohledem Františka Xavera Šaldy, který posuzoval individuální přínos uměleckých děl v širších kulturních souvislostech, se proměnil ve prospěch strukturalistického náhledu na dílo.<sup>20</sup> Meziválečná literární kritika se jako celek roztříštila: „Vedle sebe existovali autoři zastávající tradiční názory (Arne Novák), levicovní autoři (Josef

---

<sup>17</sup> ČEŇKOVÁ, Jana. Kritika literární a publicistická. In: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 136.

<sup>18</sup> NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří; HOLÝ, Jiří (eds.). *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 456.

<sup>19</sup> Ibid.

<sup>20</sup> ČEŇKOVÁ, Jana. Kritika literární a publicistická. In: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 136.

Hora, Bedřich Václavek, Julius Fučík) i katoličtí představitelé (Bedřich Fučík, Miloš Dvořák).<sup>21</sup>

„Ve vývoji české umělecké a publicistické kritiky tvořila oficiální doktrínu od konce 40. let 20. století kritika marxistická. Zahrnovala různé teoretické koncepty, které vycházely z materialistického pojetí dějin Karla Marxe. Komunistická strana jako předvoj dělnické třídy předurčovala význam umění jako nadstavby k materiální základně,“ uvádí *Slovník žurnalistiky*.<sup>22</sup> K vývoji literární kritiky došlo krátce v 60. letech, kdy se vedle několika různorodých osobností jako nejsilnější tendence objeví vliv strukturalismu. V období normalizace byla kritika na dvě desetiletí odsunuta do pozadí.<sup>23</sup> K ústupu od ideologického rámce došlo definitivně až v 90. letech 20. století. Po revoluci v roce 1989 se literární kritika přesunula do literárních časopisů. Původní funkci literární kritiky mnohdy nahradila reklama, krátké oznámení a objevuje se nový fenomén tzv. „PR recenze“.<sup>24</sup>

PR recenze jsou podle *Slovníku žurnalistiky* důsledkem zrychlené digitální doby a přirovnávány jsou k anotacím. Jak píše Čenková: „V denním tisku jsou recenze často produktem managementu a nakladatelských strategií. Kritické recenze jsou oproti tomu nejvíce zastoupeny v kulturních a literárních časopisech Host, Revolver Revue, Tvar, A2 nebo ve specializovaných přílohách denního tisku, např. v Orientaci Lidových novin. Umělecká kritická publicistika se vyskytuje také v audiovizuálních médiích, např. v rozhlasovém pořadu Mozaika na stanici Českého rozhlasu Vltava nebo v televizních diskusních pořadech na ČT Art.“<sup>25</sup>

---

<sup>21</sup> NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří; HOLÝ, Jiří (eds.). *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 456.

<sup>22</sup> ČENKOVÁ, Jana. Kritika literární a publicistická. In: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 136.

<sup>23</sup> NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří; HOLÝ, Jiří (eds.). *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 456.

<sup>24</sup> *Ibid.*, s. 457.

<sup>25</sup> ČENKOVÁ, Jana. Recenze. In: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 198-199.



## 2.3 Hodnota literárního díla

Nad tím, jak stanovovat a posuzovat hodnotu literárního díla, se zamýšlí Přemysl Blažíček ve své knize *Kritika a interpretace*: „Jaké je dnes nejrozšířenější kritérium hodnoty uměleckého díla? Je jím autenticita.“<sup>26</sup> Zároveň ale dodává, že míra autenticity může být kritériem hodnoty díla jen tehdy, pokud ji chápeme jako užití jazyka, v němž je zatlačena do pozadí praktická funkce sdělovací. Prosté sdělení je podle Blažíčka neosobní a schematizující a tudíž neautentické.<sup>27</sup>

Příběhy vyrůstají z jiných příběhů, někdy je vliv přímý a na první pohled zřejmý, jindy je spojení ne tolik výrazné. Podle Thomase Fostera ale dialog mezi starými a novými texty probíhá vždy. „Kritici tomuto dialogu říkají intertextualita. Ta prohlubuje a obohacuje čtenářovu zkušenost, vnáší do textu mnohovrstevné významy, z nichž některé čtenáři ani vědomě nezaznamenají. Pokud čtenář nezaznamená všechny souvztažnosti, neměl by si dělat starosti. Pokud si však těchto prvků začne všimát, jeho vnímání se prohloubí a prožitek bude smysluplnější a komplexnější.“<sup>28</sup>

Zcela originální literární dílo neexistuje. Začínajícímu čtenáři může sice každý příběh připadat nový, ale s přibývajícím načtenou literaturou začne v textech vidět vzorce, archetypy a opakování. Schopnost rozpoznávat vzorce je částečně otázkou talentu a umu kritika, ale hodně záleží i na praxi: časem začínáme čím dál častěji nacházet v jednotlivých literárních dílech paralely. Jakmile se to stane, naše čtení textu se už neřídí výhradně tím, co je na stránce viditelné na první pohled. Zažíváme „aha faktor“ – pocit, kdy na základě dřívější zkušenosti rozpoznáme něco důvěrně známého.<sup>29</sup>

Blažíček se dále zabývá otázkou emocí, které dílo ve čtenáři vzbuzuje: „Emocemi je nasycen celý estetický prožitek, avšak emocionální zkušenost hraje největší roli právě v hodnocení.“<sup>30</sup> Jakkoli toto konstatování na první pohled komplikuje objektivní výklad díla, autor si jím otevírá cestu k racionálnímu hodnocení: „Literární bádání musí vycházet z faktu,

---

<sup>26</sup> BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002, s. 89-90.

<sup>27</sup> Ibid.

<sup>28</sup> FOSTER, Thomas C. *Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky*. Brno: Host, 2016, s. 60-62.

<sup>29</sup> Ibid., s. 55-56, 60-61.

<sup>30</sup> BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002, s. 90.

že dílo způsobuje čtenáři estetický prožitek. Při zkoumání díla by badatel tedy neměl vycházet pouze z ověřitelných a dokazatelných jednotek, tj. pouze z jazykové a obsahové složky díla. Ti literární badatelé, kteří jsou příliš vědečtí a ze svého hodnocení se snaží vymýtit neověřitelné emoce, se zbavují možnosti navázat s předmětem bádání užší kontakt. Takový postup je možný a má svou hodnotu, ale nelze ho vydávat za správný přístup k uměleckému dílu.<sup>31</sup> Lze tedy stanovit racionální hodnocení uměleckého díla? Podle Blažíčka „neexistuje metoda zkoumání uměleckého díla, která by badateli bez estetického citu mohla být oporou pro určení hodnoty díla“. Z toho vyplývá, že záleží na osobě badatele a zkušenosti recenzenta.<sup>32</sup> Cílem interpretace literárního textu by mělo být vystihnoutí smyslu zkoumaného textu, vyhmátnutí významu, který dílo přesahuje a jeho pojmenování. Postup při interpretaci na základě názoru Josefa Prokeše nelze zredukovat na pouhou mechanickou analýzu nebo na vyčlenění jevů z kontextu: „Při interpretaci se zaměřujeme na pochopení hodnoty textů. Hodnota se ale vyjevuje a zhodnocuje až při čtenářské recepci. Neexistuje žádné esteticky absolutní měřítko dokonalosti.“<sup>33</sup> Při interpretaci podle Fostera existuje také model profesionálního čtení. Cílem je ukázat, že dílo vymezují hodnoty a předsudky doby, v níž bylo napsáno. K četbě je vhodné přistupovat s odstupem, nečíst jej pouze svými očima, ale snažit se nalézt úhel pohledu doby a společenského, kulturního, historického a osobní pozadí, ve kterém byl příběh napsán.<sup>34</sup>

Různé historické doby hodnotily díla různými požadavky. Blažíček k tomuto doplňuje: „Měnily se představy o tom, co je umění, ačkoli byla snaha o určení nadčasových kritérií. Akt hodnocení hrával roli přinejmenším v uvědomění hodnoty díla. Estetické názory badatele jsou prověřovány, dotvářeny a přetvářeny hodnocením každého nového díla. Zároveň by ale badatel měl mít stanovené své hodnotící kritérium a požadavky, s nimiž přistupuje k jednotlivým dílům. Měl by vycházet z komplexnějšího pojetí umění.“<sup>35</sup> Uvažuje také nad smyslem díla, který následně ovlivňuje jeho přijetí: „Umělecké literární dílo předává poznatky, pozorování a myšlenky. Toto praktické poslání je součástí literárního díla,

---

<sup>31</sup> BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002, s. 90-92.

<sup>32</sup> *Ibid.*, s. 92.

<sup>33</sup> PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 12.

<sup>34</sup> FOSTER, Thomas C. *Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky*. Brno: Host, 2016, s. 279-280.

<sup>35</sup> BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002, s. 93-94.

ale netvoří jeho hlavní smysl. Sdělovací funkce je podřízena smyslu přijímání díla a pocitů u toho vyvolaných. Smysl umění spočívá v transcendenci neboli v přesahu smyslové skutečnosti. Na základě zafixovaných představ si badatel při četbě díla vybavuje představy, uvádí je do vztahů a tím se vytváří významový celek. Umělecké dílo není pouhým textem, ale vzniká vždy znovu při četbě na základě čtenářovy tvůrčí aktivity. Míra hodnoty díla a jeho estetického účinku závisí na míře napětí mezi textem a čtenářem. Toto napětí nelze objektivně měřit a zároveň ho nelze identifikovat s obtížností díla.“<sup>36</sup> Literární kritici podle Blažíčka právem odsuzují přehnanou líbivost a přílišnou harmoničnost textu. „Moderní umění ukazuje, že velké umělecké činy rozrušovaly konvenční estetické normy, a tedy byly vším, jen ne líbivým uměním. Krásu získávají umělecká díla až z časového odstupu. Vlastní poslání umění a tím i východisko k jeho hodnocení přesahuje tuto technickou představu o kritériích hodnocení. Podmínkou pozitivního hodnocení literárního uměleckého díla je vznik vlastního světa se svým vlastním smyslem v hlavě čtenáře. Tento vnitřní svět není vytvářen na základě popisu v knize, ale je jím podněcován. Nejprůkaznějším nepřímým důkazem o kvalitě díla je už samotná interpretace smyslu díla ve čtenářově mysli.“<sup>37</sup> Rozdíl mezi odborným a laickým čtenářem je podle Fostera takový, že nezasvěcený čtenář se zaměřuje na děj a postavy. Obojí v něm vyvolá emoce, což je reakce, ve kterou spisovatel doufal. Oproti tomu odborný čtenář se zaměří na motiv a konotaci s jinými romány a uměleckými díly.<sup>38</sup>

## 2.4 Definoání literárněkritických analýz recenzí na Šindelkovy knihy

Podle knihy *Metody výzkumu médií* literárněkritická analýza „obnáší zkoumání lingvistických sdělení“.<sup>39</sup> Proto v následujících kapitolách bude provedena literárněkritická analýza na základě zkoumání lingvistických sdělení sdělených v recenzích. Jak zmiňuje ve své knize Foster: „Když spisovatelé začnou sepsávat nové dílo, znají svou práci do okamžiku, kdy zakončí poslední větu interpunkčním znaménkem. Nejčastěji je tím

---

<sup>36</sup> BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002, s. 95-98.

<sup>37</sup> *Ibid.*, s. 99-100.

<sup>38</sup> FOSTER, Thomas C. *Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky*. Brno: Host, 2016, s. 26.

<sup>39</sup> TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 117.

znaménkem tečka. Měl by to však být spíš otazník, protože každý se může jen dohadovat, co se pak stane.“<sup>40</sup> Po vydání se knihy dostávají nejen do rukou čtenářů, ale i kritiků.

Hlavní výzkumná otázka proto zní takto: Jak autoři kritických recenzí interpretovali jednotlivé Šindelkovy prózy? Vedlejší výzkumné otázky pomáhající zodpovědět hlavní otázku jsou následující: 1) V čem se kritici ve svých názorech shodovali a v čem nikoli? 2) Jak se liší názorový konsenzus na Šindelkova literárními cenami oceněná a neoceněná díla? 3) Splňují kritici parametry vědeckého přístupu ke kritickému textu? Definované výzkumné otázky se skládají z komplexní literárněkritické analýzy jednotlivých recenzí. Recenze budou z obsahové stránky srovnány pomocí kritické analýzy na základě interpretačních teorií Umberta Eca, Přemysla Blažíčka a Václava Černého zmíněných v kapitolách výše.

Na základě tohoto teoretického zázemí vyvstaly tyto podotázky: Zařadil autor recenze dílo do kontextu spisovatelovy tvorby a do širšího národního či světového kontextu? Jak recenzent dílo interpretoval? Podařilo se mu vystihnout zásadní smysl díla, najít jeho význam a hodnoty? Našel důvody, proč v něm text vyvolal dané reakce? Měla kritika jasné stanovisko? Je z recenzí patrné, zda měl recenzent stanovená svá hodnotící kritéria a požadavky? Pokud ano, jaké to byly? Přistupoval recenzent k hodnocení dílu objektivně a vzal v potaz pozadí vzniku díla? Hledání odpovědí na tyto otázky činí jádro literárněkritické analýzy recenzí vedoucí k zodpovězení hlavní a vedlejších výzkumných otázek.

---

<sup>40</sup> FOSTER, Thomas C. *Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky*. Brno: Host, 2016, s. 11.

### 3 Přehled současných kulturních periodik

Diplomová práce vychází z kritických recenzí zveřejněných v denících, časopisech a na webu. Konkrétní média a texty pro analýzu mediálních reflexí byly stanoveny na základě relevance. Vynechány byly krátké texty a anotace. Vybrány byly kritiky v následujících médiích: z deníků jde o Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny, z časopisů o týdeník Respekt, čtrnáctideník Nový Prostor a kulturní časopisy Host, Tvar, A2, Souvislosti a Revolver Revue. Mezi weby, jejichž recenze na Šindelkova díla jsou součástí analýzy této práce, patří iLiteratura.cz a web Českého rozhlasu iRozhlas.cz.

Tato kapitola se soustředí na představení těch nejvýznamnějších kulturních periodik, které se jakožto nemainstreamová média zaměřují na literaturu – těmi jsou kulturní časopisy Host, Tvar, A2, Souvislosti a Revolver Revue.

#### 3.1 Host

Časopis Host je vydáván Spolkem přátel časopisu Host a vydavatelstvím Host. Periodikum vychází každý měsíc s finanční podporou Ministerstva kultury ČR a statutárního města Brna.<sup>41</sup> Archiv článků lze nalézt na stránkách [casopis.hostbrno.cz](http://casopis.hostbrno.cz). Aktuální číslo si lze elektronicky prolistovat.<sup>42</sup>

Stejnomené nakladatelství Host vydává především českou a překladovou prózu, poezii, literární teorii a naučnou literaturu. Jeho působnost a kořeny jsou spjaty právě s časopisem, který začal vycházet v Brně roku 1985 jako samizdatový sborník. V současnosti pod hlavičkou nakladatelství Host vyšly knihy českých autorů Kateřiny Tučkové, Petry Soukupové, Jana Balabána, Jiřího Hájíčka či básníka Petra Hrušky. Ze zahraničních bestsellerů vydal Host sérii kriminálních románů autorů Stiega Larssona či Larse Keplera.<sup>43</sup> Pod Host spadá také web [www.h7o.cz](http://www.h7o.cz), na kterém je každý den v týdnu zasvěcen jinému žánru. Pondělí patří zpravodajství, úterý recenzím, středa portrétu, čtvrtek

---

<sup>41</sup> *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. Brno: HOST — vydavatelství, 2019 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://nakladatelstvi.hostbrno.cz/o-nas/soucasnost>

<sup>42</sup> *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. Brno: Časopis HOST, 2019 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://casopis.hostbrno.cz/>

<sup>43</sup> *Host nakladatelství* [online]. Brno: HOST — vydavatelství, 2019 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://nakladatelstvi.hostbrno.cz/o-nas/soucasnost>

komentáři, pátek akademikům a víkend beletrii. Měsíčník Host je členem sítě kulturních časopisů Eurozine sdružujících více než 90 evropských médií. Zakladateli Eurozine jsou časopisy Kritika & Kontext (Bratislava, Slovensko), Mittelweg 36 (Hamburg, Německo), Ord&Bild (Göteborg, Švédsko), Revista Crítica de Ciências Sociais (Coimbra, Portugalsko), Transit - Europäische Revue (Vídeň, Rakousko) a Wespennest (také Vídeň, Rakousko).<sup>44</sup>

### 3.2 Tvar

Literární časopis Tvar byl původně týdeník a začal vycházet v březnu roku 1990 jako nástupce časopisu Kmen. Původně jej vydávalo Sdružení českých spisovatelů v nakladatelství Československý spisovatel, následně se vydávání ujalo Vydavatelství a nakladatelství Scéna (od čísla 27 v roce 1990), poté Michael Třeštík (od čísla 15 v roce 1992) a Klub přátel Tvaru (od čísla 15 v roce 1993 až dodnes). Na financování se podílely státní i soukromé instituce. Mezi šéfredaktory patřili kromě Michaela Třeštíka také Lubor Kasal nebo Ondřej Horák. V čele časopisu momentálně působí Adam Borzič. V roce 1994 se Tvar stal obtýdeníkem a v této frekvenci vychází stále. Je tak nejdéle vycházejícím českým literárním časopisem.<sup>45</sup>

Vybrané texty z každého čísla si lze přečíst na webové platformě [www.iTvar.cz](http://www.iTvar.cz). Část textů je ale zamčena a přístupná pouze pro předplatitele. Časopis se aktuálně skládá ze šesti rubrik věnujících se beletrii, drobné publicistice, esejistice, recenzím a reflexím, reportážím a rozhovorům. Od roku 2018 vychází 4x ročně příloha Triangl o literatuře pro děti a mladé čtenáře. Redakce provozuje také Ravt, webový magazín Tvaru, který vychází každý týden.<sup>46</sup>

Na webu časopisu lze v archivu a v hypertextovém odkazu na Digitalizovaný archiv časopisů Ústavu pro českou literaturu dohledat elektronické podoby starších čísel včetně těch úplně prvních z roku 1990. Chybí zde ročníky 2002-2004 a 2008-2014. Od června 2015 už se archiv čísel opět začal doplňovat.<sup>47</sup>

---

<sup>44</sup> Eurozine [online]. Vídeň, 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.eurozine.com/about-eurozine/>

<sup>45</sup> DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002, s. 253.

<sup>46</sup> O Ravtu. *Tvar: obtýdeník živé literatury* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/ravt>

<sup>47</sup> Digitalizovaný archiv časopisů. *Ústav pro českou literaturu AV ČR* [online]. Praha [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar>

Tvar zaštiťuje literární ceny Tvárnice. Toto ocenění mezi jinými soutěžemi vybočuje tím, že má pouze jednu kategorii a jednoho porotce. Přesto propojuje subjektivitu s objektivitou, ocenění Literární dílo roku udělí ten kritik, který je dopředu zvolený veřejným čtenářským hlasováním ze skupiny kritiků nominovaných redakcí Tvaru. Takto zvolený Kritik roku bude muset sledovat českou produkci v daném roce, o průběhu svého sledování informovat prostřednictvím studie, eseje či rozhovoru a na závěr výsledek svého rozhodnutí zdůvodnit literárněkritickou statí. Odměnu v podobě výtvarně hodnotného objektu a finanční odměny si oceněný vyzvedne v průběhu veřejně přístupného večera, jehož součástí bývá kritikův proslov a laureátovo autorské čtení.<sup>48</sup>

Mezi nejvýznamnější beletristy Tvaru patřili či patří básníci Svatava Antošová, Sylva Fischerová, Miroslav Holub, Petr Hrbáč, Miroslav Huptych, Ludvík Kundera, Martin Langer, Pavel Řezníček, Jiří Staněk nebo Miloš Vacík. Z prozaiků je mezi autory Tvaru například Michal Ajvaz, Alexandra Berková, Pavel Brycz, Karel Eichler, Václav Kahuda, Eva Kantůrková, Jiří Kratochvíl, Jan Křesadlo, Věra Linhartová, Jiří Navrátil, Radoslav Nenadál, Jindra Tichá či prozaik a básník J. F. Tylt.<sup>49</sup>

Zaměření časopisu spoluvytváří redakční rada (resp. Správní výbor Klubu přátel Tvaru), v jehož čele je od počátku Pavel Janoušek. Tvar měl mezi českými médii už od dob svého vzniku svou specifickou funkci. Zpočátku se časopis věnoval především autorům, kteří v tehdejší době nesměli v oficiálních médiích publikovat (např. cyklus Hovory s těmi, kteří měli být rozprášeni). Texty zde vyšly autorům Miroslavu Červenkovi, Květoslavu Chvatíkovi, Vladimíru Karfíkovi či Janu Lopatkovi. Stejnou příležitost dostali v Tvaru také zahraniční autoři, mezi které patřili například Allen Ginsberg, Jacques Derrida nebo Louis Ferdinand Céline. Ve Tvaru byly publikovány také historické a literárněhistorické texty, které novým způsobem refletovaly témata do té doby tabuizovaná či ovlivněná a pokřivená tehdejší ideologickým výkladem. Časopis věnoval pozornost i české literatuře vycházející v exilu a samizdatu. Prostor v minulosti dostávali bohemisté působící v zahraničí, autoři

---

<sup>48</sup> Tvárnice — cena, která má váhu. In: *Tvar: obydleník živé literatury* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/tvarnice-cena-ktera-ma-vahu>

<sup>49</sup> DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002, s. 254.

historických studií, filozofických statí, sociologických a politologických úvah či uměnovědných textů. Mezi další žánry patřily i eseje na pomezí přírodních a humanitních věd, zahraničně politické eseje a příspěvky o slovenské literatuře a kultuře. Ze zahraničí si kromě Slovenska všímá Tvar nejčastěji literatury polské a slovinské.<sup>50</sup>

V druhé polovině 90. let byly ve Tvaru hojně zastoupeny literární dokumenty a archivní materiály. Příležitostně vycházela monotematická čísla věnovaná aktuálnímu dění v zahraničních literaturách (od polské, německé, rakouské a slovinské až po francouzskou a belgickou). Častým žánrem byly vždy rozhovory se spisovateli, kritiky, literárními vědci a nakladateli.<sup>51</sup> Počátkem 90. let dávala redakce příležitost i amatérským kritikům v rubrice Kritizuj si sám. Tvar také spolupracoval s redakcí brněnského Československého rozhlasu (později Českého rozhlasu) a přetiskoval literární materiály připravené původně do vysílání. Prostor vždy dostávaly i další drobné publicistické útvary jako glosy, fejetony a sloupky. Redaktoři se také snažili reflektovat stereotypy literárního života a reagovat na příspěvky vycházející v Literárních novinách nebo v Kritické Příloze Revolver Revue a polemizovat s nimi.<sup>52</sup>

Druhá a třetí strana byla tradičně věnována dopisům čtenářů a reakcím na ně, zprávám z kulturního dění, kratším rozhovorům, tipům na dobré a upozorněním na špatné knihy, známkování poezie (žebříčky básnických novinek sestavené z bodování kritiků), aj.<sup>53</sup> Co Tvaru zůstalo dodnes, je prostor věnovaný doposud málo známým (ale přesto talentovaným) mladým autorům. Usiluje o propojování všech proudů české literatury. Ve velké míře časopis otiskuje původní českou publicistiku a literární vědu. Rozsáhlá a pravidelná je recenzentská činnost. V minulosti mezi recenzenty Tvaru patřili Alena Blažejovská, Petr Cekota, Karel Franczyk, Petr Hanuška, Hana Housková, Petr a Pavel Hruškovi, Josef Chuchma, Marie Koldinská, Ondřej Macura, Jan Malura, Ladislav Nagy, Vladimír Novotný, Miroslav Petříček, Martin Pilař, Vladimír Píša, Jiří Přibáň, Blanka Svadbová, Milena

---

<sup>50</sup> DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002, s. 254.

<sup>51</sup> *Ibid.*, s. 255.

<sup>52</sup> *Ibid.*

<sup>53</sup> *Ibid.*



Štráfěldová, Zbyněk Vybíral, Jan Wiendl nebo Jiří Zahradnický.<sup>54</sup> Mezi současné pravidelné autory recenzí a reflexí patří Svatava Antořová, Martin Dolejský, Jakub Ehrenberger, Sylva Ficová, Milena Fucimanová, Jan Gabriel, Pavel Horký, Martin Charvát, Pavel Janoušek, Magdaléna Křížová, Jakub Řehák, Olga Stehlíková, Petra Žallmanová a další.<sup>55</sup>

### 3.3 A2

Kulturní čtrnáctideník A2 neboli „advojka“ se pasuje do role nezávislého média, které reflektuje kulturu, společenské dění i politiku. Podle redakce by se kvalitní umění mělo pojímat v kontextu – a to ať už kontextu jiných druhů umění, světové tvorby nebo společenských fenoménů. Kulturu nelze vnímat odděleně od společenského dění, proto se redakce nebrání obsahu, který reflektuje politická témata. Právě tyto články jsou upřímným odrazem současného stavu naší společnosti. Píší pro něj nejen publicisté, literáti, výtvarníci, hudebníci a akademičtí pracovníci, ale prostor publikovat dostávají i aktivisté, začínající autoři, studenti nebo výrazné osobnosti společenského a kulturního dění.<sup>56</sup>

Šéfredaktorem časopisu je Karel Kouba, jeho zástupcem někdejší spoluzakladatel Lukáš Rychetský. A2 vychází každou druhou středu v měsíci na třiceti dvou stranách novinového formátu.<sup>57</sup> Od založení časopisu do roku 2011 byla šéfredaktorkou Libuše Bělunková.<sup>58</sup> Název A2 byl odvozen podle vinohradské adresy sídla redakce, která se v době vzniku vyskytovala v ulici Americká 2. Časopis začal vycházet v září roku 2005. Založila ho skupina redaktorů, kteří na jaře stejného roku odešli z redakce týdeníku Literární noviny. Příčinou odchodu redaktorů byl nesouhlas s vedením tehdejšího šéfredaktora Literárních novin Jakuba Patočky z důvodu jeho aktivního členství ve Straně Zelených a tím pádem

---

<sup>54</sup> DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002, s. 253-255.

<sup>55</sup> Recenze a reflexe. *Tvar: obřýdeník živé literatury* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/category/recenze-a-reflexe>

<sup>56</sup> O nás. *A2* [online]. Praha: A2, o.s., 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#intro>

<sup>57</sup> Kontakt. *A2* [online]. Praha: A2, o.s., 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#kontakt>

<sup>58</sup> KUČERA, Štěpán. Vstříc velikému dobrodružství...nový kulturní týdeník A2. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. Brno: HOST — vydavatelství, 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://casopis.hostbrno.cz/archiv/2006/2-2006/vstric-velikemu-dobrodruzstvi-novy-kulturni-tydenik-a2>

možné neobjektivitu. Po neúspěšné snaze o Patočkovo odvolání z funkce redakci opustilo jedenáct z jejich šestnácti zaměstnanců.<sup>59</sup>

A2 se stále prezentuje jako nezávislé médium, které nepatří žádnému z vydavatelských domů. Jeho provoz je financován mimo jiné Ministerstvem kultury České republiky, Visegradským fondem a Nadací Český literární fond. První tři roky časopis vycházel jako týdeník, v roce 2008 se frekvence změnila na čtrnáctideník. Důvodem byla finanční náročnost po odchodu zahraničního sponzora. Změna zároveň korespondovala s výsledkem dotazníkového šetření, ze kterého vyplynulo, že čtenáři nestíhají přečíst celé číslo během jednoho týdne, a proto si časopis kupují nepravidelně.<sup>60</sup> V roce 2010 byl průměrný tištěný náklad distribuovaný do vybraných knihkupectví, kaváren, trafik a odběrných míst přibližně 8000 kusů.<sup>61</sup> Kromě toho si lze výtisky zakoupit v galeriích, kinech, bistrech, divadlech a jiných kulturních místech, případně zapůjčit ke čtení na více než sto místech po celém Česku. Tři čtecí místa se nachází i na Slovensku, jedno v Rakousku a jedno v Bulharsku.<sup>62</sup>

Se čtrnáctideníkem A2 je spjata také další nezávislé médium Alarm. Platforma a2larm.cz vznikla v roce 2013 jako komentářový web tištěné A2. Posláním tvořit protiváhu konzervativním mainstreamovým médiím ovládaných oligarchy zůstalo, tematicky se záběr Alarmu soustředí především na sociální tematiku. Články se dlouhodobě zabývají feminismem, sociální spravedlností, otázkou pracovních podmínek a bydlení, odborovými organizacemi a kritickým pohledem s přesahem. Průlomovým rokem pro Alarm byl rok 2017, kdy reportérka Saša Uhlová vydala sérii reportáží Hrdinové kapitalistické práce. Kvůli reportážím se nechala zaměstnat v nejhůře placených zaměstnáních a následně zkoumala a

---

<sup>59</sup> CAJTLEROVÁ, Zuzana. *Prvních pět let kulturního časopisu A2* [online]. Praha, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. [cit. 2018-08-27]. Dostupné z: [https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/29059/BPTX\\_2008\\_2\\_11230\\_0\\_198516\\_0\\_88216.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/29059/BPTX_2008_2_11230_0_198516_0_88216.pdf?sequence=1&isAllowed=y), s. 8.

<sup>60</sup> Kulturní týdeník A2 se mění na čtrnáctideník. In: *Týden* [online]. 2019, 2008 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: [https://www.tyden.cz/rubriky/media/tisk/kulturni-tydenik-a2-se-meni-na-ctrnactidenik\\_95087.html](https://www.tyden.cz/rubriky/media/tisk/kulturni-tydenik-a2-se-meni-na-ctrnactidenik_95087.html)

<sup>61</sup> CAJTLEROVÁ, Zuzana. *Prvních pět let kulturního časopisu A2* [online]. Praha, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. [cit. 2018-08-27]. Dostupné z: [https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/29059/BPTX\\_2008\\_2\\_11230\\_0\\_198516\\_0\\_88216.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/29059/BPTX_2008_2_11230_0_198516_0_88216.pdf?sequence=1&isAllowed=y), s. 20.

<sup>62</sup> *A2 – prodejní místa* [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1s8g4bnB3pF0Q-KSciLZGnWzuUbo&ll=47.752313340845156%2C24.57541466248267&z=6>

popisovala tamní pracovní podmínky. Na základě reportáží vznikl i oceňovaný dokumentární film *Hranice práce*. Snímek režírovala Apolena Rychlíková, jedna z dalších redaktorek *Alarmu*. Film získal nominaci na Českého lva a Cenu české filmové kritiky v kategorii Mimo kino.<sup>63</sup>

Webová podoba [www.advojka.cz](http://www.advojka.cz) poskytuje přístup ke článkům v elektronické formě na základě předplatitelského přihlášení. V archivu jsou nahrána všechna čísla včetně toho z roku 2005. Kromě recenzí, rozhovorů a komentářů má A2 přesah i mimo literární umění, pod záštitou redakce probíhají koncertní cykly A2+ a s občasou frekvencí i debatní kritické večery.<sup>64</sup>

### 3.4 Souvislosti

Revue pro literaturu a kulturu *Souvislosti* vychází od roku 1990 čtyřikrát ročně. Skupina zakladatelů se scházela od jara 1989. Básník Jiří Krtička usiloval o vytvoření duchovně orientované básnické skupiny a jejich časopisu. Časopis měl být nejdříve samizdatový, ale zvolna se uvolňující politické poměry umožnily jeho legalizaci. Na základě nultého čísla, tehdy ještě pod názvem *Portál*, přijalo časopis pod svá křídla ústřední nakladatelství katolické církve *Zvon*. Mezitím však člen redakce, literární kritik Martin C. Putna, přivedl do společenství esejistu, překladatele a editora samizdatového sborníku *Komunikace Josefa Mlejnka*. Oba časopisy se spojily dohromady a vzdaly se svých původních názvů. Nový časopis nesl Mlejnkem vytvořený název *Souvislosti* s podtitulem *Revue pro křesťanskou kulturu*.<sup>65</sup>

Podle Ústavu pro českou literaturu Akademie věd České republiky se zprvu redakce soustřeďovala zejména na filozofické a meditativní texty a na stati týkající se víry,

---

<sup>63</sup> O nás. *A2larm* [online]. Praha: A2, o.s., 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/o-nas/>, SPÁČILOVÁ, Tereza. Ceny kritiky: Kam se ztratila soudnost filmových recenzentů?. *Reflex* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2019, 2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/84707/ceny-kritiky-kam-se-ztratila-soudnost-filmovych-recenzentu.html>, Český žurnál – *Hranice práce*. *ČFTA* [online]. Praha: Česká filmová a televizní akademie, 2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.filmovaakademie.cz/cz/detail?movie=%C4%8Cesk%C3%BD+%C5%BEurn%C3%A11+-+Hranice+pr%C3%A1ce&csfd=559037>

<sup>64</sup> *A2* [online]. Praha: A2, o.s., 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/>

<sup>65</sup> PUTNA, Martin C. Malé dějiny *Souvislosti*. *Souvislosti* [online]. Praha: Sdružení pro *Souvislosti*, 2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://souvislosti.cz/OLD/398mcp.html>

křesťanství a vztahů k jiným náboženstvím. Tyto texty se shlukovaly do široce zaměřené rubriky Orientace, která vycházela mezi lety 1990 a 1993. Byly v ní publikovány práce autorů domácích i zahraničních ve velkém žánrovém a časovém, ale i názorovém a ideovém rozpětí.<sup>66</sup> Tematizace jednotlivých čísel se projevovala volně, začala převažovat od čtvrtého čísla v roce 1992, kdy se téma poprvé objevilo na obálce.<sup>67</sup>

Od druhé poloviny devadesátých let se časopis začal zesvětšovat a od tématu náboženství začalo být upouštěno. Tematicky se časopis více zaměřil na oblast literatury, umění a filozofie v širších kulturních souvislostech. Po zrušení náboženské rubriky Orientace ztratila revue na určitou dobu zřetelnější vnitřní strukturu. Tu opět nabrala okolo roku 2004. Každé číslo začala otevírat rubrika Kontext, do které jsou zahrnuty původní i překladové studie, rozsáhlejší kritické reflexe i beletrie. Dostatečný prostor je v Souvislostech věnován literárněkritické a literárněhistorické reflexi.<sup>68</sup> Od roku 1997 vychází revue Souvislosti také na internetu – v on-line verzi lze najít přehled dosud vydaných čísel po druhé číslo z roku 2018. Výběrově jsou zveřejněny také některé články. Ze všech literárních časopisů mají Souvislosti nejméně přehledné webové stránky, jejich nová podoba na adrese [www.souvislosti.cz](http://www.souvislosti.cz) aktuálně obsahuje pouze odkazy na sociální média Facebook a Twitter a na e-mailový kontakt.<sup>69</sup>

### 3.5 Revolver Revue

Časopis Revolver Revue (RR) vychází pod svým současným názvem od roku 1987. Jak uvádí *Slovník českých literárních časopisů*: „Mezi lety 1985 a 1986 se časopis jmenoval Jednou nohou, v následujících dvou letech v sezoně 1986–87 se název transformoval do rozšířené verze Revolver Revue Jednou nohou. Za předchůdce RR by se dal považovat

---

<sup>66</sup> Souvislosti. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2011 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=261>

<sup>67</sup> PUTNA, Martin C. Malé dějiny Souvislosti. *Souvislosti* [online]. Praha: Sdružení pro Souvislosti, 2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://souvislosti.cz/OLD/398mcp.html>

<sup>68</sup> Souvislosti. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2011 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=261>

<sup>69</sup> *Revue Souvislosti* [online]. Praha: Sdružení pro Souvislosti, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://souvislosti.cz/>

samizdatový sborník X neboli Desítka.“<sup>70</sup> Podle údajů z ČTK „první samizdatové číslo vyšlo nákladem zhruba 50 kusů, v roce 1989 to bylo zhruba 500 výtisků a první porevoluční vydání mělo dokonce 15 tisíc výtisků; nyní se náklad ustálil kolem 1000 kusů“.<sup>71</sup>

Revolver Revue vycházel v obsáhlých sešitech zpravidla dvakrát až třikrát ročně. Časopis byl specifický především pro svůj obsah, který do roku 1989 reprezentoval zájmy českého undergroundu. Už od počátku je Revolver Revue představitelem tvorby nemainstreamových autorů a literátů stojících mimo hlavní proud a zároveň ojedinělým typem kulturního časopisu, protože kolem sebe soustřeďuje autory, kteří dobrovolně zaujali místo na kulturní periferii a vymezili se vůči veřejně komunikované literatuře 80. let.<sup>72</sup>

Prvními redaktory byli kulturní publicista a překladatel Ivan Lamper, básník Jáchym Topol a výtvarník Viktor Karlík. Jáchym Topol byl také mezi lety 1990 a 1993 šéfredaktorem. Mezi významné české autory patřili např. Egon Bondy, Václav Havel, Jindřich Chalupecký a Ivan M. Jirous. Ze zahraniční tvorby se redakce zaměřila na nezávislou kulturu zemí bývalého východního bloku a tehdejšího Sovětského svazu a na autory takové západní literatury, která se z různých důvodů jevila dobové politice jako nevyhovující. Často šlo o vůbec první překlady daných děl do češtiny.<sup>73</sup> Od roku 1990 se redakce zaměřuje na široké spektrum tvorby méně známých autorů od mladých amerických spisovatelů přes prózu kubánského disentu až po čínskou literaturu. Kromě beletrie vycházely v RR také publicistické příspěvky, recenze, polemiky a úvahy. Velký prostor býval věnován objevným dokumentům historické povahy – doposud nepublikovaným reportážím nebo deníkům, dopisům a korespondencím.<sup>74</sup>

Aktuálním vydavatelem je Revolver Revue, o.p.s., od čísla 31 mezi stabilní členy redakce patří současná šéfredaktorka Tereza Pokorná a redaktor Viktor Karlík. Vnitřní členění

---

<sup>70</sup> DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002, s. 200.

<sup>71</sup> Třicet let kulturní sebeobrany. Časopis Revolver Revue slaví výročí, bude se hrát. *Art – Hospodářské noviny* [online]. Praha: Economia, c1996-2019, 10. září 2015 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://art.ihned.cz/knihy/c1-64576370-revolver-revue-vyroci>

<sup>72</sup> DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002, s. 200-201.

<sup>73</sup> Ibid.

<sup>74</sup> Ibid.

časopisu je volné, součástí každého čísla jsou původní texty, přeložené texty a interview. V čísle 9 bylo poprvé použito logo RR – portrét mladé ženy nazvaný Košířská madona. Umisťuje se na obálku a předěly rubrik a figuruje i v záhlaví webu.<sup>75</sup> Časopis má bohatou výtvarnou stránku a soustavně se věnuje výtvarnému umění a fotografii. Prostor dostává i sféra komiksu. Výtvarná složka revue byla výrazně posílena po roce 1989 díky nově vzniklým technickým možnostem. I textově byli zviditelňováni takoví výtvarníci, kteří stáli mimo sféru tzv. velkého umění, nebo umělci pozapomenutí, ne příliš známí a tvořící navzdory nepříznivým společenským podmínkám. Šlo o články uměnovědné, architektonické, o rozhovory, medailony a jiné rozsáhlé příspěvky s bohatým dokumentačním materiálem a často i s barevnými reprodukcemi.<sup>76</sup>

---

<sup>75</sup> About. In: *Revolver Revue* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://revolverrevue.cz/about>

<sup>76</sup> DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002, s. 200-202.

## 4 Marek Šindelka a jeho tvorba

Marek Šindelka je současný žijící autor. Narodil se v roce 1984 a na svém webu o sobě neuvádí aktuální a rozsáhlé informace. Chybí zde jeho nejnovější literární počiny a platné už není ani tvrzení o Šindelkově redakční činnosti.<sup>77</sup> Biografické údaje v podkapitole o autorově osobnosti jsou proto čerpány z osobního setkání s autorem. Celý rozhovor je součástí přílohy této práce. Tato kapitola pro komplexnost práce přibližuje osobnost spisovatele, zmiňuje jeho publikovanou tvorbu a zamýšlí se nad žánrovým členěním jeho próz.

### 4.1 Osobnost spisovatele

Spisovatel Marek Šindelka se narodil v Poličce, městě na pomezí hranice Čech a Moravy, necelých dvacet kilometrů jižně od Litomyšle. Narození je ale jediné, co ho s tímto městem spojuje. „Od té doby jsem tam byl jenom dvakrát na čtení a vůbec s tím městem nemám nic společného. Všude ale o mě píšou, že jsem poličský rodák Marek Šindelka. Lidi se mě i ptají, jak vzpomínám na dětství v Poličce a jaký mám vztah k Bohuslavovi Martinů. Toho mám mimochodem moc rád a našel jsem si k němu cestu, ale ne kvůli tomu, že bych byl z Poličky.“<sup>78</sup>

Do svých dvou let vyrůstal s bratrem na nedalekém hradě Svojanově, kde jeho otec pracoval jako kastelán a matka byla tou dobou na mateřské. Otec zemřel, když byly Marku Šindelkovi právě ony dva roky. Matka s dětmi se přestěhovala do Moravskoslezského kraje a v památkářství pokračovala na frýdeckém zámku. Ve Frýdku-Místku bydleli do Šindelkových deseti let. „Bylo to krásné, dost jsme tam prožili syrovost místního prostředí. Bydleli jsme kousek nad Válcovnými plechy, takže mé dětství je poznamenané konstantním hukotem lisů na plechy. Já jsem si ten hukot vždy rád představoval jako mořský příboj, protože se jelo na směny a zvuk nikdy nepřestával. Podle toho, jak zrovna foukal vítr, se nesl zvuk. S bratrem jsme si často hráli na svahu přímo nad Válcovnými a ten svah jsem si představoval jako mořský břeh. Tahle vzpomínka se otiskla do mé první básnické knížky *Strychnin*, věnované právě mému bratrovi. V knize je metafora, že si hrajeme na mořském

---

<sup>77</sup> Marek Šindelka: *O autorovi* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/about/>

<sup>78</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

břehu a je to naše tajné zapomenuté území.“<sup>79</sup>

Část Šindelkovy rodiny doposud žije ve Frýdku-Místku, v Ostravě a v blízké Karviné. „Pokaždé, když se tam vrátím, je to moje srdcová záležitost. Mám živě zafixované barvy krajiny. Jak je kolem Karviné vytěžená hlína z dolů na haldách, na nich rostou břízy, všechno tam šustí, listí se třepetá – to je zvuk a barva mého dětství. Moji dědové a prastrýcové byli všichni horníci.“<sup>80</sup>

V období středoškolského věku se s rodinou stěhoval zpátky do Čech. Matka totiž získala práci jako kastelánka na hradě Křivoklátě ve středních Čechách. Šindelka tam dochodil základní školu a odtamtud přešel na osmileté gymnázium do Rakovníka, což bylo nejbližší větší město. Zdaleka ale nebyl studijní typ a kromě Rakovníku vystřídal také gymnázium v Příbrami a v Praze. „Na gymnázium jsem měl období totálního bojkotu. Tehdy jsem se zařekl, že se nikdy nebudu učit a celou střední školu jsem to dodržel, takže mě málem vyhodili. V Rakovníku mi už naznačovali, že to skončí špatně. Z vlastní vůle jsem proto odešel do Příbrami. Tam jsem byl půl roku, abych pak odešel do Prahy na Malostranské gymnázium v Josefské ulici. Do Prahy jsem chtěl, měl jsem tady spoustu kamarádů na různých výtvarných školách. Ale i na Malostranské jsem to vedl dost neslavně.“<sup>81</sup> Na této škole také v roce 2004 odmaturoval. „V průběhu studia jsem dělal reparát z matematiky, na vysvědčení jsem měl tolik čtyřek, že snahou bylo hlavně projít. Měl jsem anarchistické osobní období. Odmaturoval jsem ale relativně snesitelně, dokonce v posledním ročníku mě středoškolská výuka začala zajímat. Nejvíce mě brala biologie, chvíli jsem si i myslel, že ji půjdu dále studovat.“<sup>82</sup>

Po maturitě pracoval ve vojenském archivu a v městské knihovně na registraci, pomáhal také v knihovnických skladech a rozvážel knihy. Po několikaleté snaze dostat se na vysokoškolské studium psychologie začal Marek Šindelka studovat kulturologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. „Hodně jsem o studium psychologie stál, jednou jsem se nedostal jen těsně. Zpětně si ale myslím, že je štěstí, že jsem tam nešel. Došlo mi, že to není o pomoci sám sobě, ale o pomoci druhým. Chtěl jsem si léčit své vlastní

---

<sup>79</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>80</sup> Ibid.

<sup>81</sup> Ibid.

<sup>82</sup> Ibid.



romantické bolístky a vůbec bych nebyl připravený pomáhat lidem. V té době jsem byl uzamknutý do sebe, řešil jsem si svoje věci a psal texty, které začínaly mít aspoň trochu smysl.“<sup>83</sup> Kulturologii úspěšně zakončil v roce 2012 obhájením diplomové práce s názvem *Kultura a čas* pojednávající o proměnách temporálního modelu v různých sociokulturních skupinách. „Tento obor mě hodně naplňoval, hlavně ze začátku. První dva ročníky jsem byl úplně nadšený. Já jsem ještě byl v programu, který měl celého magistra v jednom pětiletém bloku jen s postupovými zkouškami. Zároveň nade mnou visel Damoklův meč, že kdykoliv, kdy bych s oborem skončil, vyjdou všechny odstudované roky nadarmo. Nakonec jsem ale kulturologii po pár peripetiích dodělal po šesti letech, takže v docela dobré lhůtě.“<sup>84</sup> Šindelku zajímala také oblast hudby, od dětství hrál na kytaru a věnoval se také hře na laptop v improvizální skupině Naimina.<sup>85</sup> „Hudba mě zajímala možná i více než literatura, myslel jsem si, že budu muzikant.“<sup>86</sup>

Během studia na Univerzitě Karlově vydal Šindelka svou druhou knihu a mezitím začal studovat Filmovou a televizní fakultu Akademie múzických umění v Praze. Vystudoval zde bakalářský obor scénaristika a dramaturgie. „Na FAMU jsem šel už cíleně s tím, že mě celoživotně zajímal film a že tehdy vedl scénaristiku Martin Ryšavý, kterého jsem si hodně vážil. Byla to pro mě možnost, jak se přiučit i něco v próze. V té době mě začaly zajímat struktury příběhu nebo nakládání s narativem a přesně o tom dramaturgie je. Scénaristika a dramaturgie jsou vědy o konstrukčních plánech příběhu a mě dlouhodobě fascinuje, jak se dá příběh vyprojektovat.“<sup>87</sup> Také tento obor Šindelku naplňoval především ze startu, přesto je se studiem na obou vysokých školách spokojený. „Pak už člověk samozřejmě začne vidět na škole i nějaké mouchy. Jak Univerzita Karlova, tak FAMU ale byly cenné pro mé psaní. V kulturologii jsem si rozšířil pole o spoustu témat, což se promítlo v románu *Chyba*, kde jsem pracoval s asijskými mytologiemi. Na FAMU při psaní scénáře člověk zjistí, jak se nezabývat metaforami a ornamenty kolem. Nejdůležitější je soustředit se na páteř příběhu,

---

<sup>83</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>84</sup> Ibid.

<sup>85</sup> SVĚTLÍKOVÁ, Jana. *Povídky Marka Šindelky* [online]. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Věra Brožová [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/148232/>, s. 8-9.

<sup>86</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>87</sup> Ibid.

kteřý je pro kařžděho romanopisce základnř vřbavou. To se tady nikde jinde neučř, bez FAMU bych vře pracnř testoval a prozkoumával sřm.“<sup>88</sup> Na FAMU absolvoval bakalářskou pracř *Film jako organismus a jako stroj*. Pracě se zaměřuje na srovnání třř odliřných teoretickřch přřstupř ruskě školy Sergeje Ejzenštejna, Dzigy Vertova a Andreje Tarkovského, coby třř zcela odliřných pozic na řkále mezi organickřm a mechanickřm filmem.<sup>89</sup> Během studiř na FAMU obdrřel cenu Josefa Hlávky 2012 pro nejlepší studenty a absolventy vysokřch řkol. V současné době je řindelka veden jako řčastnřk doktorského studia na katedře filmovřch studiř na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy s plřnovanřm tēmtem disertační pracě *Posluřnř těla filmu. Tělo jako objekt neomezeně moci v dílech Michaela Hanekeho, Piera Paola Pasoliniho, Miklóse Jancsó a László Nemése*.<sup>90</sup>

Co se profesnřch zkuřšeností tře, o literatuře psal řindelka do roku 2014 pro Hospodářské noviny a do roku 2012 pro časopis Respekt.<sup>91</sup> Na jřž zaniklé soukromě Literární akademii Josefa řkvoreckého vedl kurzy tvůrčřho psaní pro dospělě. „Literatura jako taková se dá naučit. Bavřme se ale o rāmci základnřch řžanřř a technik. Zřroveň zřleží, kdo vřs učř. Ne kařždř, kdo má přřsluřně vřdomosti, je zřroveň dobrř pedagog. Řada spisovatelř brala vřuku jako vyprřvění historek. To je sice hezkě, ale není to nic, co by studentovi přřspělo k jeho technické zdatnosti.“<sup>92</sup> Sřm proto chtěl vřuku formovat jinak – odstřřhnout se od svě pracě a vnřmat to, co zajřmř lidi. „Kdyř jsem vedl kurzy, snařil jsem se je dělat čistě a striktně. Poslouchat, co by kurzistě chtěli psāt. Pro mě to byla velká řkola, napojit se na jině řžanry a znovu si vyargumentovat, co funguje a co ne. Jak pracovat s postavou, s přřstřdřm, s vyprřvěcí osobou. O těchto základnřch vřecch vřtřinou nikdo nepřemřřřlř, kdyř přřše, ale kdyř se je člověk naučř chytře pouřřvat, tak je to jako naučit se kreslit podle modelu.“<sup>93</sup>

Kromě psaní se řindelka aktuálně řivř scenářristickou a dramaturgickou pracř u filmu. „Řivit

---

<sup>88</sup> Rozhovor s Markem řindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>89</sup> řINDELKA, Marek. *Film jako organismus a jako stroj* [online]. Praha, 2015. Bakalářská pracě. Akademie mřzickřch uměně v Praze, Filmovř a televiznř fakulta. Vedoucí pracě Jiřř Dufek. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/nm3pv8/>>.

<sup>90</sup> Doktorandi KFS. *Katedra filmovřch studiř* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://film.ff.cuni.cz/htm/0302.htm>

<sup>91</sup> SVĚTLŘKOVŘ, Jana. *Povidky Marka řindelky* [online]. Praha, 2015. Bakalářská pracě. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Vedoucí pracě PhDr. Věra Brořovř [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/148232/>, s. 8.

<sup>92</sup> Rozhovor s Markem řindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>93</sup> Ibid.

se na sto procent pouze tvorbou literatury nešlo, když jsem se psaním začínal, a nejde to doteď. Teď píšu čas od času scénáře k filmům, ale výhradně to, co mě zajímá a pro lidi, kterým věřím. Chci psát určitý druh scénářů, nechci dělat českou komedii na tisícerý způsob nebo psát scénáře k nekonečným seriálům. Někteří spisovatelé to tak dělají a jsou v tom asi poměrně šťastní. Nezdržuje je to od psaní knih a jsou s tím v pohodě, ale mě by to až přespříliš bralo energii. I když jsem psal v novinách, tak mi to ubíralo sílu od vlastní práce.“<sup>94</sup>

Spisovatelství v Česku není podle Šindelky plnohodnotnou profesí a autorů, kteří jsou spisovateli na plný úvazek, není mnoho. On sám je na volné noze necelé dva roky. V té době skončil s veškerou svou jinou prací kromě knih a filmových projektů. „Je to možné díky publikování v zahraničí a honorářům za čtení, které se naštěstí zvedají. Prostředí se začíná profesionalizovat díky Asociaci spisovatelů a díky sebevědomí autorů, kteří se nestydí říct si o honorář. Mluvím o případech, kdy někam celý den jedou a tam čtou a debatují nebo když sdílejí zkušenosti. Když je organizátorem akce třeba knihovna, není důvod dělat takové věci zadarmo. Proto teď můžu být soběstačný a nerušeně pracovat na knihách.“<sup>95</sup> Ačkoli se Marek Šindelka v současné době žije literaturou i scenáristikou, obě odvětví od sebe umělecky odlišuje. „Žádné jiné umění nemůže udělat tak hlubokou sondu jako literatura. Film se nedostane jinam než na tvář, na tělo a na gesta. Vypráví úplně jinak a ta hloubka, kterou odkrývá film, je jiného druhu. Próza nemusí mít vůbec žádný děj. Stačí to, co se odehrává uvnitř postavy. Veškerý konflikt se děje na úrovni myšlenek, které na sebe naráží a zápasí se sebou. Tohle možná umí popsat psychologie, ale tak, aby to opravdu žilo, aby to na příjemce dopadlo veškerou vahou, to umí jenom literatura.“<sup>96</sup>

## 4.2 Autorova literární díla

Marek Šindelka je autorem básnické sbírky *Strychnin a jiné básně* (2005), románu *Chyba* (2008), sbírky povídek *Zůstaňte s námi* (2011), sbírky povídek *Mapa Anny* (2014), románu *Únava materiálu* (2016) a komiksu *Svatá Barbora* (2018). Částečně se Šindelka podílel i na scénáři ke komiksově adaptaci románu *Chyba*.

Všechna dosavadní autorova prozaická díla jsou rozebírána v samostatných kapitolách.

---

<sup>94</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>95</sup> Ibid.

<sup>96</sup> Ibid.

Následující podkapitoly jsou proto zaměřeny na autorovu první a poslední vydanou knihu. Básnická sbírka *Strychnin a jiné básně* byla Šindelkovou prvotinou a komiks *Svatá Barbora* je naopak jeho nejnovějším počinem.

#### 4.2.1 Svatá Barbora

Prozatím posledním dílem, na kterém se Šindelka podílel, je komiks *Svatá Barbora* z roku 2018. Kritici jej označují jako thriller o hledání pravdy. Na knize se podílel spolu se scenáristou Vojtěchem Maškem a kreslířem Markem Pokorným.<sup>97</sup> Tvůrci se inspirovali reálnou kauzou, která před deseti lety otrásla společností a českými médii. V náhodně odhaleném případě týrání dětí, známém jako kuřimská kauza, figurovala třicetiletá Barbora Škrlová vydávající se za jedenáctiletou dívku Annu a následně po přesunu do Norska za stejně starého chlapce Adama.<sup>98</sup> Na knize autoři pracovali šest let a její kvality potvrdila Česká akademie komiksu, která *Svatou Barboru* ocenila v kategorii Nejlepší kresba a hlavní cenou Muriel za nejlepší komiks roku 2018.<sup>99</sup>

Komiks se dočkal i zpracování v rámci projektu scénického čtení LiStOVáNí pod vedením herce Lukáše Hejlíka. Marek Šindelka k nápadu interpretace přistupoval nejdříve skepticky: „Jako autoři komiksu jsme měli velký strach z pojetí. Téma je ožehavé, kniha má reálný předobraz s žijícími postavami a už během samotného psaní knihy jsme trnuli, abychom někomu zbytečně neotvírali rány znovu. Což se asi stejně trochu stalo, ale zároveň mám pocit, že jsme i něčemu pomohli. Takže jsme měli z adaptace trochu strach. Hlavně aby autoři netlačili na to, že to je známá kauza, aby to nedělali zbytečně atraktivní. Nakonec jsme ale byli velmi příjemně překvapení, jak citlivě k tomu Lukáš Hejlík a herci přistoupili.“<sup>100</sup> Listování zavítalo do mnoha českých a moravských měst. „Sedlo si to dobře a ve výsledku ono scénické čtení rozšířilo svět grafického románu. Představilo ho lidem, kteří by po něm možná ani nesáhli a nám to čistě prakticky pomohlo s propagací. Knihu jsme totiž vydali

---

<sup>97</sup> Svatá Barbora komiksem roku 2018!. *Marek Šindelka* [online]. 29. ledna 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/01/29/svata-barbora-komiksem-roku-2018/>

<sup>98</sup> Kuřimská kauza dominuje tuzemskému komiksu. Knihu Svatá Barbora ocenila Česká akademie komiksu. *Česká televize* [online]. 25. ledna 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2715449-kurimska-kauza-dominuje-ceskemu-komiksu-knihu-svata-barbora-ocenila-ceska-akademie>

<sup>99</sup> Svatá Barbora komiksem roku 2018!. *Marek Šindelka* [online]. 29. ledna 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/01/29/svata-barbora-komiksem-roku-2018/>

<sup>100</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

v malém nakladatelství, které není výrazné a ani nemá dobrou distribuci. Nakonec se ale kniha dostala ke spoustě lidí, kteří by o komiksy ani nezavadili,“ uzavírá Šindelka.

#### 4.2.2 Strychnin a jiné básně

Marek Šindelka vydal ve svých 21 letech prvotinu *Strychnin a jiné básně*. Kniha vyšla v roce 2005 v nakladatelství Paseka, které patří v ČR mezi středně velké nakladatelské domy.<sup>101</sup> Kniha byla o rok později oceněna Cenou Jiřího Ortena 2006.<sup>102</sup> Je oceněním pro mladé autory, původně založené Kolegiem pro podporu nezávislé vědy, umění a vzdělávání, které se uděluje od roku 1987. Cenu získává autor prozaického či básnického díla napsaného v českém jazyce, jemuž v době vydání knihy není více než 30 let. Od roku 2009 je organizátorem Ceny Jiřího Ortena Svaz českých knihkupců a nakladatelů.<sup>103</sup>

„Strychnin byl hodně osobní, hodně intimní, obsahoval hodně vzpomínek na dětství a mého bratra. Myslel jsem si, že tomu nikdo nebude rozumět, z čehož mě následné ocenění vyvedlo z omylu. Po zisku Ortenovy ceny jsem cítil na sebe největší tlak za svou kariéru, ale byl to můj tlak. Lidí asi také byli nějakým způsobem zvědaví, co ze mě vypadne v dalších knihách, ale rozhodně to byl především můj vnitřní pocit. Pocit, že teď musím něco dokázat, že už jsem fakt spisovatel. Do té doby jsem se takhle ani nedefinoval. A pak měl najednou *Strychnin* takový ohlas, lidé se začali ozývat a já jsem zjistil, že je to vážné a začal jsem trnout, co mám psát,“ vzpomíná na aspekty své první literární ceny Marek Šindelka. Jak uvádí ve své práci Kavková: „Svým poetickým počinem oslovil literárněkritickou obec přesto, že do té doby neměl zkušenosti s literárními soutěžemi ani s publikováním v literárních periodících, které jsou určeny pro debutující básníky“.<sup>104</sup>

V roce 2006 v porotě zasedli literární teoretik Pavel Janáček, spisovatel a bývalý předseda Obce spisovatelů Ivan Binar, básník a bývalý laureát Ortenovy ceny Petr Borkovec, prozaik Jiří Hájíček a literární kritik a překladatel Stanislav Škoda. Jeden z porotců, básník Petr

---

<sup>101</sup> *O nás: Nakladatelství Paseka* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.paseka.cz/nakladatelstvi/o-nas/kategorie-54/>

<sup>102</sup> *Marek Šindelka: O autorovi* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/about/>

<sup>103</sup> *Cena Jiřího Ortena* [online]. 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.cenajirihoortena.cz/>

<sup>104</sup> KAVKOVÁ, Martina. *Nové osobnosti české poezie* [online]. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 34. Dostupné z: <https://theses.cz/id/kiz0rf/66370-125204614.pdf>.

Borkovec, o Šindelkově prvotině napsal: „Sbírka Marka Šindelky je výborný krátký román i pozoruhodný pečovatelský deník; je autentická i generační; je dojemná, ale nebanalizuje; je stručná a čtivá; je ještě něco navíc; nepřehlédnete ji; je šik.“<sup>105</sup> Z hlediska žánru porotce Šindelkovu tvorbu odhadnul, za svou dosavadní kariéru vydal Šindelka dva krátké romány, ale už žádnou básnickou sbírku. „Změnil jsem kurz, měl jsem nutkání dělat něco úplně jiného. Cítil jsem, že nemůžu znova psát básně. Já se básním asi už hodně vzdaluju. Jsem čím dál tím víc prozaičtější. Dveře si nechávám otevřené, občas báseň napíšu, ale nejde mi to. Za posledních třináct let jsem napsal maximálně tři dobré básně. Dělán si sám ze sebe legraci, že tímhle tempem vydám novou básnickou sbírku za padesát let.“

### 4.2.3 Žánry Šindelkových próz

Pro lepší přehled v následujících kapitolách věnovaných Šindelkovým prózám přibližuje tato podkapitola žánrové vymezení těchto prozaických děl a zamyšlení nad jejich dodržováním ze strany autora. Prózy *Zůstaňte s námi* a *Mapa Anny* se na svých obálkách hlásí k žánru povídek, knihy *Chyba a Únava materiálu* k žánru románu. Podle knihy Pavla Šidáka *Úvod do studia genologie: teorie literárního žánru a žánrová krajina* jsou v současnosti povídka i román ve zvláštní situaci: „Oba žánry lze jen velmi těžko, respektive vůbec, definovat souborem vnějších rysů – tak, jak jsme tomu u ostatních žánrů zvyklí. K povídce i románu je třeba přistupovat právě s vědomím neuchopitelnosti jejich tvaru, jen tak se ozřejmí široká množina jejich subžánrů.“<sup>106</sup>

„Základním definičním rysem povídky a románu je oscilace na ose krátká – dlouhá epika: povídka je krátká, román dlouhý. Délka určuje nejen fabuli, ale i syžet. Kromě rozdílu v rozsahu je vzájemný vztah povídky a románu složitější, jelikož román může vzniknout z povídek. Specifický typ povídkové sbírky je ten, kde jednotlivé povídky tvoří dohromady významový celek – povídky mají jednotící děj, postavy přecházejí z jedné povídky do druhé. Taková kompozice nabízí dvojí možnost četby. Jednotlivé povídky můžeme číst samostatně nebo v celku jako román“, uvádí dále Šidák.<sup>107</sup> Toto pojetí je pro Šindelkovy knihy

---

<sup>105</sup> *Cena Jiřího Orteny: Vítězem Ceny Jiřího Orteny 2006 se stal Marek Šindelka za knihu Strychnin a jiné básně (Paseka)* [online]. 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.cenajirihoortena.cz/article/detail/26/>

<sup>106</sup> ŠIDÁK, Pavel. *Úvod do studia genologie: teorie literárního žánru a žánrová krajina*. Praha: Akropolis, 2013. S. 222.

<sup>107</sup> *Ibid.*, s. 225-228.

významné, protože například v Holandsku byla sbírka povídek *Mapa Anny* vydána jako román.<sup>108</sup> Co se týče délky jako definičního rysu žánrů, slovník *A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory* uvádí následující vývoj v pojmech román a povídka právě v závislosti na délce textu: „Ohledně délky románu proběhlo mnoho debat. Neexistuje žádné pravidlo, ale většinou má mezi 60 až 200 tisíci slovy. To, co se v 16.–18. století nazývalo románem, bychom dnes označili za povídku. Až v 19. století se pojem román zažil pro celky delšího rozsahu. Typickým rysem románu je příběh obsahující charakter, děj a zápletku.“<sup>109</sup> Na základě těchto rysů a velkému rozpětí definice povídky a románu může být žánrová interpretace Šindelkových románů pozvolnější a mísit se s jinými celky. Následné kapitoly tedy zjednodušeně definují Šindelkovy knihy jako sbírky povídek a romány, přesto je kvůli lepšímu pochopení kritických recenzí a mediální reflexe dobré brát v potaz, že Šindelkovy prózy jsou žánrově rozmanité, a i na základě teorie je nelze definovat naprosto striktně.

---

<sup>108</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>109</sup> CUDDON, John Anthony. *A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. 5. vyd. West Sussex: Blackwell Publishing, 2013. ISBN 978-1-4443-3327-5, s. 477-478.

## 5 Analýza kritických reflexí románu *Chyba*

První vydanou prózou Marka Šindelky se stal román *Chyba* (2008).<sup>110</sup> O rok později byla kniha nominována na literární Cenu Josefa Škvoreckého, která byla udělována za původní českou prózu. Cena se udělovala v letech 2007 až 2016.<sup>111</sup> *Chyba* je román, který kombinuje hned několik žánrů od thrilleru po detektivku, do prózy je zakomponovaná i poezie. Příběh začíná retrospektivně, kdy je na poli nalezena mrtvola chlapce v porostu neznámé rostliny. Hlavní postavou je Kryštof Warjak, jehož koníčkem jsou masožravé rostliny. Má jen dvě blízké osoby, kamaráda Andreje z dětského domova a životní lásku Ninu. V dospělosti je stále více pohlcován světem rostlin a zaplétá se do černého obchodu se vzácnými květinami. Nina se mezitím provdá za Andreje a když to Kryštof zjistí, snaží se ji přesvědčit, aby ho opustila. S odůvodněním potřeby výdělků pro nový život s Ninou přijímá svou poslední pašeráckou zakázku. Kryštofovým úkolem je dovézt z Japonska poslední exemplář jinak vyhynulé rostliny. Plán se kazí smrtí člověka, kterému měl Kryštof rostlinu předat.<sup>112</sup> Pro volbu botanické tematiky má Šindelka osobní zdůvodnění: „Biologie byla jediný předmět, z kterého jsem měl na střední škole konstantně dobré známky. Fascinovala mě a projevilo se to v mých prvních dvou knihách. *Strychnin* je botanická metafora a román *Chyba* je celý o rostlinách.“<sup>113</sup>

*Chyba* byla Šindelkova prozaická prvotina a na její název i obsah pohlíží autor v současné době s humorem: „*Chyba* je kniha, kterou považuju za plnou chyb. Všechny knihy bych zpětně napsal úplně jinak a některé bych možná ani nevydal. Ale je dobře, že jsou vydané a sahat na ně nemůžu. Hodně čtenářů si to totiž nemyslí a považují *Chybu* za výbornou. Ne-li za nejlepší knihu, kterou jsem kdy napsal, což mě vždycky zděsí. Když jsem ji dopsal, myslel jsem si, že už nikdy ničeho lepšího nebudu schopný. Byl jsem na tu knihu rozechvěle pyšný, stál jsem si za ní. Zpětně mi ty pocity ale přijdou směšné. Nechci tu knihu zbytečně hanit, ale jsem k ní hodně kritický. Jsem už úplně jinde, v životě, literárně, se stylem, se vším. Ale to je na tom to úžasné.“<sup>114</sup> Román vyšel v maďarském (*Hiba*, 2011), bulharském

---

<sup>110</sup> Román vydalo nakladatelství Pistorius & Olšanská a má 192 stran.

<sup>111</sup> SVĚTLÍKOVÁ, Jana. *Povídky Marka Šindelky* [online]. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/148232/>, s. 8-9.

<sup>112</sup> ŠINDELKA, Marek. *Chyba*. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2008.

<sup>113</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>114</sup> Ibid.



(Греука,2016), anglickém (*Aberrant*, 2017) a německém (*Der Fehler*, 2018) překladu a v komiksové podobě také v Polsku (*Bląd*, 2013).<sup>115</sup>

Ačkoli tématem práce je Šindelkova prozaická tvorba, plánovanou ilustrovanou verzí stejnojmenného románu byl komiks *Chyba*. Pro úplnost a celistvost práce je proto součástí této kapitoly. Grafický román vyšel roku 2011 pod hlavičkou nakladatelství Lipnik jako kolektivní dílo: na scénáři ke komiksu se podílel Marek Šindelka společně s Vojtěchem Maškem, výtvarné zpracování zajistili Pure Beauty a Matěj Lipavský.<sup>116</sup>

Dle Nováka a Gejgušové je adaptace „proces vzniku uměleckého díla, které se rodilo za soustavné inspirace jiným uměleckým dílem a které i po svém dokončení uchovává s tímto dílem zjevné strukturní souvislosti.“<sup>117</sup> Problém, který Šindelka připouští, spočívá v převedení širších dějových vrstev a veškerých postav: „Původně jsme sice mysleli, že *Chyba* v podobě komiksu bude čistou adaptací, ale velice rychle jsme se shodli, že to tak nechceme. Nakonec se z toho stal druhý plán románu. To, na co v knize není prostor nebo se odehrává na vedlejších linkách vedlejšími postavám, najednou v komiksu vystoupí do popředí.“<sup>118</sup> Umělkyně Pure Beauty na svých stránkách uvádí: „Scénář komiksu se od předlohy osamostatnil, výrazně se změnil způsob vyprávění i časový rámeček, v němž se děj odehrává. Komiksová *Chyba* se tak stala zcela autonomním dílem.“<sup>119</sup> Z toho důvodu došlo dle Šindelkových slov i k proměně hlavních hrdinů: „Cíleně jsme za hlavní postavu komiksu zvolili detektiva Josefa Kabalu, který je přitom přímo v románu zmíněný jenom na jediné stránce jako člověk, který přebírá případ po jiném detektivovi. V komiksu Josef Kabala řeší případ z jiné perspektivy, ex post, když už se vše odehrálo.“<sup>120</sup> Jak dodává autor: „V něčem si ty dvě adaptace možná protiřečí, v něčem se zpřesňují (tam, kde byla nějaká překvapivá motivace aktérů) a v něčem se znejišťuje – jestli to bylo tak, jak bylo v románu, nebo jinak. Co byla zač ona květina, jestli to vše nebyl jen mýtus, sen nebo kletba. ... Ten příběh je rozprostřený mezi oba tyto romány – jeden literární a jeden grafický. Čtenář v tom

---

<sup>115</sup> Marek Šindelka [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com>

<sup>116</sup> *Chyba* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://pure-beauty.cz/Chyba/index.html>

<sup>117</sup> NOVÁK, Radomil – GEJGUŠOVÁ, Ivana. Adaptace literárního díla a její didaktické využití. Ostrava: Ostravská univerzita, 2002, s. 6-7.

<sup>118</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>119</sup> *Chyba: Komiks Chyba* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://pure-beauty.cz/Chyba/komiks.html>

<sup>120</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

může bloudit a hledat podobnosti a nejistoty. A takhle adaptace fungují nejlíp. Když jsou jen doslovnou ilustrací, tak je to zbytečné. Proto selhává drtivá většina filmových adaptací – člověk je zklamaný, když zná knížku, protože očekává, že film bude knihu kopírovat. Ale to je nemožné. Velmi dobré adaptace si vezmou jenom něco málo a rozvedou to kreativním a nečekaným způsobem.“<sup>121</sup>

Analýza mediálních reflexí prozaických děl Marka Šindelky byla uskutečněna na základě recenzí a kritik dostupných v archivu webu Ústavu pro českou literaturu, ve fulltextovém archivu mediálních zpráv z České republiky Newton Media Search a v archivech konkrétních médií. Pro potřeby této práce bylo analyzováno devět literárních recenzí či kritik na román *Chyba*. Zkoumány byly recenze z literárních časopisů A2, Host a Tvar, z čehož posledně zmíněný vydal recenze dvou autorů. Román byl posuzován také v hromadné recenzi literárního periodika Souvislosti. Další recenze na *Chybu* vyšly v Lidových novinách, Právu a na serverech iLiteratura.cz a iRozhlas.cz.

Časopis Tvar dal *Chybě* dvojnásobný prostor 16. října 2008 v rubrice Dvakrát. Knihu hodnotili v samostatných recenzích Erik Gilk a Aleš Haman. Gilk v textu s názvem *Dvě mouchy jednou ranou* označuje Šindelkův prozaický debut za povedený a zamýšlí se nad tematickou podobností s jeho básnickou sbírkou pojmenovanou po jedu strychninu a tohoto románu věnovanému rostlině bolševníku, která způsobuje podráždění pokožky. Podobnost glosuje lehce ironicky, ale v dobrém slova smyslu: „Zdá se, že Marek Šindelka se rozhodl otrávit českou literaturu“.<sup>122</sup> Básnické sbírce věnuje Gilk obecně velkou pozornost a všímá si i detailů: „Se Šindelkovou básnickou prvotinou ladí básně – v *Chybě* – nejen svým rozsahem a malým počtem, ale rovněž tematicky. Jiným výrazným prostředkem lyrizace textu je zakomponování snů.“ V tomto duchu se zamýšlí nad žánrovým zařazením románu: „Je vlastně otázka, není-li román zároveň autorovou druhou básnickou sbírkou. V románu je totiž básní deset a s výjimkou jedné jde o poměrně rozsáhlé skladby, z nichž ta nejobsáhlejší zabírá pět tiskových stran.“ Šindelkův poetický jazyk hodnotí jako ojedinělý, styl vyprávění jako bravurní.<sup>123</sup> Autor recenze nad dílem přemýšlel komplexně a snažil se pro něj najít i další využití a nahlížet na něj i z jiného než čtenářského pohledu. „Dovedu si

---

<sup>121</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>122</sup> GILK, Erik. *Dvě mouchy jednou ranou*. *Tvar*. 2008, roč. 19, č.17, s. 2.

<sup>123</sup> Ibid.

představit román jako ideální materiál pro kurz tvůrčího psaní, na němž se jeho frekventanti budou učit motivickou výstavbu, kompozici, prolínání osudů protagonistů, důmyslnou práci s časem příběhu a jeho inverzemi, literární jazyk, umělecký styl.<sup>124</sup> Gilk je nekritický až nebývale, což ale sám uznává („přiznávám, že tolik superlativů jsem v recenzi dlouho nepoužil“<sup>125</sup>) a svá slova zdůvodňuje. „*Chyba* představuje v naší dnešní próze takřka nebývalý úkaz, protože napsat čtivý, ne-li přímo napínavý, a přitom po všech stránkách umělecký román, v němž se snoubí výrazná dějová i poetická složka, už dávno není samozřejmostí.“<sup>126</sup>

Autor druhé recenze z Tvaru, Aleš Haman, se ve svém textu *Poezie černého květu v románové podobě* až nadbytečně věnuje popisu příběhu. Až v poslední čtvrtině textu se stylisticky oprostuje od podoby čtenářského deníku k hodnotné recenzi. V názvu *Chyba* nachází „možné hodnotové vyznění příběhu založené na protikladu světa lidí a světa přírody“<sup>127</sup> a kromě prolínání míst a časů pozitivně hodnotí, že Šindelka „ani náznakem nepodpořil nabízející se, leč povrchní, asociaci politickou“<sup>128</sup>. Haman diagnostikuje, že „tu jde o cosi víc než o pouhou napínavou četbu“<sup>129</sup>, ale důvodů, proč tomu tak je, už tak mnoho nenabízí. Šindelkův jazyk označuje jako kultivovaný, ale nijak ho nehodnotí, množství volných veršů je podle něj až nadmíru. Kritika vychází z dle Hamana nepodařených propojení psychologizujících a úvahových pasáží s charaktery postav. Velmi zajímavým postřehem a snahou o nadnárodní kontext je asociace k dekadenci, Máchovi a k německému básníkovi a prozaikovi Novalisovi, představiteli raného romantismu. „Román se uvedenými rysy řadí k prozaickým debutům, které navazují na linii postmoderní prózy a rozvíjejí ji směrem, jenž může přispět k návratu čtenářského zájmu o mladou českou prózu.“<sup>130</sup> Z české tvorby Haman přirovnává *Chybu* k prózám Michala Ajvaze, ačkoli „se od nich liší o něco jednodušším, méně labyrintickým rozvrhem světa“.<sup>131</sup>

Také Zdenko Pavelka ve svém textu neopomíná Šindelkovu básnickou prvotinu, která se

---

<sup>124</sup> GILK, Erik. Dvě mouchy jednou ranou. *Tvar*. 2008, roč. 19, č.17, s. 2.

<sup>125</sup> Ibid.

<sup>126</sup> Ibid.

<sup>127</sup> HAMAN, Aleš. *Poezie černého květu v románové podobě*. *Tvar*. 2008, roč. 19, č.17, s. 2.

<sup>128</sup> Ibid.

<sup>129</sup> Ibid.

<sup>130</sup> Ibid.

<sup>131</sup> Ibid.

„pozoruhodnými stylotvornými figli vtahujícími vnímavějšího čtenáře do psychedelické atmosféry děje“<sup>132</sup> vepsala do románu. Recenze *Objev se jmenuje Chyba* vyšla 16. října 2008 v deníku Právo. V rámci světové literatury nachází Pavelka souvztažnost s příběhy anglosaského stylu plných mrtvol z pera amerického spisovatele Cormaca McCarthyho. Obdobně jako jiní recenzenti rozebírá Pavelka personifikaci neživých jevů a nachází také přirovnání k jinému českému spisovateli: „Miloš Urban zdál se být se svými krvavými romanety až do této chvíle osamělým autorem v současné české beletrii, ale to přestává platit“. Bez jakýchkoli výtek Pavelkova recenze vyzdvihuje Šindelkovu vypravěčskou schopnost, smysl pro logiku fantazie, která neodporuje logice reality a přirozené kompozice – „tohle všechno napovídá a po básnickém příslibu dokonce potvrzuje, že v Šindelkovi se objevuje na scéně nebývalý talent“.<sup>133</sup>

Recenze Petra Vaňka *O Chybě Marka Šindelky* vyšla na serveru iLiteratura.cz 23. října 2008. Vaněk nahlíží na kontext Šindelkovy předchozí vydané básnické sbírky nikoli jako na výhodu, ale jako na nelehké překonání prohlubně mezi poezií a prózou. „Přechod k próze nebývá pro člověka s poetickým viděním lehký a skýtá četná úskalí. U *Chyby* lze však s konstatovat, že se z nadějného básníka stal prozaik nejmladší generace, který je opravdu hodný toho jména. ...Mám dokonce pocit, že próza svědčí Marku Šindelkovi o něco víc než básně. V pohledu na současnou českou beletrii je pro mě výjimečná.“<sup>134</sup> Rovněž jako jediný recenzent uvažuje nad možnými filmovými ambicemi díla a v názvu knihy nalézá paralelu k problémům v ekologickém systému. Příběh hodnotí jako čtivé a fantaskní vyprávění a cíleně se vyhýbá popisu obsahu. Své hodnotící stanovisko sice definuje jako „banální“, přesto ho označuje jasně – čtivost. Z české tvorby mu *Chyba* stylem vytváření skrytých světů evokuje díla Michala Ajvaze, významem zase Petru Hůlovou. Výtku nachází Vaněk v nedotaženosti vedlejší postavy Niny: „...jako postava je příliš ponechána v pozadí, motiv jejího konání je psychologicky špatně motivovaný a v kontextu leckdy nápaditého a důkladně fabulovaného příběhu neobstojí.“<sup>135</sup> Kromě toho některé básnické prvky podle Vaňka přespříliš sklouzávají k detailům. „Kvůli těmto škobrtnutím hodnotím prózu jako

---

<sup>132</sup> PAVELKA, Zdenko. *Objev se jmenuje Chyba*. Právo. 2008, roč. 17, č. 590, s. 2.

<sup>133</sup> Ibid.

<sup>134</sup> VANĚK, Petr. *O Chybě Marka Šindelky*. iLiteratura.cz [online]. 2008. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/23223/sindelka-marek-chyba>

<sup>135</sup> Ibid.

ranou. Přesto se jedná o čtivou prózu od talentovaného tvůrce“.<sup>136</sup>

Ondřej Horák z Lidových novin svou recenzi z 13. listopadu 2008 pojmenoval *Zasad' si tu květinu do těla*. Horák se ve své kritice zabývá Šindelkovou dosavadní tvorbou, pozadím vzniku románu, komentuje Ceny Jiřího Ortena. Konkrétními poznatky dokazuje znalost Šindelkovy básnické sbírky: „...a vedle Gdaňska, který byl již zmíněn rovněž ve *Strychninu a jiných básních*, se ocitáme taktéž v Praze v době povodní. Většina románu se nicméně odehrává v otevřené krajině – další společný rys s básnickou prvotinou.“<sup>137</sup> Horák chválí lyrické pasáže, nápaditost, příběh a reflexi současnosti. Zprvu vychválenému příběhu udílí zároveň kritiku: „Problém knihy je v tom, že Marek Šindelka současti nedokázal lépe propojit, stojí vedle sebe, a proto jak příběh, tak text vyznívá poněkud přetržitě – i když v tom také hraje určitou roli střídání časových rovin, ovšem i to právě postrádá větší dynamiku“.<sup>138</sup> Kromě toho Horák hodnotí důvěryhodnost textu a schopnost zaujmout. „Mladý autor má pestrý rejstřík. ... Důvodem, proč má cenu se *Chybou*, stejně jako *Strychninem a jinými básněmi*, vážně zabývat, je fakt, že Marek Šindelka v obou dílech prokázal to, co mnohým současným autorům chybí především – totiž důvěryhodnost, zaujatost svou věcí. A proto lze k jeho dalším knihám vzhlížet s očekáváním.“<sup>139</sup>

*Mrazivý thriller o černém květu* je název podrobné recenze Petra Hrtánka v časopisu *Host* z 5. prosince 2008. Jako jediný z recenzentů si autor všímá triadického principu knihy – rozvržení do tří oddílů podle tří hrdinů. Motiv rozvádí podnadpisem *Trojúhelníky smrti a lásky* podrobněji: „Pomyslný geometrický útvar, jehož vrcholy jsou pašerák květin, tajuplná květina a démonický pronásledovatel, se překrývá s trojúhelníkem milostným.“<sup>140</sup> Hrtánek hodnotí knihu jako přirozenou symbiózu žánrů s časoprostorovými přeskoky, které ale nezpůsobují tříštění příběhu. „Příběh se nerozpadá do nepřehledné, chaotické změti fragmentů. Právě naopak, před našima očima se pomalu skládá jako důmyslné puzzle. Výsledkem rozhodně není plochý, jednoduše interpretovatelný dvojrozměrný obrazec.“<sup>141</sup>

---

<sup>136</sup> VANĚK, Petr. O Chybě Marka Šindelky. *iLiteratura.cz [online]*. 2008. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/23223/sindelka-marek-chyba>

<sup>137</sup> HORÁK, Ondřej. *Zasad' si tu květinu do těla*. *Lidové noviny*. 2008, roč. 21, č. 267, s. 3.

<sup>138</sup> *Ibid.*

<sup>139</sup> *Ibid.*

<sup>140</sup> HRTÁNEK, Petr. *Mrazivý thriller o černém květu*. *Host*. 2008, roč. 24, č. 10, s. 18-19.

<sup>141</sup> *Ibid.*

Šindelku označuje jako postmoderního prozaika-konstruktéra a myšlenku skládačky použije ještě jednou: „Hned z prvních stran jsem se dozvěděl, jak jeden z hrdinů skončí, podobně jako když při skládání puzzle znám kýžený výsledek předem z obrázku na krabici“.<sup>142</sup> Dle svých slov ho k hledání slabých míst knihy svádí pouze samotný název *Chyba*. Vadí mu především nakupení náhod, které nepůsobí věrohodně: „Mnohé z žánrů, s nimiž Šindelkova kniha přinejmenším koketuje, si zakládají na tom, aby v nich náhod bylo poskrovnu. Samozřejmě nechci na bytostně synkretický text uplatňovat striktní žánrové konvence. Přesto na mě některé z náhod dělají dojem neinvenčního prostředku, jímž se příběh dostává tam, kde jej autor zrovna chce mít.“<sup>143</sup> Na pozadí této výtky detailněji přemýšlí nad dějem, osobností hlavní postavy i motivací jednání postav vedlejších: „Šindelka zkrátka potřeboval do příběhu zaplést ještě atraktivní milostnou linku; už se ale moc nenamáhal přesvědčit nás, že jeho hrdina životní změnu intenzivně prodělává.“<sup>144</sup> Hrtánek jasně a konkrétně zdůvodňuje plusy (promyšlená práce s jazykem, stylové odstínění charakterů, poetizace popisů, vyhnutí se prvoplánovému moralizování) a minusy knihy (místy skřípající slovosled a nepřiliš povedená stylizace kriminalistova soukromého deníku). Recenzent Hostu si nezapomíná všimnout kontextu autorovy tvorby: „Šindelka navazuje svou poetikou na svou básnickou sbírku ne samostatně nebo izolovaně, nýbrž ve významovém prorůstání do tkáně prózy“<sup>145</sup> a pro Šindelku typického zachycování metaforických vztahů mezi živými a neživými jevy a registrací čichových, vizuálních, dotykových a akustických vjemů. Kromě toho Šindelkovu knihu přirovnává (kvůli zaměření se na určitý obor a dodržení zásady *docere, delectare, movere* neboli poučit, pobavit, přimět k zamyšlení<sup>146</sup>) k dalším spisovatelům polistopadové české prózy – Miloši Urbanovi, Jaroslavu Rudišovi a Janu Křesadlovi. Podle Hrtánka má Šindelkova kniha potenciál oslovit různorodé čtenáře („poetická duše ji může vnímat jako imaginativní výpověď oscilující mezi prózou a poezií, skeptik si ji může vyložit jako pochmurnou zprávu o zahnívajícím světě, psychoanalytika zaujmou záznamy symbolických nočních můr“<sup>147</sup>) a opakovaným čtením lze v textu

---

<sup>142</sup> HRTÁNEK, Petr. Mrazivý thriller o černém květu. *Host*. 2008, roč. 24, č. 10, s. 18-19.

<sup>143</sup> *Ibid.*

<sup>144</sup> *Ibid.*

<sup>145</sup> *Ibid.*

<sup>146</sup> KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. 2. přeprac. vyd., Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2011, s. 57.

<sup>147</sup> HRTÁNEK, Petr. Mrazivý thriller o černém květu. *Host*. 2008, roč. 24, č. 10, s. 18-19.

objevovat stále nové významové souvislosti. „Mnohoznačný obraz *Chyby* přesahuje barvotiskový průměr domácí prozaické produkce.“<sup>148</sup>

Michaela Bečková z literárního časopisu *A2* nazvala svou recenzi abstraktní otázkou *Kde se to zvtlo?* a žánrově označuje *Chybu* za botanickou detektivku s hororovými prvky. Recenze vyšla 18. února 2009. V knize dokonce nalézám paralelu s klasiky světové literatury: „... jako když Tolkienovi trpaslíci dolovali příliš chamtivě a příliš hluboko a vyrušili v temnotách to, před čím pak uprchli a co se stalo jejich zkárou, tak i v Šindelkově vyprávění Kryštof krádeží květiny probouzí temné síly...“<sup>149</sup> Bečková označila celkový příběh za „vcelku jednoduchý“, a toto přemýšlení nad významem díla ji dovedlo až k názvu celé recenze. „Přímočarost příběhu *Chyba* kontrastuje s tím, jak je kniha komponována. Už v první větě se čtenář dozvídá, jak to s Kryštofem dopadne, je tedy jasné, že autor se chce soustředit na jeho průběh, sled příčin a následků, které k onomu konci vedly. Kde se to všechno zvtlo?“ táže se autorka recenze.<sup>150</sup> Všimá si také postupných proměn literárních žánrů v průběhu románu a odkrývá v něm několik prolínajících se rovin. „Na počátku vyprávění Marek Šindelka využívá klasických postupů detektivního žánru a postupně text transformuje v žánr hororu. Kromě tohoto dobrodružného plánu má však ambice řešit i závažnější témata, takže se v textu formuje rovina společenskokritická, rovina reflektující zdeformované lidské vztahy, a konečně rovina mystická, v níž se odehrává věčné drama mezi silami dobra a zla.“<sup>151</sup> Vypravěčská strategie se podle Bečkové odvíjí od kontextu autorovy dosavadní tvorby a odvážnou kombinací jednotlivých strategií hodnotí zprvu kladně. „Nutno konstatovat, že Šindelka, který debutoval jako úspěšný lyrik, zde prokazuje také mimořádný talent. Umí vytvořit pasáže plné napětí, ale zároveň ví, kdy nechat čtenáře odpočinout. Text je například proložen deníkovými záznamy vyšetřovatele nebo jeho korespondencí s odborníkem na parazitické rostliny. Tradiční vypravěčské postupy jsou odvážně kombinovány s pasážemi ve verších, jež nabízejí pohled na skutečnost ze zcela odlišné perspektivy. Zručnost prokazuje mladý autor i v tom, jak pracuje s románovým prostorem spjatým s několika časovými rovinami. Monstrózní les bolševníků, chaotické a nepřehledné město,

---

<sup>148</sup> HRTÁNEK, Petr. Mrazivý thriller o černém květu. *Host*. 2008, roč. 24, č. 10, s. 18-19.

<sup>149</sup> BEČKOVÁ, Michaela. *Kde se to zvtlo?*. *A2*. 2009, roč. 5, č. 4, s. 9.

<sup>150</sup> *Ibid.*

<sup>151</sup> *Ibid.*

na první pohled idylická vesnice v horách, Japonsko románů Haruki Murakamiho a konečně přízračná Praha po povodních roku 2002 jsou jen některé z prostorů, do nichž je příběh zasazen.“<sup>152</sup> Přesto recenze nemá naprosto jasné stanovisko, protože hned vzápětí Bečková výše oceňovanou práci s rozličnými časovými rovinami a prostory nelogicky kritizuje. „Možná právě různorodost prostorů a snaha vklínit do románu tematicky několikavrstevný příběh způsobily, že se Šindelkovi nepodařilo text udržet pohromadě. Působí totiž, jako by jednotlivé vrstvy byly jen poskládány vedle sebe. Snad autor doufal, že je dokáže propojit motivem chyby (jak ostatně naznačuje název), který čtenáře povede k zde již položené otázce ‚kde se to zvrtilo?‘. Ale jakkoli se chyba objevuje v textu v nesčetných podobách, jako ústřední téma díla příliš nefunguje.“<sup>153</sup> Tato kritika mnohvrstevnatého příběhu je rozporuplná o to víc, že na začátku svého textu recenzentka označuje příběh za vcelku jednoduchý.

Literární časopis *Souvislosti* se Šindelkově prozaickému debutu věnoval pouze v hromadné recenzi Jiřího Zizlera *Bagately o Šindelkově Chybě, Šiktancově Vážné známosti, Berlínském sešitě Petra Borkovce a vegetování kulturních časopisů* v prvním čtvrtletí roku 2009. Zizler je k *Chybě* kritický a hodnotí, že první polovina knihy působí lepším dojmem než druhá. „Šindelka prohnětl trochu příliš žánrových postupů a rysů – je tu detektivka, thriller, sci-fi, romaneto či mystická japanerie, psychologické vývojové drama, reportáž z povodní před sedmi lety, surreálné snění, a všechno ještě završují autorovy básně – udržet pohromadě takový eintopf by si žádalo velkého mistra, jímž však Šindelka ještě není.“<sup>154</sup> Na druhou stranu stejně jako Bečková zprvu oceňuje autorův styl vyprávění („Šindelka svoje vyprávění více než dobře připravuje a rozehrává“<sup>155</sup>), aby ho následně do kontrastu zkritizoval a vyzdvihl naopak příběh, který si dokonce idealizuje pod pero jiného autora („celkem vzato si skelet fabule dovedu představit v nějakém Ajvazově labyrintickém románu... u Ajvaze by to ovšem bylo vypravěčsky daleko brilantnější, oprostěné od vší zbytné psychologie, naopak by si pěkně pohrál s možnými jazyky rostlinného vesmíru, které by se skládaly z něčeho ještě nečekanějšího a podivuhodnějšího“<sup>156</sup>). Zizler oceňuje téma, které přirovnává

---

<sup>152</sup> BEČKOVÁ, Michaela. Kde se to zvrtilo?. *A2*. 2009, roč. 5, č. 4, s. 9.

<sup>153</sup> Ibid.

<sup>154</sup> ZIZLER, Jiří. *Bagately o Šindelkově Chybě, Šiktancově Vážné známosti, Berlínském sešitě Petra Borkovce a vegetování kulturních časopisů*. *Souvislosti*. 2009, roč. 20, č. 1, s. 206-209.

<sup>155</sup> Ibid.

<sup>156</sup> Ibid.



k mystickým tématům belgického dramatika Mauriceho Maeterlincka žijícího v první polovině 20. století. Recenzent ocenil také formální stránku knihy s kombinací střihů různých časových pásem a používaný strohý jazyk. Naopak prolínání prózy poetickými pasážemi považuje za „neorganické a falešné“, autora kritizuje i v tom, že nebyl odvážnější a „nepokusil se proniknout dál, ideově i imaginativně, stačilo mu pohrát si s atraktivním motivem na povrchu“<sup>157</sup> a svou recenzi uzavírá jasným soudem: „Na dobrý román to ještě zdaleka nestačí.“<sup>158</sup>

Karolína Demelová z Radia Wave ve své recenzi *Bezchybný Šindelka* na webu iRozhlas.cz z 13. června 2009 hodnotí román jako „brilantně napsaný a promyšleně vystavěný text“<sup>159</sup>. *Chyba* podle ní popírá velmi pochybnou definici, že dobrá kniha musí být zároveň tak trochu nudná, kterou nijak neopodstatňuje. Demelová si všímá střídání vypravěčských forem, bez větší specifikace hodnotí kladně mytickou tematiku, překvapivé dějové linky, napínavé scény a nadčasový rozměr. „Šindelka si s gustem vyhrál s možnostmi prozaického vyprávění, našťastí ale odolal pokušení formálních exhibic. ... Čtenář může odložit knížku s osvobozujícím pocitem katarze hodným antických dramát a středověkých legend.“<sup>160</sup>

## 5.1 Hodnocení kritických reflexí románu *Chyba*

Tato kapitola analyzovala devět recenzí na román *Chyba*. Polovina recenzí se snažila dílo interpretovat v širším kontextu autorovy tvorby a stejný poměr recenzentů hodnotil knihu i v návaznosti na české a světové literární prostředí. Hned tři recenzenti (z časopisů *Souvislosti*, *Tvar* a webu iLiteratura.cz) se shodli, že jim *Chyba* připomíná tvorbu Michala Ajvaze, ačkoli v porovnání s ním vycházel *Šindelka* jako autor píšící stylem jednodušším a méně brilantním.

Na postoji k *Šindelkovu* stylu vyprávění a kombinování žánrů neměli recenzenti jednotný názor. Hrtánek v *Hostu* hodnotí, že „příběh se nerozpadá do nepřehledné, chaotické změti

---

<sup>157</sup> ZIZLER, Jiří. Bagately o *Šindelkově Chybě*, Šiktancově *Vážné známosti*, Berlínském sešitě Petra Borkovce a vegetování kulturních časopisů. *Souvislosti*. 2009, roč. 20, č. 1, s. 206-209.

<sup>158</sup> Ibid.

<sup>159</sup> DEMELOVÁ, Karolína. *Bezchybný Šindelka*. *iRozhlasRadioWave [online]*. 2009. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/bezchybny-sindelka-5243925>

<sup>160</sup> Ibid.

fragmentů, právě naopak, před našima očima se pomalu skládá jako důmyslné puzzle<sup>161</sup>, Gilk ve Tvaru si dovede představit román jako ideální materiál pro kurz tvůrčího psaní a nešetří superlativy: „*Chyba* představuje v naší dnešní próze takřka nebývalý úkaz, protože napsat čtivý, ne-li přímo napínavý, a přitom po všech stránkách umělecký román, v němž se snoubí výrazná dějová i poetická složka, už dávno není samozřejmostí.“<sup>162</sup> Oproti tomu Bečková v recenzi pro A2 Šindelkův styl kritizuje („různorodost prostorů a snaha vklínit do románu tematicky několikavrstevný příběh způsobily, že se Šindelkovi nepodařilo text udržet pohromadě“<sup>163</sup>) a obdobný názor má i Zizler v časopisu *Souvislosti* („Šindelka prohnětl trochu příliš žánrových postupů a rysů – udržet pohromadě takový eintopf by si žádalo velkého mistra, jímž však Šindelka ještě není.“<sup>164</sup>).

Z literárních časopisů byla z vědeckého pohledu podnětná především recenze v časopisu *Host*, která na rozdíl od jiných textů kriticky rozvažovala nad motivací hlavních i vedlejších postav („Šindelka potřeboval do příběhu zaplést ještě atraktivní milostnou linku, už se ale moc nenamáhal přesvědčit nás, že jeho hrdina životní změnu intenzivně prodělává“<sup>165</sup>) a detailně se věnovala čtenářské percepci („poetická duše může knihu vnímat jako imaginativní výpověď oscilující mezi prózou a poezií, skeptik si ji může vyložit jako pochmurnou zprávu o zahnívajícím světě, psychoanalytika zaujmou záznamy symbolických nočních můr“<sup>166</sup>). Pouze jedna recenze byla výslovně velmi kritická, a to v časopisu *Souvislosti*. Zbylí recenzenti hodnotili Šindelkovu prozaickou prvotinu bez větších výtek. Autoři recenzí oceňovali styl vyprávění, použitý jazyk, kombinování žánrů, nápaditost příběhu a prolínání příběhu lyrickými pasážemi.

---

<sup>161</sup> HRTÁNEK, Petr. Mrazivý thriller o černém květu. *Host*. 2008, roč. 24, č. 10, s. 18-19.

<sup>162</sup> GILK, Erik. Dvě mouchy jednou ranou. *Tvar*. 2008, roč. 19, č. 17, s. 2.

<sup>163</sup> BEČKOVÁ, Michaela. Kde se to zvirtlo?. *A2*. 2009, roč. 5, č. 4, s. 9.

<sup>164</sup> ZIZLER, Jiří. Bagately o Šindelkově Chybě, Šiktancově Vážné známosti, Berlínském sešitě Petra Borkovce a vegetování kulturních časopisů. *Souvislosti*. 2009, roč. 20, č. 1, s. 206-209.

<sup>165</sup> HRTÁNEK, Petr. Mrazivý thriller o černém květu. *Host*. 2008, roč. 24, č. 10, s. 18-19.

<sup>166</sup> *Ibid.*

## 6 Analýza kritických reflexí sbírky povídek *Zůstaňte s námi*

Druhou Šindelkovou prozaickou knihou je sbírka povídek *Zůstaňte s námi* (2011).<sup>167</sup> Stejně jako předchozí *Chyba*, i tato kniha byla nominována na Cenu Josefa Škvoreckého 2012, ale v tomto ročníku vyhrály *Žitkovské bohyně* autorky Kateřiny Tučkové.<sup>168</sup> Velký úspěch nicméně přišel už dříve toho roku – začátkem dubna získal Šindelka za *Zůstaňte s námi* cenu Magnesia Litera 2012 v kategorii prózy.<sup>169</sup> Jak přibližují pozadí ceny literární vědci Pavel Janáček a Jiří Trávníček v dodatku knihy *Ekonomie prestiže: ceny, vyznamenání a oběh kulturních hodnot*: „Magnesia Litera se zrodila v roce 2002 jako sjednocující platforma pro současnou tvorbu z iniciativy kulturního publicisty Pavla Mandyse. Rodí se ve formátu filmových Oscarů s vyhlásováním výsledků v televizním přenosu, aby našla laureátskou řeč s filmovým Českým lvem a divadelními Cenami Thálie. Tomu předchází televizní reklamní upoutávky nominovaných knih a webová stránka s možností hlasování ve čtenářské kategorii. Z hlediska mediální rezonance Magnesie Litery existuje nad dílčími kategoriemi cena Kniha roku, která do obecného povědomí vypouští jeden hlavní titul. Soutěž si žádá vítěze.“<sup>170</sup> V roce 2012 spolu se Šindelkou mezi nominovanými byli: Sylva Fischerová s knihou *Pasáž*, Jiří Stránský s *Tóny*, Jiří Kratochvíl a jeho kniha *Kruhová leč*, Josef Moník se *Schweik it easy* a Michal Ajvaz s dílem *Lucemburská zahrada*.<sup>171</sup> Poslední zmiňovaná kniha při hodnocení pětičlenné poroty neporazila Šindelku v kategorii prózy, zato se stala celkovou Knihou roku, o které rozhoduje široká porota.<sup>172</sup> Marek Šindelka na samotný slavnostní ceremoniál zisku ceny nevzpomíná s nadšením, což ale neznamená, že tuto zkušenost umělecky nezúročil: „Absolutně jsem z toho neměl žádné potěšení, na předávání jsem byl šílený trémista. Už jsem chtěl jít za pořadateli, že tu cenu za mě případně vyzvedne

---

<sup>167</sup> Sbírká čítá 160 stran a vydalo ji nakladatelství Odeon.

<sup>168</sup> Oceněné knihy — Cena Josefa Škvoreckého. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2016 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/hlavni-oceneni/cena-josefa-skvoreckeho/>

<sup>169</sup> Marek Šindelka: *O autorovi* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/about/>

<sup>170</sup> JANÁČEK Pavel a JIŘÍ TRÁVNÍČEK. In: ENGLISH, James F. *Ekonomie prestiže: ceny, vyznamenání a oběh kulturních hodnot*. Brno: Host, 2011. Teoretická knihovna, s. 389-391.

<sup>171</sup> Magnesia Litera 2012. In: *iLiteratura.cz* [online]. Praha: Sdružení pro iliteraturu, 2012 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/29807/magnesia-litera-2012>

<sup>172</sup> ŠTOLBA, Jan. Povídky zpoza konce: Marek Šindelka přesvědčivě evokuje nanicovatou křeč doby. *Respekt*. 2012, roč. 23, č. 16, s. 62.

můj nakladatel. Nakonec jsem ale na pódiu při předání něco oddrmolil. Zůstal ve mně ale ponižující pocit, ze kterého vznikla první povídka do knihy *Mapa Anny*.“<sup>173</sup>

Texty ze sbírky *Zůstaňte s námi* se brzy dočkaly zahraničních překladů: v roce 2012 byla v Amsterdamu vydána povídka *Polaroid*, poslední povídka z cyklu. Celá sbírka byla přeložena do bulharštiny (*Останете с нас*, 2015) a polštiny (*Zostańcie z nami*, 2016).<sup>174</sup> Skládá se z osmi povídek a novel: *Jméno*, *Luk*, *Návrat*, *Zůstaňte s námi*, *Polaroid*, *Společenské hry*, *Jaro* a *Zrcadlo*.<sup>175</sup> Povídky jsou samostatné a každá zvlášť směřuje ke svému vlastnímu závěru. Povídka *Jméno* je sondou do mysli starého muže, *Luk* s otevřeným koncem vypráví o přirozených pudech a přetlaku emocí nejen mezi otcem a synem, *Návrat* je o záhadném procitnutí v zamčeném hotelu, *Zrcadlo* o novináři, jehož rozhovor nabere nečekaných obrátek, se sbírkou stejnojmenná povídka *Zůstaňte s námi* polemizuje o osamělosti a prázdných vztazích, *Společenské hry* jsou o vrtkavosti okamžiku, *Polaroid* o krádeži identity a žití cizího příběhu a *Jaro* přivádí čtenáře k myšlenkám o marnosti a smrti. Texty nemají společné činitele ani shodné hlavní hrdiny. „Pokud toužíte po souznění s protagonisty, nezbyvá než sáhnout po jiné knize,“ uvádí na webu autor knihy.<sup>176</sup>

Několik režisérů Marka Šindelku oslovilo se záměrem adaptovat povídku *Luk*. „Já jsem ji pak začal prepisovat na celovečerní formát, ale mě i režiséra to následně znechutilo a viděli jsme, že to rozšiřujeme někam, kde to nemá co dělat. Že ta povídka je hotová a příběh je uzavřený.“<sup>177</sup> V Česku se povídka nakonec nezfilmovala. „Shodou náhod zrovna teď v Polsku přesně onu povídku *Luk* adaptuje polská režisérka jako krátký film. Tím to chci uzavřít. Možná jsem to zbytečně odmítl radě lidí, protože jsem měl představu, že by z toho mohl být celovečerní film, což nevyšlo. Ale když se ozvala ona, tak jsem si řekl, ať už to někdo natočí a mám s tím pokoj,“ uzavírá Marek Šindelka.

Dvanáct recenzí na knihu vyšlo jedenácti autorům v celkem osmi médiích. Z literárně

---

<sup>173</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>174</sup> *Zůstaňte s námi*. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2011 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/kniha/zustante-s-nami-cz/>

<sup>175</sup> ŠINDELKA, Marek. *Zůstaňte s námi*. Praha: Odeon, 2011. Česká řada.

<sup>176</sup> *Marek Šindelka: Zůstaňte s námi* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/portfolio/zustante-s-nami/>

<sup>177</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

zaměřených časopisů jde o Tvar, A2 a Host, z denního tisku o Hospodářské noviny, Právo a Lidové noviny, z časopisů Respekt a z webových médií iLiteratura.cz. Ke sbírce *Zůstaňte s námi* vyšlo v českých médiích nejvíce recenzí v porovnání s recenzemi na všechna ostatní prozaická díla Marka Šindelky. Toto číslo může souviset i s ohlasem cen Magnesia Litera, ale ne primárně – nadpoloviční většina recenzí byla v médiích vydána ještě před únorovým ohlášením nominací cen.<sup>178</sup>

Jako první na vydání Šindelkovy sbírky reagoval Jan Rejžek pod názvem *Zůstaňte se šedivými pantery* (13. října 2011, Lidové noviny). Rejžek přiznává, že nečetl Šindelkovu předchozí tvorbu. Z povídek ho nejvíce nadchla stejnojmenná povídka, na které oceňuje sarkasticky zachycené prostředí celebrit a řeřavé vylíčení dávno odumřelého vztahu. „Odpozem k establishmentu má Šindelka blízko k proslulému cynikovi Michelu Houellebecqovi a bravurně líčí zejména plkání svých antihrdinů s vyprázdněnými životy.“<sup>179</sup>

Také Jan Gregor hodnotí jako nejlepší z celého souboru titulní povídku o vyprázdněných vztazích a samotě (*Jako sahat na pilu*, Respekt, 24. listopadu 2011). Gregor oceňuje černý humor díla a fakt, že se Šindelka při popisu vnitřní prázdnoty postav zvládl vyhnout přebytečnému popisu banalit. A to i díky „úspornému stylu charakterizovanému krátkými větami prošpikovanými výmluvnými básnickými obrazy“.<sup>180</sup> Citem pro úderné vystižení psychických pochodů svých postav mu Šindelkův styl psaní evokuje Jáchyma Topola. Gregor ukazuje svou znalost autorovy dosavadní prózy a srovnává sbírku povídek s předchozím románem *Chyba*. „V něm Šindelka lehce přecenil své ambice, oproti tomu žánr povídek ho donutil pracovat na menším prostoru, ukázněně stavět klenbu textu z nejmenších detailů a vypravěčsky mu svědčí mnohem víc. Jeho příběhy nehledí po srsti a často tnou do živého. ...Je to jako sahat na vypnutou motorovou pilu.“<sup>181</sup>

Karolína Jirkalová v recenzi *Mluvicí hlava* vyzdvihuje „výjimečně živou obraznost, schopnost zachytit scénu v plných barvách, tvarech, zvucích, vůních – někdy tak těžkých, až se z toho dělá nevolno“ (14. listopadu 2011, Lidové noviny).<sup>182</sup> Autorka si všímá

---

<sup>178</sup> Nominace na ceny Magnesia Litera 2012 byly ohlášeny 23. února 2012, vyhlášení vítězů následně proběhlo 4. dubna 2012.

<sup>179</sup> REJŽEK, Jan. *Zůstaňte se šedivými pantery*. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 240, s. 28.

<sup>180</sup> GREGOR, Jan. *Jako sahat na pilu*. *Respekt*. 2011, roč. 22, č. 43, s. 71.

<sup>181</sup> *Ibid.*

<sup>182</sup> JIRKALOVÁ, Karolína. *Mluvicí hlava*. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 266, s. 9.

opakujícího se motivu zrcadlení. Koncentrace metafor, lyrických postupů a zachycení smyslů, pocitů a atmosféry je dle Jirkalové natolik výrazná, že ji čtenář „zaregistruje mnohem dřív než obsah – což je typické spíše pro poezii než prózu. Text je výrazně rytmizován, zrychluje a zpomaluje, tepe nebo naopak plyne. Nic z toho se však neděje na úkor vyprávění, příběhu či dialogů. Čtení knihy je tak téměř tělesným zážitkem.“<sup>183</sup> Jako společné téma nachází nenaplněnou touhu hlavních postav utéct samotě. Při hledání drobných výtek porovnává Jirkalová sbírku povídek se Šindelkovým románem: „Stylistická obratnost zavádí autora až k manýře. Oproti prozaickému debutu *Chyba* je však Šindelka v povídkách kompozičně ukázněnější, texty více drží pohromadě. A především – čtenáři nabízejí skutečnou (i barthesovskou) ‚rozkoš z textu‘.“<sup>184</sup> Ačkoli si autorka recenze *Zůstaňte s námi* všímá používání básnických prostředků, nepřináší konkrétní srovnání se Šindelkovou předchozí poetickou tvorbou.

Pavel Mandys si ve své recenzi *Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy* drží odstup (Hospodářské noviny, 13. ledna 2012). Mandys v Šindelkově literárním stylu odhaluje snahu po sebedefinování typickou pro začínající autory – hrdiny více než poloviny povídek jsou totiž mladí svobodní muži. „V titulní povídce projevuje Šindelka nutkání vyjádřit svůj vztah ke světu a ke generaci své i starší. Pozornost to upoutá jen na chvíli, pak to začne unavovat a nakonec iritovat, zvláště když se toho v průběhu téměř padesáti stran mnoho nestane,“ neopětuje Mandys nadšení svých kolegů k ústřední povídce *Zůstaňte s námi*.<sup>185</sup> Podobně kritizuje i povídku *Polaroid*: „Závěrečná próza *Polaroid* je bezbarvá. Zajímavý je na ní jen jeden stylistický prvek – nečekané časoprostorové skoky.“<sup>186</sup> Za nejlepší povídku sbírky považuje *Luk*, na které oceňuje Šindelkuv um vytvořit generačně odlišné postavy. „Čtenář je po přečtení úvodních povídek *Luk* a *Jméno* plný nadějí, dál ho však čeká spíše zklamání.“<sup>187</sup> Mandys ve svém textu naznačuje motivaci postav, v použitém jazyce nalézá protichůdné styly – úsečné dialogy a metaforické popisy. Okázalé metafory typické spíše pro poezii nejsou podle Mandyse na škodu, přestože „demonstrovat básnické umění v

---

<sup>183</sup> JIRKALOVÁ, Karolína. Mluvicí hlava. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 266, s. 9.

<sup>184</sup> Ibid.

<sup>185</sup> MANDYS, Pavel. Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 10, s. 13.

<sup>186</sup> Ibid.

<sup>187</sup> Ibid.

prozaickém tvaru bývá ošemetné a převážně kontraproduktivní<sup>188</sup>. Šindelka by se ale dle názoru kritika měl zaměřit na tvorbu nosnějších příběhů a uvěřitelnějších postav.

V deníku Právo vyšla recenze *Jako když se střílí z luku: Nad knihou Marka Šindelky Zůstaňte s námi* 26. ledna 2012. Napsal ji Michal Šanda a zaměřil se především na dojmy z povídky *Luk*. Ve svém postřehu zmiňuje Šindelkovo filmové vidění a oceňuje krátké věty, rytmus typický už pro předešlá díla a stručně načrtnuté scény. „Sáhodlouhé popisy už nudí. Šindelka patří k nemnoha autorům, kteří jsou si toho vědomi. Pokud ho nepřetáhne film a nedá se na psaní scénářů, má nakročeno pořádně daleko,“ zmiňuje Šanda situaci, která se o pár let stala realitou – mimo psaní knih se Šindelka scenáristickou a dramaturgickou prací u filmu opravdu živí.<sup>189</sup> Jedinou kritiku vznáší nad povídkou *Jaro*, jehož jednu scénu označuje dokonce za balast.

Vladimír Stanzel v literárním časopise *Host (Samotáři: Šindelka svůj básnický fundament zdařile využívá i v próze*, leden 2012) soubor hodnotí jako rozsahově nevelký a zamýšlí se, zda kniha znamená definitivní změnu autora z básníka na prozaika jako tomu bylo u Jáchyma Topola. Stanzel nachází pouze pár „hluchých míst“<sup>190</sup>, ale i přes tyto drobné výhrady hodnotí knihu jako nadprůměrnou. Podrobněji se věnuje novelám *Luk* a *Jméno*, komentuje ale také fragmenty povídek *Jaro*, *Zrcadlo*, *Polaroid*, *Společenské hry*, *Návrat* a *Zůstaňte s námi*. V životech jednotlivých postav nachází shodně dominanci chaosu, nahodilosti, snahu o řád a absenci životní autenticity, před kterou postavy utíkají do své samoty. Všimá si i oblíbeného autorova jména Petr, které často používá. Stanzel dílo porovnává i v návaznosti na Šindelkovu poetickou tvorbu: „Svůj básnický fundament Šindelka neopustil, naopak jej ku prospěchu věci plně využil, a dokázal předvést smysl pro detail a mistrovství zkratky. Ať jde o popis prostředí nebo vnitřního světa postav — vše působí přesvědčivě.“<sup>191</sup> Autor recenze akcentuje přítomnost černého humoru, různorodost

---

<sup>188</sup> MANDYS, Pavel. Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 10, s.13.

<sup>189</sup> ŠANDA, Michal. Jako když se střílí z luku: Nad knihou Marka Šindelky Zůstaňte s námi. *Právo*. 2012, roč. 22, č. 755, s. 6.

<sup>190</sup> STANZEL, Vladimír. Samotáři: Šindelka svůj básnický fundament zdařile využívá i v próze. *Host*. 2012, roč. 28, č. 1, s. 66-67.

<sup>191</sup> *Ibid.*

příběhů a jejich stavbu, dostatečný prostor pro dialogy, vypravěčskou suverenitu a změny vypravěčského úhlu, kompozici a tektoniku textu a střídání přímé, polopřímé a nepřímé řeči. Nejdlejší recenze *Proboha, zůstaňte s námi, ať nejsme ani chvíli sami* vyšla 5. února 2012 básnířce a kritičce Olze Stehlíkové na webu *iLiteratura.cz*. Stehlíková se zamýšlí nad motivací modelových postav: „Jsou nositeli typických existenciálních úzkostí či bebíček sekularizované městské civilizace. V líčení těchto snad uvědomovaných, v literatuře jen upachtěně reflektovaných jevů je Šindelka přesvědčivý a umí je čtivě navléknout, leckdy s jistou dávkou zábavné bezohlednosti vůči postavám.“<sup>192</sup> Situace, ve kterých se postavy ocitají, autorce evokují příběhy Milana Kundery. „Horší je to s autorovou potřebou vyjadřovat se k úpadkové české porevoluční společnosti,“ neodpírá si Stehlíková kritický pohled. Stejně jako Jirkalová v Lidových novinách si i Stehlíková všímá opakujícího se zrcadlení, ke kterému se ale na rozdíl od předchozí recenzentky staví jinak. „Motiv zrcadlení jako by už byl rovněž trochu stár a znaven, třebaže se tu objevuje v nových kontextech.“<sup>193</sup> Obdobně jako další recenze vyzdvihuje povídku *Zůstaňte s námi* a označuje ji jako vrcholný text svazku, který by si zasloužil být publikovaný samostatně. Autorka se zamýšlí i nad pořadím povídek a čtenářskou percepcí, jelikož zmíněná povídka „je umístěna do středu knihy a přes úvodní nabádavě mravoličnou mikropovídku *Jméno* se méně shovívaví čtenáři možná nepřenesou.“<sup>194</sup> Za nejlepší povídku označuje *Luk*, ve kterém vidí nápadnou návaznost na Šindelkův básnický debut. V žánru prózy polemizuje, zda dokonce není jediným českým představitelem nejmladší prozaické generace. Vyhraňuje se i vůči ostatním recenzentům, jejichž znalost názorů prokazuje: „V souvislosti s touto povídkovou knihou je Šindelkovi vytýkán nedostatek nosného příběhu. Nad tím krotím nesouhlasně hlavou: vidím to právě obráceně. Marek Šindelka má jako prozaik hned několik silných stránek. Přemýšlí nad ‚palčivými problémy současnosti‘ (nikterak novátorskými) a dokáže prostředí vybarvit a vybudovat příběh. Dramatický, se spádem, s překvapením, s klíčkami a proměnami, jak se na povídkáře sluší.“<sup>195</sup> Pokud by se přesto povídek hodlal Šindelka vzdát, doufá autorka, že se zaměří na žánr pohádky. Stehlíková rozebírá jednotlivé povídky a

---

<sup>192</sup> STEHLÍKOVÁ, Olga. *Proboha, zůstaňte s námi, ať nejsme ani chvíli sami*. *iLiteratura.cz [online]*. 2012. <http://www.iliteratura.cz/Clanek/29491/sindelka-marek-zustante-s-nami>

<sup>193</sup> Ibid.

<sup>194</sup> Ibid.

<sup>195</sup> Ibid.



odkrývá mezi nimi společné činitele: řád, samotu, smysl skutečných nevyprázdňených sdělení, bezmocnost postav, společenský tlak, důraz na tělesnost v kontrastu s bezobsažnými konverzacemi, cit a básnické pulsování textu. Šindelkův jazyk je podle ní „šťavnatě tělesný, zesíleně senzuální“<sup>196</sup>. Zakládá si na objektivitě, kterou umí odůvodnit a podložit. „Text jednou skřípe a zadrhává, jindy plyne téměř spontánně. Nikdy ale není vyprázdňený. Soubor *Zůstaňte s námi* zavedl Marka Šindelku mezi dobré současné povídkáře.“<sup>197</sup>

V literárním časopise *A2* vyšla recenze *Ticho ze slov* Vojtěcha Staňka 28. března 2012. Stejně číslo zároveň přineslo rozhovor s Markem Šindelkou. Staněk jako společné téma povídek nachází krizi komunikace, prázdnotu každodenních hovorů, zrcadlení a samotu. Na sbírce oceňuje způsob vyprávění, užívání zkratk, černý humor, energickou ironii i práci s jazykem a rytmem. Jako nejméně povedenou hodnotí povídku *Návrat*, ačkoli právě ona zobrazuje samotu v tom nejprostším slova smyslu. „Zajímavější jsou povídky, v nichž autor zmiňovaný motiv různě odstiňuje a více se soustředí na jeho příčinu – nemožnost komunikace, balast každodenních dialogů a velké setrvalé ticho.“<sup>198</sup> V recenzi si Staněk všímá povídky *Zůstaňte s námi*, ve které „pokusy o nahodilost činů postav konaných ve snaze narušit dokonalou symetrii bludného kruhu jsou sporé, přicházejí pozdě a především – jsou reakcí na momentální situaci, nikoli projevem trvalé vůle.“<sup>199</sup> Jako nejlepší hodnotí povídku *Luk*. Staněk vyzdvihuje motivace jednání postav – agresi jako substituci chybějícího dialogu mezi nimi. Mezi drobné neduhy knihy řadí částečnou schematičnost. Přesto si je v hodnocení jistý: „Co všechno v knize cítíme a slyšíme, čeho se dotýkáme, je opravdu podivuhodné. Nejen tento až fyzický pocit při čtení dělá ze *Zůstaňte s námi* jednu z literárních událostí roku.“<sup>200</sup>

Jan Štolba svou recenzi *Povídky zpoza konce: Marek Šindelka přesvědčivě evokuje nanicovatou křeč doby* napsal pro *Respekt* ze 16. dubna 2012. Po říjnovém článku Jana Gregora je to už druhá recenze na Šindelkovu sbírku v tomto médiu. Štolbův text vychází po necelých dvou týdnech od vyhlášení cen Magnesia Litera a na její výsledky doslovně

---

<sup>196</sup> STEHLÍKOVÁ, Olga. Proboha, zůstaňte s námi, ať nejsme ani chvíli sami. *iLiteratura.cz [online]*. 2012. <http://www.iliteratura.cz/Clanek/29491/sindelka-marek-zustante-s-nami>

<sup>197</sup> Ibid.

<sup>198</sup> STANĚK, Vojtěch. *Ticho ze slov*. *A2*. 2012, roč. 8, č. 7, s. 7.

<sup>199</sup> Ibid.

<sup>200</sup> Ibid.

naráží: „V osobě Marka Šindelky žánrová porota vsadila na autora relativně neznámého, který sám neví, kam ho vyprávění zavede. ... Ještě pořád nevíme, co od něj čekat – i proto si Šindelka cenu za nejlepší prózu zaslouží.“<sup>201</sup> Šindelkův svazek srovnává s jinými nominovanými knihami a hodnotí jej jako nejvíce tvůrčí, svěží a bezohledně razantní. Štolba se snaží najít styčné znaky jednotlivých povídek, z jeho pohledu to je nesamozřejmost vztahů a lidské identity obecně. Více se věnuje povídkám *Luk*, *Zůstaňte s námi* a *Jméno*, vyzdvihuje jejich dynamiku, dramatičnost, neotřelost a příběh s neobvyklou perspektivou. Svá stanoviska si autor recenze obhajuje detailnějším rozbořením.

Po zisku Magnesie Litery si knihy všímá také literární časopis Tvar a 10. května 2012 jí uděluje prostor v rubrice *Dvakrát*, kde dvě samostatné recenze napsali Ondřej Hanus a Aleš Haman. Haman v této rubrice recenzoval už předchozí Šindelkův román *Chyba* v roce 2008. Recenzi k novější sbírce povídek pojmenoval *Moderní prózy ve stylu dějvu*. Oceňuje v ní práci s detailem, nevyřčené náznaky i nenásilný morální apel. Nejvíce prostoru Haman dává ústřední povídce *Zůstaňte s námi*, kterou vystavuje až historickému srovnání – téma o odumírajícím citovém vztahu dvou mladých lidí se (nejen) v prózách vyskytuje napříč staletími. Šindelkova hlavního hrdinu povídky přirovnává charakterem k postavám povídkové sbírky *Arabesky* Jana Nerudy a srovnává současnou společnost s tehdejší: „Je takřka neuvěřitelné, jak podobné jsou postoje mladých mužů hledajících (a nenalézajících) své místo v životě. Tehdy šlo o krizovou dobu rozkladu zteřelého společenského zřízení (bachovského absolutismu) - a dnes? Také dnes jako by společnost pod tíhou všedních starostí, znásobených vševládající korupcí, ztrácela představy o možném lepším a bohatším životě nezapleveném konzumentskou mentalitou a pustým pragmatismem. V tom je Šindelkova próza indikátorem jisté duchovní krize, jakou přinesl závěr prvního desetiletí nového století.“<sup>202</sup> Haman neopomíná ale ani další texty sbírky, které proti sobě staví do kontrastu: „Zejména úvodní tři povídky (*Jméno*, *Luk*, *Návrat*) představují autora jako umělce, jenž je s to hledat vlastní cesty pro svůj projev. Škoda, že nasazenou úroveň není s to udržet i v závěrečných třech povídkách (*Jaro*, *Zrcadlo*, *Polaroid*), jež svou umělou

---

<sup>201</sup> ŠTOLBA, Jan. Povídky zpoza konce: Marek Šindelka přesvědčivě evokuje nanicovatou křeč doby. *Respekt*. 2012, roč. 23, č. 16, s. 62.

<sup>202</sup> HAMAN, Aleš. *Moderní prózy ve stylu dějvu*. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

dějovou konstruovaností působí spíše jako zajímavé hříčky než jako vážné umělecké činy.“<sup>203</sup>

Jeho kolega z Tvaru Ondřej Hanus je ve své recenzi *Doslovné, příliš doslovné* o poznání kritičtější. Hlavní myšlenkou jeho textu je polemika k recenzím svých kolegů. Hanus nabízí svůj pohled oproštěný od pozornosti, kterou kolem sebe kniha strhla. Zmiňuje recenze v Respektu, A2 a na webu iLiteratura.cz a zamýšlí se nad oprávněností jejich pochval. V kontextu Šindelkovy dosavadní tvorby uvádí Hanus svůj názor na tyto předcházející tituly. Přijetí básnického debutu *Strychnin a jiné básně* hodnotí jako zcela zasloužené. „Básně to jsou sice tíživé, úzkostné, ale srozumitelné a dobré. Těžko říct, co jejich autora přimělo k tomu, aby se hned nato pustil do románu a poté do knihy povídek.“<sup>204</sup> Oproti jiným recenzentům nesouhlasí s tvrzením, že Šindelka je lepší prozaik než básník: „Zatímco Petr Vaněk ve své recenzi (iLiteratura.cz, 23. října 2008) je toho názoru, že próza svědčí Marku Šindelkovi o něco víc než básně, já jsem přesvědčen o opaku.“<sup>205</sup> Za nejslabší text sbírky považuje Hanus povídku *Jaro*, ve které vidí „laciné ždímání emocí.“<sup>206</sup> Nedokáže se dopátrat Šindelkova žánrového stylu a na rozdíl od svých kolegů neocenuje rytmus, výstavbu děje ani motivace a charakterů postav: „Autor tak nezůstává ani u poezie, ani se zcela nepřesouvá k próze, ani nedosáhne prózy lyrizované. Jeho rytmus trčí z jeho textů jako kost z otevřené zlomeniny.“<sup>207</sup> Kritiku si neodpouští u hodnocení povídek *Polaroid* („má-li zobrazovat prázdnotu a nesmyslnost chování jednotlivců, pak se tak děje nepřesvědčivě, neboť i zobrazení nelogičnosti musí mít svou logiku“<sup>208</sup>) a *Luk* („dalším problémem knihy *Zůstaňte s námi* je důslednost, s níž Šindelka dořikává situace, které přímo volají po tom, aby zůstaly nedořečené – děje se to např. v povídce *Luk*“<sup>209</sup>). A naopak, u povídky *Návrat* by recenzent namísto tajemného zacyklení očekával raději pointu. Závěr povídky, který je cyklický s jejím začátkem, považuje Hanus za „lákavě matoucí, ale lacinou a otřepanou anti-pointu degradující jinak celkem příjemně vystupňovaný text až na úroveň

---

<sup>203</sup> HAMAN, Aleš. *Moderní prózy ve stylu dějávu*. Tvar. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

<sup>204</sup> HANUS, Ondřej. *Doslovné, příliš doslovné*. Tvar. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

<sup>205</sup> Ibid.

<sup>206</sup> Ibid.

<sup>207</sup> Ibid.

<sup>208</sup> Ibid.

<sup>209</sup> Ibid.

kolportážní literatury“<sup>210</sup>. Jako jediný společný motiv povídek se Hanusovi jeví destruovaná fauna. Vadí mu společensko-politické angažované vsuvky a knihu jako celek hodnotí jako nesourodou: „Ústřední novela *Zůstaňte s námi* je snahou o román, který nedosáhl náležité délky, a proto k němu bylo přidáno několik nedotažených, uspěchaných povídek navrch. Pokus o napsání knihy existenciálně laděných povídek se nevydařil. Zůstalo u gest a špatně zkonstruovaných příběhů, prvoplánových a kostrbatých charakterů a nedotažených nápadů.“<sup>211</sup> V závěru své recenze si Hanus ještě jednou neodpouští rýpnutí si do svých kolegů: „Na základě toho, jak pozitivní a nekritickou odezvu tato kniha vyvolala, jsem dospěl k názoru, že většina naší kritické i čtenářské veřejnosti ztratila soudnost a nechala se snadno oblafnout mladým šikovným spisovatelem, který se pomalu stává literární celebritou. A přitom je dosud zpoza každé stránky cítit onen mizející tep, hluboký, nepokojný rytmus a hořký nádech vyprchávaného strychninu... Škoda toho.“<sup>212</sup>

Hanusova recenze nezůstala bez povšimnutí a hned v následujícím čísle Tvaru o čtrnáct dní později, konkrétně 24. května 2012, vychází reakce jeho kolegy Jana Štolby, který knihu hodnotil v Respektu a jehož se tím pádem vyřčená slova osobně týkala: „Dovolím si tvrdit, že pan Hanus se zcela minul s Šindelkovou svěží a podvratnou nadsázkou. Uplatnil na Šindelku konzervativní hlediska, jako jsou výstavba děje, tvorba charakterů, angažované vsuvky, dotaženost, nedotaženost... Podobné pojmy sotva najdou v Šindelkově vesmíru uplatnění.“<sup>213</sup> Štolba provádí ve své podstatě reflexi reflexe: „Hned na začátku recenze si Hanus vybere nejslabší Šindelkův text, jež ostatní prózy citelně převyšují, a dlouze jej cituje – to není zrovna nejlepší způsob, jak se dobrat charakteru Šindelkova díla. Podobně mu jádro textu unikne i v jiné povídce. Duch prózy zůstane před čtenáři Hanusovy recenze utajen. sveřepé úskoky patří k Šindelkovu stylu, kritik je nemusí milovat, ale měl by je aspoň vzít v potaz.“<sup>214</sup> Kromě rozboru Hanusova textu Jan Štolba obhajuje sebe, ostatní recenzenty, porotce Magnesie Litery i samotného Šindelku: „Šindelkův povídkový soubor nepřepíše dějiny české literatury. Navíc autorovi je pouhých osmadvacet let a má čas. Litera jeho povídkám sluší, není důvod je nepochválit, aniž bychom hned ztráceli soudnost.“<sup>215</sup>

---

<sup>210</sup> HANUS, Ondřej. *Doslovné, příliš doslovné*. Tvar. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

<sup>211</sup> Ibid.

<sup>212</sup> Ibid.

<sup>213</sup> ŠTOLBA, Jan. K Hanusově recenzi ve Tvaru č. 10/2012. Tvar. 2012, roč. 23, č. 11, s. 14.

<sup>214</sup> Ibid.

<sup>215</sup> ŠTOLBA, Jan. K Hanusově recenzi ve Tvaru č. 10/2012. Tvar. 2012, roč. 23, č. 11, s. 14.

## 6.1 Hodnocení kritických reflexí sbírky povídek *Zůstaňte s námi*

Mediální ohlasy na sbírku *Zůstaňte s námi* byly rozmanité a část respondentů nešetřila kritikou. Sbíрка vyšla v srpnu roku 2011 a ohlasy na ni vycházely v médiích průběžně zprvu od října do března. Nová várka textů přišla po datu 4. dubna 2012, kdy proběhlo slavnostní vyhlašování literární ceny Magnesie Litera – recenze delšího rozsahu byly následně otištěny v Respektu a v literárním časopise Tvar, kde vyšly na knihu hned tři reakce.

Recenzenti si více než u předchozího románu *Chyba* všimají Šindelkových literárních ocenění či nominací na ně – Ceny Jiřího Ortena, dvou nominací na Cenu Josefa Škvoreckého a právě zisku Magnesie Litery za sbírku *Zůstaňte s námi*. Z tohoto důvodu recenze parafrázuji větu „Šindelka potvrdil pověst talentovaného autora“. Tím, že se jedná o autorův první povídkový soubor, považují recenzenti spisovatele teprve za nadějného, stále ve stínu přechodu od žánru poezie k próze. Spojení „talentovaný Šindelka“ se v recenzi Pavla Mandyse dostalo přímo do titulku.<sup>216</sup>

Polemika názorů se rozpoutala na stránkách literárního časopisu Tvar – Ondřej Hanus ve své recenzi prohlásil, že „na základě toho, jak pozitivní a nekritickou odezvu kniha vyvolala, dospěl k názoru, že většina naší kritické i čtenářské veřejnosti ztratila soudnost“<sup>217</sup>. Hanus doslovně zmiňoval především recenze v Respektu, A2 a na webu iLiteratura.cz. Vyvolal reakci Jana Štolby, který knihu dříve recenzoval pro Respekt a jehož obhajobu na Hanusova slova následně Tvar otiskl v následujícím čísle. Přitom tvrzení o nekritické odezvě se nezakládá na pravdě, například Hanusem zmiňovaná recenze Staňka v A2 není jednostranná – své soudy a názory si autor odůvodňuje, na sbírce hledá i drobné neduhy a doslovně zmiňuje i méně povedené povídky.

Ústřední povídka *Zůstaňte s námi* vyvolala různé kritické názory. Mnozí recenzenti se ve svých názorech shodovali a jejich hodnocení povídky bylo bez výtek. Tento názor opětovali čtyři autoři: Rejžek v Lidových novinách, Gregor a Štolba v Respektu a Stehlíková z webu iLiteratura.cz. Ta ji považuje za „vrcholný text svazku, který by si zasloužil být

---

<sup>216</sup> MANDYS, Pavel. Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 10, s.13.

<sup>217</sup> HANUS, Ondřej. *Doslovné, příliš doslovné*. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

publikovaný samostatně<sup>218</sup>. Oproti tomu Mandys ve svém textu v Hospodářských novinách a Staněk v časopise A2 nadšení z této povídky neopětují. Mandys oceňuje naopak *Luk* a *Jméno* („čtenář je po přečtení úvodních povídek *Luk* a *Jméno* plný nadějí“<sup>219</sup>), na této dvojici se shoduje i Stanzel v Hostu („hledání řádu dominuje první novele *Jméno*, v níž se Šindelka projevuje jako mistr paradoxu“<sup>220</sup>) a Staněk v A2 („...v *Luku*, možná nejlepší povídce knihy...“<sup>221</sup>). Rovněž se recenzenti shodli na výtkách k povídkám *Jaro* a *Polaroid* (Haman ve Tvaru uvádí, že „nasazenou úroveň není Šindelka s to udržet v závěrečných třech povídkách *Jaro*, *Zrcadlo* a *Polaroid*, jež svou umělou dějovou konstruovaností působí spíše jako zajímavé hříčky než jako vážné umělecké činy“<sup>222</sup> a Mandys v Hospodářských novinách dodává, že „závěrečná próza *Polaroid* je bezbarvá, zajímavý je na ní jen jeden stylistický prvek – nečekané časoprostorové skoky“<sup>223</sup>).

Více recenzentů si všímá opakujícího se motivu zrcadlení. Kromě toho Jirkalová v Lidových novinách jako ústřední motiv a společné téma povídek našla „nenaplněnou touhu hlavních postav utéct samotě“<sup>224</sup>, Hanus ve Tvaru „destruovanou faunu“<sup>225</sup>, Staněk v A2 „krizi komunikace, prázdnotu každodenních hovorů a samotu“<sup>226</sup>. Recenzenti zařazovali knihu do kontextu spisovatelovy tvorby s výjimkou Rejžka v Lidových novinách, který přiznává, že Šindelkovu předchází tvorbu nečetl.<sup>227</sup>

Kritici shodně oceňovali přítomnost černého humoru a rytmu textu, až na Hanuse ve Tvaru, který s hodnocením tohoto prvku nesouhlasí tvrzením „Šindelkův rytmus trčí z jeho textů jako kost z otevřené zlomeniny“<sup>228</sup>. V kontextu autorovy tvorby porovnávají recenzenti sbírku povídek s předchozím románem *Chyba*. Gregor v Respektu soudí, že žánr povídek

---

<sup>218</sup> STEHLÍKOVÁ, Olga. Proboha, zůstaňte s námi, ať nejsme ani chvíli sami. *iLiteratura.cz [online]*. 2012. <http://www.iliteratura.cz/Clanek/29491/sindelka-marek-zustante-s-nami>

<sup>219</sup> MANDYS, Pavel. Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 10, s.13.

<sup>220</sup> STANZEL, Vladimír. Samotáři: Šindelka svůj básnický fundament zdařile využívá i v próze. *Host*. 2012, roč. 28, č. 1, s. 66-67.

<sup>221</sup> STANĚK, Vojtěch. Ticho ze slov. *A2*. 2012, roč. 8, č. 7, s. 7.

<sup>222</sup> HAMAN, Aleš. *Moderní prózy ve stylu dějávu*. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

<sup>223</sup> MANDYS, Pavel. Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 10, s.13.

<sup>224</sup> JIRKALOVÁ, Karolína. Mluvicí hlava. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 266, s. 9.

<sup>225</sup> HANUS, Ondřej. *Doslovné, příliš doslovné*. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

<sup>226</sup> STANĚK, Vojtěch. Ticho ze slov. *A2*. 2012, roč. 8, č. 7, s. 7.

<sup>227</sup> REJŽEK, Jan. Zůstaňte se šedivými pantery. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 240. s. 28.

<sup>228</sup> HANUS, Ondřej. *Doslovné, příliš doslovné*. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

sedí Šindelkovi více, Jirkalová v Lidových novinách s ním souhlasí se slovy „Šindelka v povídkách kompozičně ukázněnější, texty více drží pohromadě“<sup>229</sup>. Opačný názor má opět Hanus ve Tvaru: „Zatímco jiní recenzenti jsou toho názoru, že próza svědčí Marku Šindelkovi o něco víc než básně, já jsem přesvědčen o opaku“<sup>230</sup>.

Pokud se kritici na něčem neshodli, tak je to především uvěřitelnost a výstavba postav. Stanzel v Hostu Šindelku za tento prvek chválí („ať jde o popis prostředí nebo vnitřního světa postav, vše působí přesvědčivě“<sup>231</sup>), stejně tak Gregor v Respektu („citem pro úderné vystižení psychických pochodů svých postav Šindelkův styl psaní evokuje Jáchyma Topola“<sup>232</sup>). Opozitní názor má Mandys v Hospodářských novinách („Šindelka by se měl zaměřit na tvorbu nosnějších příběhů a uvěřitelnějších postav“<sup>233</sup>). Dá se tedy shrnout, že sbírka povídek *Zůstaňte s námi* vyvolala rozličnou výměnu názorů jednotlivých kritiků, kteří na své odlišné konsensy neváhali vzájemně reagovat.

---

<sup>229</sup> JIRKALOVÁ, Karolína. Mluvicí hlava. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 266, s. 9.

<sup>230</sup> HANUS, Ondřej. *Doslovné, příliš doslovné*. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2.

<sup>231</sup> STANZEL, Vladimír. Samotáři: Šindelka svůj básnický fundament zdařile využívá i v próze. *Host*. 2012, roč. 28, č. 1, s. 66-67.

<sup>232</sup> GREGOR, Jan. Jako sahat na pilu. *Respekt*. 2011, roč. 22, č. 43, s. 71.

<sup>233</sup> MANDYS, Pavel. Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy. *Hospodářské noviny*. 2012, roč. 56, č. 10, s.13.

## 7 Analýza kritických reflexí sbírky povídek *Mapa Anny*

Sbírka povídek *Mapa Anny* (2014) vyšla v Praze<sup>234</sup> a stejně jako sbírka *Zůstaňte s námi* byla nominována na Cenu Josefa Škvoreckého. V anketě Lidových novin *Knihy roku 2014* se *Mapa Anny* umístila na šestém místě<sup>235</sup> a o dva roky později vyšla v nizozemském překladu (*Anna in kaartgebracht*, 2016).<sup>236</sup> Obsahuje povídky *Představení začíná*, *Ulita*, *Reality*, *Kopie*, *Štafeta*, *Příliš těžké zbraně*, *Mapa Anny*, *Architekt*, *Růst krystalu* a *Dukla*, *Darkov*, *Salm*.<sup>237</sup> O povídkách si po letech spisovatelské praxe myslí Marek Šindelka zpětně následující: „Stejně tak jako k některým povídkám ze *Zůstaňte s námi*, která byla ještě ceněnější, i k těm z *Mapy Anny* jsem kritický. S každým textem se vyvíjím a s každým novým vydaným dílem jsem nejdál, kam jsem došel.“<sup>238</sup>

Přesto, že tematicky zůstal Šindelka u problematiky mezilidských vztahů, nový povídkový soubor se od předchozího liší. Oproti povídkovému souboru *Zůstaňte s námi* jsou texty z *Mapy Anny* více provázané. Některé postavy se opakují a různě prolínají mezi jednotlivými povídkami navzájem – Anna, Ondřej a Architekt, ústřední postavy titulní povídky *Mapa Anny*, se vracejí i v povídkách *Reality*, *Architekt* a *Růst krystalu*. V poslední jmenované je kromě Anny a Ondřeje druhým ústředním párem Lenka s Petrem, postavy povídky *Příliš těžké zbraně*.<sup>239</sup> Kompaktnost sbírky a prolínání postav mezi povídkami komentuje autor následovně: „U obou mých sbírek povídek jsem měl s řadou povídek záměr, aby z nich byl román. U některých povídek to lze i vidět, že mají velký rozsah. Román jako forma mě zajímal, ale zároveň se mi vzpíral, a proto se příběhy zaoblily do povídek.“<sup>240</sup> Jiným párům je ale vyhrazena jen jedna povídka a dále se už v knize nevyskytují – Sylvie a Martin jsou postavami povídky *Ulita* o zasnoubeném páru, který není schopný vystát jeden druhého, podobný osud nešťastného vztahu se opakuje u Andrey a Matěje v povídce *Kopie* líčící poslední schůzku před rozchodem. Někteří protagonisté knihy jsou ale bezejmenní, ať už jde

---

<sup>234</sup> I u této knihy o 136 stranách zůstal Šindelka věrný nakladatelství Odeon.

<sup>235</sup> SVĚTLÍKOVÁ, Jana. *Povídky Marka Šindelky* [online]. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/148232/>, s. 8-9.

<sup>236</sup> *Mapa Anny*. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: [://www.czechlit.cz/cz/kniha/mapa-anny-cz/](http://www.czechlit.cz/cz/kniha/mapa-anny-cz/)

<sup>237</sup> ŠINDELKA, Marek. *Mapa Anny*. Praha: Odeon, 2014. Česká řada.

<sup>238</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>239</sup> ŠINDELKA, Marek. *Mapa Anny*. Praha: Odeon, 2014. Česká řada.

<sup>240</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.



o příběh z vlaku nazvaný *Štafeta*, starého horníka v kratší povídce *Dukla, Darkov, Salm* nebo muže v autobiografické úvodní povídce *Představení začíná* o nervozitě při výstupu na pódiu před naplněným sálem.<sup>241</sup>

Tato kapitola je věnovaná mediálním reflexím sbírky povídek *Mapa Anny* a zahrnuje analýzu jedenácti literárních recenzí, které vyšly v osmi médiích. Analyzované recenze a kritiky vycházely v období od září 2014 do března 2015.

Jako první z denního tisku sbírku reflektoval deník *Právo* ve své příloze *Salon*. Reflexe Michala Šandy *Čistě mezi námi: nad povídkovou sbírkou Marka Šindelky* vyšla 18. září 2014, což bylo dokonce ještě týden před oficiálním křtem sbírky, který proběhl ve Vršovicích 24. září 2014.<sup>242</sup> Šanda si všímá mezigeneračních rozdílů mezi sebou a autorem a v závislosti na tom definuje čtenářskou cílovou skupinu. „Spisovatel Marek Šindelka je ode mě mladší o dvacet let a právě se nachází ve stadiu, kdy se vztahy řeší neustále. Povídky v knize *Mapa Anny* jsou psané mladým autorem o mladých lidech pro mladé čtenáře.“<sup>243</sup> Dokládá to detaily z několika povídek i následující úvahou: „Šindelka není nenasytným historikářem hrabalovského typu, své příběhy buduje na minimalistické ploše. Místo akčnosti dává přednost pohledu zevnitř, snaží se vystihnout niternou psychologii postav, a tudíž z principu věci musí psát o sobě a svých vrstevnících.“<sup>244</sup> Recenzent dokazuje svou znalost předchozí Šindelkovy tvorby a *Mapa Anny* se proto nevyhne srovnání s předchozí sbírkou. Ačkoli ve své recenzi na sbírku *Zůstaňte s námi* se Šanda hledání sjednocujícího tématu nevěnoval, nyní při porovnání obou sbírek už na něj dojde: „V předchozí Šindelkově knize *Zůstaňte s námi* bylo ještě ústředním tématem vyrovnávání se s dětstvím. Teď hrdinové povídek překračují práh dospělosti.“<sup>245</sup> Motivaci a psychiku Šindelkových hrdinů rozebírá Šanda na postavách Sylvie a Martina z povídky *Ulita*. Povídku *Kopie* označuje za brilantní – „to je svrchovaná literatura se vším všudy, od

---

<sup>241</sup> ŠINDELKA, Marek. *Mapa Anny*. Praha: Odeon, 2014. Česká řada.

<sup>242</sup> 24. září se konal křest knihy Marka Šindelky: *Mapa Anny*. In: *Knižní klub* [online]. Praha: Euromedia, 2012 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.knizniklub.cz/literarni-kavarna/akce/krest-knihy-marka-sindelky-mapa-anny-24.html>

<sup>243</sup> ŠANDA, Michal. *Čistě mezi námi: nad povídkovou sbírkou Marka Šindelky*. *Právo*. 2014, roč. 24, č. 888, s. 4.

<sup>244</sup> Ibid.

<sup>245</sup> Ibid.

dialogů po chytře promyšlenou pointu“.<sup>246</sup> Přesto Šanda pouze nechválí, povídku *Architekt* považuje za neplnokrevnou a snahu přesně popsat duševní pochody hlavní postavy vidí jako přehnanou. Úvaha nad hornickou povídkou *Dukla, Darkov, Salm* ukazuje recenzentovu neznalost Šindelkova osobního života. „Co má rodák z Poličky společného s Ostravou?“<sup>247</sup> táže se Šanda nevědomky, že Šindelka strávil v kraji havířů podstatnou část dětství. Ačkoli připouští, že všem záměrům povídek nerozumí, uvědomuje si, že čtenář by měl autorovi důvěřovat. „Na jednu stranu máme u svých oblíbených autorů rádi, když pokračují v linii psaní, pro kterou jsme si je oblíbili, máme rádi své jisté, na druhou stranu krása literatury je v nejistotě a v překvapování. Šindelka mě nepřekvapil v mém přesvědčení, že patří k našim nejlepším spisovatelům a má potenciál být v budoucnu ještě lepší,“ hodnotí Šanda autorův styl.<sup>248</sup>

Recenze Tomáše Weisse v *Hospodářských novinách* vyšla 8. října 2014 pod názvem *Jsmé jako Youtube, plni cizích věcí*. Také Weiss objevuje návaznost nové sbírky na tu předchozí: „Mikropříběhy z předchozí Šindelkovy povídkové sbírky *Zůstaňte s námi se v Mapě Anny* mění na makrofotografie gest, tváří, doteků a také každodenního, civilizovaného světa“.<sup>249</sup> Zároveň poněkud nesourodě dodává, že „Marek Šindelka není typ vypravěče, důležitý v jeho knihách není děj, ale pocit“.<sup>250</sup> Z celé sbírky, podle které „se dá dojít až někam do nejzajímavějších koutů současné české literatury“<sup>251</sup>, vyzdvihuje Weiss povídku *Reality* – „romantické okouzlení spojené s dynamickými a sarkastickými popisy reálií okolního světa je tak bravurní, že na rozloze několika stránek má najednou česká literatura splněno: popsaná doba, zachycený digi věk, bavičská a spotřební rozjuchanost v nekonečném přívalu.“<sup>252</sup>

Podrobná recenze Kateřiny Čopjakové *Příběh nahrazený krystalem samoty: Marek Šindelka vydal druhou sbírku povídek* vyšla 20. října 2014 v týdeníku *Respekt*. Čopjaková se nejdříve obecně zamýšlí nad žánrem povídky v postavení české prózy. „Tuzemská literární tradice

---

<sup>246</sup> ŠANDA, Michal. Čistě mezi námi: nad povídkovou sbírkou Marka Šindelky. *Právo*. 2014, roč. 24, č. 888, s. 4.

<sup>247</sup> Ibid.

<sup>248</sup> Ibid.

<sup>249</sup> WEISS, Tomáš. *Jsmé jako Youtube, plni cizích věcí*. *Hospodářské noviny*. 2014, roč. 58, č. 197, s. 17.

<sup>250</sup> Ibid.

<sup>251</sup> Ibid.

<sup>252</sup> Ibid.

je minimálně v současnosti na povídky spíše skoupá. O to víc vyniká, že ji už podruhé skvěle doplnil ucelenou sbírkou mladý autor. ... A zdá se, že tento žánr zastává v jeho bibliografii hlavní roli; není to obvyklé čekání chudé příbuzné stojící opodál, než přijde pan Velký román.<sup>253</sup> Kromě toho srovnává Šindelku s konkrétními autory: „Jazyk si osvojuje stejně snadno jako Jaroslav Rudiš, zajímají jej vztahy stejně jako Petru Soukupovou, ale vše je u něj ještě trochu jinak vyhocené.“<sup>254</sup> Jako nejsilnější z knihy hodnotí povídku s názvem *Reality* a stejně jako Weiss z Hospodářských novin recenzentka z Respektu uvažuje nepřítomnost sjednocujícího příběhu. „Podobně jako mnozí jiní východoevropští autoři a teoretici literatury, i Šindelka mluví o absenci velkého příběhu současnosti a rozhodl se, že jeho povídky jej mít nemusí,“ naráží Čopjaková na rozhovor *Nevidím kolem žádný velký příběh, říká spisovatel Marek Šindelka*, který vyšel v příloze Salon deníku Právo 24. září 2014.<sup>255</sup> Banální situace, tuctová jména postav, rozhovory, které jsou jen skořápkami frází, v tom všem vidí Čopjaková podstatu sbírky. „Prim hrají vnitřní monology a nevyslovené komentáře. Některé postavy-ega jména ani nepotřebují; stačí posláním, jež je utváří a dává světu zprávu, kdo jsem: Bavič, Architekt, Maklěř, Spisovatel,“ všímá si recenzentka.<sup>256</sup> Rozpor těla a duše, který je pro Šindelkovy postavy charakteristický, ukazuje na povídku *Představení začíná*. Čopjaková na sbírce oceňuje téma samoty dnešní doby, postmoderně namíchaný a prchavý jazyk, poetický základ i cit pro obraz a lyriku. „Šindelka neposunuje děj, ale vytváří atmosféru. Nesměřuje k pointě, ale kupí pointy stříhem jako v klipu. Občas je nazýván autorem mladé generace; rozuměno sobeckých lidí, kteří nechtějí dospět, nic brát vážně a navždy si chtějí hrát se svými iPhone. Takové postavy ale v *Mapě Anny* nejsou. A není tu ani jedna generace, ale lidé od sedmnácti do čtyřiceti. Ve svém mládí nevinní a naivně přístupní vztahům.“<sup>257</sup>

Literární kritička Eva Klíčová taktéž publikovala na stránkách Respektu, primárně je ale recenzentkou a redaktorkou časopisu Host, ve kterém vyšla i její recenze *Literatura věku*

---

<sup>253</sup> ČOPJAKOVÁ, Kateřina. Příběh nahrazený krystalem samoty: Marek Šindelka vydal druhou sbírku povídek. *Respekt*. 2014, roč. 25, č. 43, s. 64.

<sup>254</sup> Ibid.

<sup>255</sup> ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. Nevidím kolem žádný velký příběh, říká spisovatel Marek Šindelka. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/348327-nevidim-kolem-zadny-velky-pribeh-rika-spisovatel-marek-sindelka.html>

<sup>256</sup> ČOPJAKOVÁ, Kateřina. Příběh nahrazený krystalem samoty: Marek Šindelka vydal druhou sbírku povídek. *Respekt*. 2014, roč. 25, č. 43, s. 64.

<sup>257</sup> Ibid.

*narativní negramotnosti* z 21. října 2014. Marka Šindelku popisuje Klíčová jako úspěšného mladého autora, miláčka porot literárních cen a všímá si jeho úspěšné percepcce – „krátce po vydání se kniha přirozeně zařadila mezi české bestsellery, Šindelkovi zkrátka jeho čtenáři rozumějí“.<sup>258</sup> Zbylá část jejího textu nicméně poukazuje na kritičnost recenze. Klíčová doslovně přiznává, že není fanynkou Šindelkovy tvorby a vytváří slovo „šindelkománie“. Recenzentka Hostu si stejně jako její kolegové všimla rozhovoru v *Právu* a na Šindelkův výrok „nevidím kolem sebe žádný velký příběh, který by mě nutil zachytit jej románem, nenacházím žádnou ústřední linii současnosti“<sup>259</sup> reaguje slovy: „... to, že autor něco nevidí, neznamená, že to neexistuje. Neschopnost vidět projevy naší ‚nesmírně složité doby‘ lze považovat za fatální narativní negramotnost, kterou by se zvláště intelektuál (je-li jím spisovatel ještě dnes) asi spíše chlubit neměl. Je podivuhodné, že taková literatura funguje ke spokojenosti všech: autora, čtenářů i odborných porot“.<sup>260</sup> Analyzuje především prolínání postav mezi povídkami a všímá si i velmi titěrných detailů, které jiným recenzentům unikly. Výslednou síť povídkových průníků ale vidí jako zbytečně nadužívanou a manýristickou. „Povídky nakonec vypadají jako kapitoly. Nepřiznaná ambice text roztáhla do spíše novelistického celku. K čemu tento nadužívaný dekorativní efekt ale přesně slouží, není jasné.“<sup>261</sup> Při hledání odpovědi na otázku, jaká tedy je mapa Anny, se dostává k zajímavé úvaze: „Mapa zůstává slepá, Anna není postava, ona je spíše dráždivým impulsem pro nějaký efekt či situaci; klidně by mohla být nafukovací“.<sup>262</sup> Obhajobu svého kritického názoru předkládá Eva Klíčová i v rozhovoru pro přílohu *Salon* deníku *Právo* ze dne 4. března 2015: „Když (Šindelka) někoho dokáže svými texty a tím, jak vystupuje v médiích, přesvědčit, že je autorem něčeho umělecky cenného, je to v pořádku. Ale stejně tak je legitimní se vůči jeho psaní vymezit. Z mého pohledu jde o povrchní klouzání po líbivě uhlazeném obraze současnosti. Navíc stylisticky je to do sebe trochu zamilované, Šindelka jako by předváděl svou schopnost zmetaforizovat jakoukoliv banalitu. Nakonec nevíte moc

---

<sup>258</sup> KLÍČOVÁ, Eva. *Literatura věku narativní negramotnosti*. *Host*. 2014, roč. 30, č. 9, s. 84-85.

<sup>259</sup> ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. *Nevidím kolem žádný velký příběh, říká spisovatel Marek Šindelka*. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/348327-nevidim-kolem-zadny-velky-pribeh-rika-spisovatel-marek-sindelka.html>

<sup>260</sup> KLÍČOVÁ, Eva. *Literatura věku narativní negramotnosti*. *Host*. 2014, roč. 30, č. 9, s. 84-85.

<sup>261</sup> *Ibid.*

<sup>262</sup> *Ibid.*

proč a o čem píše.“<sup>263</sup> Navzdory silnému kritickému vyznění je recenze v Hostu kvalitní, autorka si své soudy obhajuje a srovnává dílo v kontextu autorovy tvorby. „*Mapa Anny* není o nic horší než například oceňovaná kniha *Zůstaňte s námi*, a nepředstavuje tedy nijaké kvalitativní vybočení z autorovy tvorby. Naopak — *Mapa Anny* je šindelkovská, domnívám se, přesně tak, jak čtenáři očekávali.“<sup>264</sup>

I recenze v Novém Prostoru hodnotí *Mapu Anny* v návaznosti na předchozí sbírku. „*Zůstaňte s námi* reflektovala vztahy dospívající, bouřlivé, plné samoty, lásky i iluzí. *Mapa Anny* zachycuje vztahy o něco vyzrálejší, ale o to více svázané a nadité kolizemi, krizemi a vynucenými i nutnými kompromisy, o které nikdo nestojí,“ srovnává obě sbírky text Beníškové nazvaný *Vztahy s vyčpělou vůní* z 23. října 2014.<sup>265</sup> *Mapu Anny* s proplétajícími se postavami označuje jako kompozičně náročný celek, který stojí na hraně mezi novelou a povídkovým souborem. „Touto promyšlenou a do detailu poskládanou strukturou celek působí místy až moc uměle, postrádá na lehkosti.“<sup>266</sup> Ačkoli Beníšková ve tvrzení „Šindelka jde proti upovídánému vypravěčskému trendu poslední doby a nebojí se zpomalit“<sup>267</sup> nezmiňuje konkrétní autory, vůči kterým se vyhraňuje, cílovou čtenářskou skupinu už rozebírá detailně. „Šindelka pomocí metafor velmi detailně odlišuje i ty nejmenší významové nuance, píše pro náročnějšího čtenáře, ne pro lenivého, který by knihou jen proplul. *Mapa Anny* je pro čtenáře výzvou, přiměje je tvrdě dít a všechno si po svém odžít.“<sup>268</sup>

Recenze Vojtěcha Staňka z literárního časopisu A2 (19. listopadu 2014) nese název *Smetánka v groteskním rauši: Šindelkova nová próza je analytická i pitoreskní*. Staněk usuzuje, že nová sbírka v lecčem působí jako pokračování poslední knihy, kterou pro A2 rovněž recenzoval. „Kdo četl předchozí Šindelkovu knihu, může hned od začátku nabyt dojmu, že na ni autor navazuje. Jistě, jde opět o knihu povídek – ačkoliv, jak jsem již naznačil, vzhledem k pečlivé provázanosti motivů a návratům postav by možná bylo

---

<sup>263</sup> KOLÁŘOVÁ, Klára. Kritička Eva Klíčová o české literatuře: Hledá se někdo, kdo myslí. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/363039-kriticka-eva-klicova-o-ceske-literature-hleda-se-nekdo-kdo-mysli.html>

<sup>264</sup> KLÍČOVÁ, Eva. Literatura věku narativní ngramotnosti. *Host*. 2014, roč. 30, č. 9, s. 84-85.

<sup>265</sup> BENÍŠKOVÁ, Dáša. Vztahy s vyčpělou vůní. *Nový Prostor*. 23. 10. 2014, s. 28.

<sup>266</sup> Ibid.

<sup>267</sup> Ibid.

<sup>268</sup> Ibid.

vhodnější mluvit spíše o kapitolách. Najdeme obdobně pečlivý rytmus vyprávění, jeho zrychlování i zpomalování, které děj neposunuje, ale nechává scénu doznít, anebo ji ironickou zkratkou či skoro až filmovým stříhem pointuje. Jsou zde i typické syntaktické repetice a asociativní řetězení přirovnání. Autor si je zkrátka stylem, se kterým přišel v předchozí knize, jistý.<sup>269</sup> Přesto je podle něj po konkrétním srovnání *Mapa Anny* kompozičně složitější a sevřenější. Jako jediný recenzent si více všímá potenciálně ústřední postavy Anny, rozebírá její psychické pochody a zamýšlí se nad tím, že nemá v žádné z povídek dominantní roli, a to ani v té se svým jménem, která dala celé sbírce název. Sbíрку dělí na dvě části: „kunderovsky analytickou“ s Annou a jejími vrstevníky a „senzuačnější, lyričtější, ale i děsivější“ se staršími bezejmennými postavami, ke kterým patří Bavič, Maklér, Architekt a Spisovatel. „Především skrze tyto postavy lze *Mapu Anny* číst jako sice možná nikterak objevnou, zato však poeticky vytríbenou zprávu o masmediální absurditě a znepokojující komičnosti dneška. Skvostná je především *Realita*, u níž vytane na mysl Topolova *Sestra*,“ nachází Staněk další spojitost s českou prózou.<sup>270</sup> Jako společný prvek sbírky vidí kult těla jako jeden z příznaků doby – ať už jde o narcistní pozornost sebe sama, stereotyp krásy v médiích nebo fyzickou stránku lidských vztahů ve chvíli, kdy komunikace selže. Recenzent z A2 četl knihu opravdu detailně a nachází v ní zajímavé souvislosti, které by čtenář na první pohled přehlédl. „Text *Dukla, Darkov, Salm* by byl skvělou povídkou sám o sobě. S celkem knihy je propojen jak postavou Annina dědečka, tak motivem krystalu, ačkoliv se nelze zbavit dojmu, že obojí v kontextu celek nijak zvlášť nerozvíjí.“<sup>271</sup> Vojtěch Staněk také jako jediný recenzent propojuje obě sbírky nejen tematicky, ale i konkrétní postavou: „Při četbě ouvertury nazvané *Představení začíná* se nelze ubránit dojmu, že máme před sebou postavu moderátora z ústřední povídky předchozí knihy *Zůstaňte s námi*“.<sup>272</sup> Ke sbírce má Staněk i několik dalších dílčích výhrad, především občasnou banalitu a prostoduchost dialogů. Přesto stejně jako předchozí autorova recenze na sbírku *Zůstaňte s námi* vyznívá i tento text reflektující *Mapu Anny* ve prospěch kvalit Marka Šindelky. „V kontextu české prózy rozhodně sbírka patří k nadprůměru. Ani drobné výhrady nemohou

---

<sup>269</sup> STANĚK, Vojtěch. Smetánka v groteskním rauši: Šindelkova nová próza je analytická i pitoreskní. *A2*. 2014, roč. 10, č. 24, s. 4.

<sup>270</sup> Ibid.

<sup>271</sup> Ibid.

<sup>272</sup> Ibid.

zvrátit mé přesvědčení, že Marek Šindelka je jedním z nejtalentovanějších českých spisovatelů současnosti.“<sup>273</sup>

V Lidových novinách vyšla recenze *Poslechněte si tu mapu* autora Ivana Hartmana 13. prosince 2014 poté, co se *Mapa Anny* umístila na 6. místě v anketě Lidových novin Kniha roku 2014. Hartman s narážkou na postavu Architekta hodnotí sbírku jako výborně vyprojektovanou. Příliš originální už ale není ve vnímání spisovatelova stylu, jelikož Šindelkovo „básnické vidění a scénářistické postupy“<sup>274</sup> byly spíše předmětem recenzí na předcházející sbírku *Zůstaňte s námi*, kterou navíc ani nezmiňuje. V kontextu nové knihy se už nejedná o nic nového a zajímavého. Propojení povídek vidí jako „velmi volné, spíš pocitové a pro dojem z knihy nepodstatné“<sup>275</sup>. Je zajímavé, v jakém přímém kontrastu je tento výrok s názorem recenzenta z A2, který si naopak obhájil a našel propojení i ve velmi krátkých povídkách. Přesto je Hartmanův text přínosný v zamyšlení nad zaměnitelností ústřední postavy, kde pracuje i se čtenářskou percepcí: „Není důležité, zda je Anna v různých povídkách touž osobou. Pokaždé by se mohla jmenovat jinak, stejně jako další postavy, a mnoho by se nezměnilo. *Mapu Anny* lze proto číst dvojmým způsobem – buď se soustředíme na jednoduchou příběhovou linku a ještě jednodušší dialogy nebo je vytěsníme a rozhodneme se pro lepší variantu, přestaneme knihu číst a začneme ji poslouchat.“<sup>276</sup>

V Lidových novinách reaguje Josef Chuchma (18. prosince 2014, *Šindelkova nastavovaná těla*). Stejně jako jeho kolega Hartman i on provázání textů v celek a jejich vazby považuje za volné. „Styčných ploch není tolik, aby tvořily důmyslnou konstrukci, při níž by již jednotlivé texty ztrácely svoji samonosnost; vyjma úvodního textu *Představení začíná* by každá próza *Mapy Anny* unesla publikaci v časopise či povídkové antologii,“ usuzuje Chuchma.<sup>277</sup> Přesto nakonec nachází několik spojovacích prvků jednotlivých příběhů: tělesnost a motiv vrásky. „Objevuje na tvářích mladých žen – vráska jako kaz, jako výraz prvního silnějšího vrypu času, ťukající, doléhající dospělosti, zásadnějšího nesouladu.“<sup>278</sup>

---

<sup>273</sup> STANĚK, Vojtěch. Smetánka v groteskním rauši: Šindelkova nová próza je analytická i pitoreskní. *A2*. 2014, roč. 10, č. 24, s. 4.

<sup>274</sup> HARTMAN, Ivan. *Poslechněte si tu mapu*. *Lidové noviny*. 2014, roč. 27, č. 291.

<sup>275</sup> *Ibid.*

<sup>276</sup> *Ibid.*

<sup>277</sup> CHUCHMA, Josef. *Šindelkova nastavovaná těla*. *Lidové noviny*. 2014, roč. 27, č. 295, s. 9.

<sup>278</sup> *Ibid.*

Chuchma se nevyhýbá obecným výtkám („nadání sugestivně klást věty často v této knize přehlušuje a zastírá vykonstruovanost a chatrnost základních situací v té které povídce“<sup>279</sup>) ani konkrétní kritice jednotlivých povídek („jakmile Šindelka opustí teritorium sebestarostlivého světa zůstává z jeho psaní pouhá krusta – viz povídka *Dukla, Darkov, Salm*, v níž jinak zdatný stylist evokuje rozpoložení figury horníka zhruba tak, jako se dnes v digitální fotografii používá režim HDR, který každý pitomý obrázek dokáže nabouchat dynamikou a sytostí, ale obrazově mdlý, netrefený základ tím nezmizí“<sup>280</sup>). Výhrady má i k povídkám *Architekt* („slabé protnutí dvou vyprávěcích linií“<sup>281</sup>) a *Mapa Anny* („neudržení systematického popisu těla ústící v křečovitý závěr“<sup>282</sup>). „Nejlepší z knihy je šestistránková *Štafeta*, v níž autor zůstává u jádra věci, u jedné situace, koncentrovaně vytěžuje to, co je těch pár líčených minut mezi několika postavami ze sebe schopno vydat. Před Markem Šindelkou stojí úkol: udržet na uzdě své umění psát.“<sup>283</sup>

V literárním časopise *Tvar* vyšly na sbírku *Mapa Anny* hned tři ohlasy. První dva od autorů Olgy Stehlíkové a Milana Šedivého byly otištěny v rámci rubriky *Dvakrát* dne 8. ledna 2015.

Recenze Olgy Stehlíkové nese název *Lásko moje, praštil v nás mráz* a jelikož vyšla čtyři měsíce po vydání knihy, stihla už do něj Stehlíková začlenit reakce literární obce. Bez konkrétních označení označuje dosavadní recenze svých kolegů za nepříznivé: „Marek Šindelka si oběma svými povídkovými knihami zajistil nechtěnou nálepkou oceňovaného stylish prozaika, který rozumí jedné generaci, jmenovitě té, do níž patří. To z jakéhosi důvodu není dobře, ba je to politováníhodné. Tolik příspěvek k zbytečně ironickému tónu, který provází nepříznivé recenze na Šindelkovu novou povídkovou knihu *Mapa Anny*.“<sup>284</sup> Jiná generace než Šindelkova podle Stehlíkové ocení jen počáteční povídky. Autorka dochází i ke srovnání obou povídkových sbírek. „V první třetině knihy jsem zajásala, že mohu setrvat i nadále na straně Šindelkových příznivců, ale s každou další povídkou jsem rychleji přecházela na opačný chodník. Bylo-li v předchozí povídkové knize *Zůstaňte s námi* několik výrazných příběhů, založených na citlivém zobrazování jemných vztahových nuancí

---

<sup>279</sup> CHUCHMA, Josef. Šindelkova nastavovaná těla. *Lidové noviny*. 2014, roč. 27, č. 295, s. 9.

<sup>280</sup> Ibid.

<sup>281</sup> Ibid.

<sup>282</sup> Ibid.

<sup>283</sup> Ibid.

<sup>284</sup> STEHLÍKOVÁ, Olga. Lásko moje, praštil v nás mráz. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 1, s. 3.



(„Luk“), v tomto souboru je zdařilých textů méně a kumulují se v úvodu. Možná mělo vyjít jen dvoupovídkové lákadlo,“ hodnotí Stehlíková s tím, že by do takového výběru vybrala povídku *Reality*, *Představení začíná* nebo *Štafeta*.<sup>285</sup> Zbylé povídky považuje za „nehotové útvary“, figury za toporné, prolínání postav za letmo nastehované nitě vlekoucí se z jedné povídky do druhé. Výslovně se Stehlíkové nelíbí kompozice povídek *Růst krystalu* a *Dukla, Darkov, Salm*. Postavy, situace i prostředí jsou podle autorky prototypy navazující na předchozí sbírku a pozoruje i motiv chyby, evokující první Šindelkův román. Jeho styl psaní ale komentuje nevybíravě a ve značně ironickém duchu: „Píše dle návodu a jeho koncept leze z knihy jako páteř z hubeného děcka. *Mapa Anny* nemá jinou dokumentární hodnotu než generační a vztahovou. V tomto ohledu je dobrou kartografickou prací.“<sup>286</sup> Je potřeba zdůraznit, že recenzentka Tvaru své hodnocení knihy podkládá detailním rozbořením jednotlivých prvků, ať už nedostatků nebo předností. „Šindelka je stejně jako v předchozí sbírce nejsilnější v drobnokresbách, v momentkách, nikoli v budování zápletky; v přesných postřezích a pečlivých pozorováních, nikoli v převratných myšlenkách a názorech; v emocích, ne v úvahách; v dílčích mezilidských konfrontacích, nikoli v širších vztahových peripetiích; v epizodických situacích, ne v líčení dlouhých životních etap.“<sup>287</sup> Ve své recenzi je nicméně objektivní, určité aspekty sbírky také vyzdvihuje a přemýšlí nad obsahem nad rámec spisovatelovy prozaické tvorby. „Originální a působivý je Šindelka v melodickém, obrazném toku textu, v jazyce, který měl mnohem více povoleného prostoru v debutových básních než v povídkách, kde zmíněné nedostatky žel nejsou maličkostmi. Přes všechny výtky budu na další projevy básnického já Marka Šindelky čekat. Činí i nemožně modelové situace a pimprlové figury lépe snesitelnými.“<sup>288</sup> Ze všech recenzentů Stehlíková nejvíce omlazuje čtenářskou cílovou skupinu knihy, zároveň ale předkládá tvrzení, že tato skupina čtenářů neumí číst Šindelkovy knihy správným způsobem. „Proč v anotaci nepřiznat, že se jedná o příběhy pro adolescentní čtenáře? Měl ale tyto čtenáře autor na mysli? ... Toto potenciální publikum neumí vstřebat jeho metaforický jazyk, který způsobuje, že mladí knihu považují za těžké čtení.“<sup>289</sup>

---

<sup>285</sup> STEHLÍKOVÁ, Olga. Lásko moje, praští v nás mráz. *Tvar*. 2015, roč. 26. č. 1, s. 3.

<sup>286</sup> Ibid.

<sup>287</sup> Ibid.

<sup>288</sup> Ibid.

<sup>289</sup> Ibid.

Milan Šedivý pojal svou recenzi *Poněkud netrpělivá básnivost* obšírně a vyjadřuje se i k recenzi na předchozí Šindelkovu knihu *Zůstaňte s námi*. Jde vidět, že text Ondřeje Hanuse *Doslovné, příliš doslovné* z roku 2012 nenechává jeho kolegy ze stejného média klidnými ani po letech. „Nemyslím si, že je Šindelka příliš doslovný, ačkoli jasností, přehledností a zřetelností se jeho texty vyznačují. Šindelka je ale spíš reakcí na postmodernu a texty konfuzní, proto se v náhlém obratu může zdát Hanusovi doslovný víc, než ve skutečnosti třeba je či může být,“ uvažuje nad Šindelkovým literárním stylem Šedivý v až lehce filozofickém duchu.<sup>290</sup> Šindelkovu básnickou prvotinu Šedivý opomíjí, román *Chyba* hodnotí jako „výrazný“, zmiňovaný povídkový soubor *Zůstaňte s námi* jako „rozkolísaný“.<sup>291</sup> U *Mapy Anny* si Šedivý neodpouští kritiku jednotlivých příběhů, ať už jde o úvodní povídku *Představení začíná* („přešlap a nicneříkající žvást roztáhnutý na sedm protivných stran“<sup>292</sup>) nebo povídku *Architekt*, kterou kvůli nadužívání přirovnání označuje za „méně zdařilou“. Naopak uměleckého vrcholu dosahuje Šindelka dle Šedivého ve *Štafetě* („povídka velmi dobře zachycuje pnutí a interference mezi protagonisty“<sup>293</sup>) a v povídce *Dukla, Darkov, Salm* („jemně provedená profesní črta, která jde k oslavě práce zestárlého horníka tak plíživě a nevtíravě, že lze vyjádřit obdiv“<sup>294</sup>). Recenzent oceňuje výraznou metaforičnost knihy, jako celek ale v díle absentuje jasné rozhodnutí a sjednocený ukotvený styl. „Strukturální kompoziční kmen tvoří prostřední stejnojmenná povídka ‚Mapa Anny‘ s kronikou vztahů protagonistky. Odtud pak vedou linky jednotlivých motivů, které zasahují do dalších povídek, ale z hlediska celku zůstává záměr z třetiny nedotažený. ... Neodbytně se vnucuje myšlenka, zda dva roky od předchozího titulu nejsou příliš krátká doba na dozrání nové knihy. Myslím, že autor své impulsivní, ale nestejnorodé texty měl klidněji promyslet a připsat jiné,“ zamýšlí se nad spisovatelovou frekvencí Šedivý v závěru své recenze.<sup>295</sup>

Třetím textem reflektujícím sbírku *Mapa Anny* v literárním časopise *Tvar* byla tradiční recenze Pavla Janouška v rubrice 969 slov o próze, která vyšla 5. března 2015. Po vydání kritických recenzí Stehlíkové a Šedivého se na stránkách *Tvaru* objevují Janouškova slova,

---

<sup>290</sup> ŠEDIVÝ, Milan. *Poněkud netrpělivá básnivost*. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 1, s. 3.

<sup>291</sup> Ibid.

<sup>292</sup> Ibid.

<sup>293</sup> Ibid.

<sup>294</sup> Ibid.

<sup>295</sup> Ibid.

kteřé mají s názorem jeho kolegů málo co společného: „Klobouk dolů před inteligentně napsanou a prokomponovanou knihou sdružující deset dobře vybraných textů, které si nepochybně zaslouží označení povídka. Marek Šindelka v ní prokazuje, že tato prozaická forma může být osobitou formou literárního myšlení a jazykově vybroušenou výpovědí.“<sup>296</sup> Tak jako jiní recenzenti i Janoušek nalézá jako jednotící prvek motiv chyby a míjení se. Důkladněji rozebírá vnitřní prázdnotu postav z povídky *Ulita*, příběhu, který až na Michala Šandu z *Práva* nechali kritici bez povšimnutí. V recenzi je rozebíráný i princip mužství a ženství, který dle Janouška ovlivňuje kvalitu celé sbírky. „Ženy jsou u Šindelky vzývány a prozkoumávány jako tajemné objekty, jež by svou hloubku snad mohly mít. Alespoň autor a jeho vypravěči v to věří, a proto touží vykreslit a pochopit jejich ‚mapy‘. Důsledkem je, že se při kresbě ženských postav oslabuje jeho skrytý, nicméně vždy přítomný nadhled a ironie.“<sup>297</sup> Kromě toho recenzent dodává, že „Šindelka je prozaik hloubavý, jenž pečlivě klade slova a věty v naději, že se mu tak podaří adekvátně vystihnout stavy mysli a podat literární obraz určitého typu lidské existence.“<sup>298</sup>

## 7.1 Hodnocení kritických reflexí sbírky povídek *Mapa Anny*

Ohlasy na sbírku povídek *Mapa Anny* výrazně reflektovaly spisovatelovu tvorbu jako celek a jeho styl psaní – příkladem budiž Janoušek ve *Tvaru* („Šindelka je prozaik hloubavý, jenž pečlivě klade slova a věty v naději, že se mu tak podaří adekvátně vystihnout stavy mysli a podat literární obraz určitého typu lidské existence“<sup>299</sup>) nebo Staněk v *A2* („autor si je zkrátka stylem, se kterým přišel v předchozí knize, jistý, najdeme obdobně pečlivý rytmus vyprávění, asociativní řetězení přirovnání nebo ironickou zkratku“<sup>300</sup>).

Texty recenzentů reagovaly i na vyšlé recenze na *Mapu Anny* či na předchozí autorovy knihy. Recenze Milana Šedivého ve *Tvaru* odrážela dokonce nejen tyto dva aspekty, ale i tři roky starou kritiku na knihu *Zůstaňte s námi* z pera jeho kolegy Ondřeje Hanuse, která vyšla rovněž ve *Tvaru* o tři roky dříve („Šindelka je ale spíš reakcí na postmodernu a texty

---

<sup>296</sup> JANOUŠEK, Pavel. Marek Šindelka: *Mapa Anny*, Odeon, Praha 2014. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 5, s. 2.

<sup>297</sup> Ibid.

<sup>298</sup> Ibid.

<sup>299</sup> Ibid.

<sup>300</sup> STANĚK, Vojtěch. Smetánka v groteskním rauši: Šindelkova nová próza je analytická i pitoreskní. *A2*. 2014, roč. 10, č. 24, s. 4.

konfuzní, proto se v náhlém obratu může zdát Hanusovi doslovný víc, než ve skutečnosti třeba je či může být<sup>301</sup>). Na tomto příkladu jde ilustrovat, že recenzent v literárním časopise nehodnotil pouze sbírku samu o sobě, ale sledoval Šindelkův vývoj v postupu let a vnímal mediální přijetí jeho tvorby v širším rozsahu. Proto také mediální obraz Šindelkových děl nelze striktně rozdělit dílo po díle, ale je třeba na něj nazírat komplexněji. Autoři recenzí na *Mapu Anny* reagují nejen na sebe navzájem, ale i na své vlastní texty. V několika případech totiž nepsali recenzi na Šindelkovo dílo poprvé: autorka Olga Stehlíková napsala recenzi *Mapy Anny* pro Tvar a recenzi na *Zůstaňte s námi* pro web iLiteratura.cz, Vojtěch Staněk recenzoval obě knihy pro A2 a Michal Šanda pro Právo. Později než ostatní, ale zato nejvíce, se sbírce věnoval literární časopis Tvar, který *Mapě Anny* věnoval tři texty.

Mediální přijetí sbírky napříč médii bylo nesourodé. „Tuzemská literární tradice je minimálně v současnosti na povídky spíše skoupá. O to víc vyniká, že ji už podruhé skvěle doplnil ucelenou sbírkou mladý autor,“ píše Čopjaková ve své recenzi pro Respekt<sup>302</sup>, ačkoli následné názory recenzentů především z literárních časopisů nebyly příliš příznivé. Nejkritičtější byly texty Olgy Stehlíkové, Milana Šedivého pro literární časopis Tvar a Evy Klíčové v Hostu. „Bylo-li v předchozí povídkové knize *Zůstaňte s námi* několik výrazných příběhů, v tomto souboru je zdařilých textů méně a kumulují se v úvodu. Možná mělo vyjít jen dvoupovídkové lákadlo,“ zpochybňuje samotné vydání sbírky Stehlíková.<sup>303</sup> Obdobně přemýšlí i její kolega Šedivý: „Neodbytně se vnucuje myšlenka, zda dva roky od předchozího titulu nejsou příliš krátká doba na dozrání nové knihy. Myslím, že autor své impulsivní, ale nestejnorodé texty měl klidněji promyslet a připsat jiné.“<sup>304</sup> Recenzentka Eva Klíčová v Hostu je ještě přísnější: „Je podivuhodné, že taková literatura funguje ke spokojenosti všech: autora, čtenářů i odborných porot.“<sup>305</sup> Výjimkou mezi recenzemi literárních časopisů je vlídně hodnotící text Vojtěcha Staňka z A2: „V kontextu české prózy rozhodně sbírka patří k nadprůměru. Ani drobné výhrady nemohou zvrátit mé přesvědčení, že Marek Šindelka je jedním z nejtalentovanějších českých spisovatelů současnosti.“<sup>306</sup>

---

<sup>301</sup> ŠEDIVÝ, Milan. Poněkud netrpělivá básnivost. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 1, s. 3.

<sup>302</sup> ČOPJAKOVÁ, Kateřina. Příběh nahrazený krystalem samoty: Marek Šindelka vydal druhou sbírku povídek. *Respekt*. 2014, roč. 25, č. 43, s. 64.

<sup>303</sup> STEHLÍKOVÁ, Olga. Lásko moje, praští v nás mráz. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 1, s. 3.

<sup>304</sup> ŠEDIVÝ, Milan. Poněkud netrpělivá básnivost. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 1, s. 3.

<sup>305</sup> KLÍČOVÁ, Eva. Literatura věku narativní negramotnosti. *Host*. 2014, roč. 30, č. 9, s. 84-85.

<sup>306</sup> STANĚK, Vojtěch. Smetánka v groteskním rauši: Šindelkova nová próza je analytická i pitoreskní. *A2*. 2014, roč. 10, č. 24, s. 4.

## 8 Analýza kritických reflexí románu *Únava materiálu*

Doposud poslední vydaná Šindelkova próza nese název *Únava materiálu* (2016)<sup>307</sup>. Kniha byla přeložena do nizozemštiny (*Materiaalmotheid*, 2018) a chorvatštiny (*Zamor materijala*, 2019).<sup>308</sup> Překlad se v Holandsku a Belgii vyprodal za půl roku a amsterdamské nakladatelství Das Mag muselo dotisknout druhé vydání.<sup>309</sup> Kniha se v těchto zemích dokonce umístila na vrcholcích žebříčků za knihy roku 2018 udělované tamními periodiky<sup>310</sup> a vyhrála cenu *Cutting Edge Award* za nejlepší překladovou knihu udělovanou na základě hlasování tamních čtenářů<sup>311</sup>. „*Únava materiálu* byla největším belgickým časopisem zvolena jako kniha roku, úspěch byl určitě srovnatelný s Českem. Oni mě už skoro neberou jako cizího, tamější recenze vycházejí už beze zmínek o tom, že bych byl zahraniční autor. Přístupují ke mně jako ke svému. V zahraničí rozumí úplně automaticky mé formě i tématům a mi vyráží dech, že to jde i takhle. V Čechách jsem většinu doby strávil vysvětlováním, proč jsem knihu postavil tak, jak jsem ji postavil. Je pro mě úlevné, že mi někdo rozumí,“ vysvětluje zahraniční úspěch Šindelka.<sup>312</sup> Tohoto úspěchu si všimli i jiní Šindelkovi kolegové, například spisovatelka Bianca Bellová, která v rozhovoru z roku 2017 prohlásila: „Marek Šindelka si v minulém roce získal srdce nizozemské kritiky i čtenářů, když tam jel menší turné. To pro něj ve spolupráci s místními nakladateli a knihkupci připravil jeho agent Edgar de Bruin, který se nebojí tu energii vynaložit. Ale musí mít samozřejmě v ruce dobrý text – to je naprostý základ a asi to nejpodstatnější, co může autor pro svou knihu udělat. Nebo se dá knižní trh válcovat i s průměrnou knihou a obrovským reklamním rozpočtem, čehož jsme svědky poměrně často.“<sup>313</sup> Překladová práva byla prodána také do Bulharska,

---

<sup>307</sup> Román byl vydán nakladatelstvím Odeon a má 208 stran.

<sup>308</sup> *Únava materiálu*. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2016 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/kniha/unava-materialu-cz/>, *Marek Šindelka: Únava materiálu v Chorvatsku* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/03/18/unava-materialu-v-chorvatsku/>

<sup>309</sup> *Marek Šindelka: Únava materiálu vychází v Nizozemí ve druhém vydání* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2018/10/20/unava-materialu-vychazi-v-nizozemi-ve-druhem-vydani/>

<sup>310</sup> *Marek Šindelka: Únava materiálu v Belgii a Nizozemí mezi nejlepšími knihami* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/01/03/unava-materialu-v-belgii-a-nizozemi-mezí-nejlepšími-knihami-2018/>

<sup>311</sup> *Marek Šindelka: Cutting Edge Award pro Únavu materiálu* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/03/27/cutting-edge-award-pro-unavu-materialu/>

<sup>312</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>313</sup> Cena Susanny Roth 2017. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2016 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/cena-susanny-roth-2017/>

Makedonie, Srbska a Sýrie.“<sup>314</sup> V současné době vzniká na základě *Únavy materiálu* scénář, na základě jehož přečtení se Marek Šindelka rozhodne, jestli práva ke knize poskytne.<sup>315</sup>

V roce 2017 byl román oceněn Magnesií Literou v kategorii próza. Slavnostní přebírání druhé získané Magnesie Litery bylo pro Šindelku o poznání snesitelnější a příjemnější, i když si stejně jako před lety při prvním předávání myslel, že cenu nevyhraje. „Měl jsem z ocenění radost zvláště za tuhle knihu *Únava materiálu*, za tu možnost říct něco veřejně při předávání. Když je člověk mediálně exponovaný, tak je to příležitost říct něco, co považuje za důležité. Což já jsem tehdy k hysterii uprchlické krize považoval.“<sup>316</sup> Právě v době uprchlické krize se totiž kniha odehrává. Román ukazuje nutkavou potřebu vytvářet si nové nepřátele, kterých je zapotřebí se bát. Diverzita my vs. oni je vyobrazena na příběhu bezejmenného běžence, označovaného jen jako „kluk“, jehož cestu Evropou sledujeme. Hledání ztraceného bratra, strach, úzkost, lidské tělo redukované na fyzický aspekt, vysněný svět bez války, ve kterém ale pro uprchlíky není místo, toho všeho se román tematicky dotýká. Příběh má otevřený konec.<sup>317</sup>

Tato kapitola zahrnuje analýzu jedenácti textů, které v médiích reflektovaly román *Únava materiálu* v období od prosince roku 2016 do května roku 2018. Analyzované recenze a komentáře vyšly v devíti médiích – dvakrát se románu věnoval deník Právo a dvakrát literární časopis Tvar. Téměř všechny recenze citovaly některý z rozhovorů s Markem Šindelkou, což je rozdíl oproti recenzím na jakékoli jiné předchozí Šindelkovo prozaické dílo. Ukazuje to na větší snahu autora svou knihu komentovat, vyjadřovat se k tématu, případně svůj román obhajovat a podávat vysvětlení k aspektům, které ho vedly k jeho vytvoření. Poté, co román 4. dubna 2017 získal ocenění Magnesia Litera za prózu roku, vyšly na knihu ohlasy v literárních časopisech Tvar, Souvislosti a Revolver Revue.

Stejně jako u sbírky povídek *Mapa Anny* také *Únavu materiálu* jako první reflektoval deník Právo. Michaela Rosová (*Vánoční halal kapr: nad knihou Marka Šindelky Únava materiálu*,

---

<sup>314</sup> Marek Šindelka: *Únava materiálu* vyjde v pěti zemích [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2017/05/05/unava-materialu-vyjde-v-prekladu-uz-celkem-v-peti-zemich/>, Marek Šindelka: *Únava materiálu* vyjde v Sýrii! [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2017/06/01/unava-materialu-vyjde-v-syrii/>

<sup>315</sup> Rozhovor s Markem Šindelkou. Praha 17.1.2019.

<sup>316</sup> Ibid.

<sup>317</sup> ŠINDELKA, Marek. *Únava materiálu*. Praha: Odeon, 2016. Česká řada.

28. prosince 2016) přirovnává Šindelkův styl psaní k tvorbě amerického spisovatele Cormaca McCarthyho nebo k románu *Stalker* bratrů Strugackých. V *Únavě materiálu* autorka rozpoznává Šindelkovy ostravské kořeny, když v atmosféře nákladních vlaků a temných továren vidí právě toto město. Příběh pokládá za jasný, přehledný a nekomplikovaný, s jasně vytyčeným dobrem a zlem. Otevřený závěr považuje za psaný „okate na efekt“ a komentuje ho ironicky: „Konec je samozřejmě otevřený, protože tohle je kvalitní literatura.“<sup>318</sup> Věrohodnost postav vnímá Rosová kriticky, ať už jde o jejich postoj k náboženství nebo k rodině. Ani jedno jim nevěří se slovy „tak si to my představujeme z tepla svých pohodlných domovů, nad šálkem čaje“<sup>319</sup>. Vyprávění z pohledu uprchlíka hodnotí jako jednostranné. „Co se týče reálií, Šindelka ví, že moc neví, a tak se jim většinou vyhýbá. Psát k tomu z pohledu uprchlíka, to si vybral příliš velké sousto. Je milé, že je zjevně na straně utlačovaných, ale o jejich kultuře ani mentalitě nic neví. Zdá se mi, že se nad tím ani moc nezamýšlel. Nekonkrétnost či některá zobecnění by se asi daly vysvětlit tím, že je celý text třeba jedna velká metafora. Pak ovšem opravdu nevím – metafora čeho?“<sup>320</sup> A ačkoli jazykovou složku hodnotí Rosová jako vytříbenou a čtenářům ji ve své podstatě doporučuje, v kontextu autorovy tvorby nevnímá *Únavu materiálu* jako výrazný posun. „To, co si (Šindelka) nahodil v předešlé knížce *Mapa Anny*, si tady procvičuje na uprchlících, prostě jen dál zkoumá otázku tělesnosti a dál si cizeluje styl. Pro mě je to málo, a navíc mi to přijde jaksi nemorální.“<sup>321</sup>

I podle Daniela Konráda z *Hospodářských novin* je kniha sice emočně silná, ale zároveň sporná kvůli scénám, které líčí Evropany v nejhorším světle (*Vyhroceným pohledem*, 30. prosince 2016). „Šindelka odmítá, že by napsal politický román. Ale tím, jaké scény do něj zařadil, přece jenom názor vyjadřuje. Proč v knize figurují kruté evropské děti, které Arabi mučí, a ne některý z tisíců Němců, kteří vloni uprchlíky sváželi do Berlína? Proč v knize Evropanka pomáhá migrantům, jen aby získala snímek na památku, když uprchlíkům přitom jezdily pomáhat také stovky Evropanů, kteří si selfie nepoživovali?“ táže

---

<sup>318</sup> ROŠOVÁ, Michaela. Vánoční halal kapr: nad knihou Marka Šindelky *Únava materiálu*. *Právo*. 2016, roč. 26, č. 1002), s. 4.

<sup>319</sup> Ibid.

<sup>320</sup> Ibid.

<sup>321</sup> Ibid.

se ve svém textu Konrád.<sup>322</sup> A stejně jako Rosová přemýšlí nad jednostranností dějové linky románu, která se podle něj odráží do cílové skupiny čtenářů: „Budiž, spisovatel si vybral jeden pohled. Jeden příběh. Má na to právo. Šindelka přece není veřejnoprávní jako Český rozhlas, aby musel jeden názor hned vyvážit názorem opačným. Jen se nejspíš připravil o možnost oslovit ty, kdo se k migrantům staví negativně, a třeba jejich postoj změnit.“<sup>323</sup> Sílu knihy vidí Konrád v originálně nekonkrétním vykreslení hlavní postavy. Konrádova recenze dává román do kontextu světové literatury, kdy srovnává jeho postup (Šindelka hovořil se skutečnými uprchlíky, nakonec ale jejich výpovědi do textu nepoužil) s postupy německé spisovatelky Jenny Erpenbeckové při tvorbě jejího románu *Gehen, ging, gegangen* s migrantskou tematikou. Zmiňuje zároveň, že Marek Šindelka spolupracuje se sdružením pro příležitosti mladých migrantů Meta, což podkrývá více o autorově osobnosti.

Podle Josefa Chuchmy v Lidových novinách Šindelka „citelně narazil na hranice svého autorského přístupu“ (*Úskalí profesionála Šindelky*, 3. ledna 2017). „Šindelka tvoří obrazy, výseky, ilustrace, ale nikoliv příběh s vývojem. Přibližuje válkou drásaný arabský svět po způsobu mediální pravděpodobnosti; úplně je cítit, jak vaří z vody a papíru,“ kritizuje Chuchma a své výtky obhajuje na konkrétních scénách románu, například na té, kde si dva váleční turisté fotí území, jímž prošly boje.<sup>324</sup> Recenzent oceňuje jazykovou vytríbenost a Šindelkovo umění popisu lidského těla i přírodních živlů. S tímto aspektem ale přináší polemiku, zda je kvůli tomuto umu potřebný příběh uprchlíka: „Určitý háček tkví v tom, že tyto části by mohly být v zásadě s tímž účinkem přeneseny například do příběhu uprchlého vězně. Největším přítelem, ale i nepřitelem při tvorbě *Únavy materiálu* byla autorovi právě jeho zručnost, jeho formulační a kompoziční schopnosti. Rozhodl se pro evropské, až globální téma – a upsal je. Jenže vznikla z toho jen gramotná, inteligentní literatura na aktuální téma. ... *Únavě materiálu* schází duše a bolest; ta kniha je především technologie.“<sup>325</sup>

Pro Respekt napsal recenzi Jonáš Zbořil (*Tělo neoblaťneš*, 9. ledna 2017). Svůj text vzal obšírně a paralelu popisů těla jako fyzické schránky vidí až k Šindelkově prvotině, básnické sbírce *Strychnin a jiné básně*, a báseň *Moje dětství* dokonce cituje s myšlenkou, že

---

<sup>322</sup> KONRÁD, Daniel. Vyhroceným pohledem. *Hospodářské noviny*. 2016, roč. 60, č. 252, s. 18-19.

<sup>323</sup> Ibid.

<sup>324</sup> CHUCHMA, Josef. Úskalí profesionála Šindelky. *Lidové noviny*. 2017, roč. 30, č. 2, s. 9.

<sup>325</sup> Ibid.



Šindelkovo básnické vidění se neztratilo a spisovatel s ním umí stále dobře pracovat. Kromě toho recenze odráží i všechny ostatní dosavadní Šindelkovy prózy včetně mediálních reakcí na ně: „Ne všechny okouzlit prchavý jazyk, básnické obrazy a stříhové líčení atmosféry. Někteří recenzenti mu občas vyčítali prázdnotu bez příběhu, jen se vzletnými popisy a slovy.“<sup>326</sup> Jména konkrétních kolegů ale neuvádí. S předchozími Šindelkovými prózami sám nachází zajímavé konexe: „Symbolicky jako by se ty světy potkaly, když se uprchlík vloupe do vyhřáté domácnosti na jakémsi předměstí. Zatímco hladově zkoumá vnitřek ledničky, nelze se zbavit dojmu, že v některém z horních pokojů se trápí postava z *Mapy Anny*.“<sup>327</sup> Podle Zbořila román ani neagituje, ani s uprchlickou krizí nepolemizuje. „*Únava materiálu* se nesnaží přiblížit osudy hrdinů v jejich rodné zemi ani geopolitickou situaci. Redukuje tak, jak se vše zjednodušuje v hraniční situaci. Z Evropanů dělá vyděšené chudáky nebo sobecké narcisy, z uprchlíků postavy bez kulturního zázemí.“<sup>328</sup>

Veronika Dvorská v literárním časopise *A2* svou recenzi z 1. února 2017 pojmenovala *Trochu si soucitně zatrpět: román o tragédiích, které se nás (ne)dotýkají* a naráží na Šindelkovo autorské rozpoložení v době vydání sbírky *Mapa Anny*, konkrétně na jeho tehdy opakovanou a hojně citovanou postrádanou „absenci velkého příběhu“ v literárním světě. „Je tedy logické, že ve svém prvním románu sáhl po tom nejsilnějším, co současná Evropa skýtá – migrační krizi. Odvaha zhostit se jako první v Česku tohoto ožehavého tématu zaslouží uznání, v případě románu *Únava materiálu* ale vítězí forma nad obsahem a příležitost klást důležité otázky je promarněna na úkor vyvolání okamžité emoce,“ usuzuje Dvorská.<sup>329</sup> S názorem jiných recenzentů, že Evropané jsou v románu vylíčení pouze v negativním světle, souhlasí pouze nepřímo. Upozorňuje totiž na postavu bezdomovce, který hlavnímu hrdinovi knihy daruje botu, a připouští zajímavou myšlenku, že muž bez domova není pro recenzenty součástí množiny „my“. O několik odstavců níže ale nejednoznačně dodává: „Nevyčítám autorovi rozhodnutí pojmout obraz Evropy negativně, problémem je naprostá absence nuance. Například výrostci v kožených bundách bijící bezbranné nemocné uprchlíky s pokřikem ‚This is Europe!‘ jsou zcela vyprázdňeným

---

<sup>326</sup> ZBORĚIL, Jonáš. Tělo neoblafeš. *Respekt*. 2017, roč. 28, č. 2, s. 54-55.

<sup>327</sup> Ibid.

<sup>328</sup> Ibid.

<sup>329</sup> DVORSKÁ, Veronika. Trochu si soucitně zatrpět: román o tragédiích, které se nás (ne)dotýkají. *A2*. 2017, roč. 13, č. 3, s. 7.

obrazem.<sup>330</sup> Dvorská oceňuje lyrickou notu románu, která se projevuje ve formě fragmentárního vyprávění, a také zdařilé popisy tělesnosti (umrzání, pulsující končetiny, světelné skvrny před očima, stavy na hranici ztráty vědomí), které dle recenzentky korespondují s délkou románu. „Detailní popisy zaměřené hlavně na hraniční fyzické stavy jsou podávány s intenzitou, která by byla na delším formátu těžko snesitelná.“<sup>331</sup> I tato recenzentka objevuje paralelu k *Mapě Anny* v podobě spojovacího tématu odcizení a postoje mladého člověka k životu v dnešním světě, ačkoli u *Únavy materiálu* jde o mladé lidi z naprosto jiného prostředí, což činí srovnání ještě ostřejším. Kromě toho Dvorská zdůrazňuje nevyužití vyznění románu. „Bylo by záhodno při zpracování podobného tématu předestřít čtenáři nějakou intelektuální výzvu, současná situace jich nabízí nespočet. Autor namísto toho maximalizuje čistou emoci.“<sup>332</sup> O jakou výzvu by ale mělo konkrétně jít už recenzentka neuvádí. Za nejednoznačnou považuje i cílovou skupinu čtenářů: „Nelze ani říct, že by Šindelka přesvědčoval přesvědčené, protože nepřesvědčuje, dokonce vůbec nic nesděljuje. Předkládá pouze výjevy utrpení za účelem vyvolat co nejsilnější emoci na pozadí skutečné, probíhající tragédie. A to je, bohužel, téměř učebnicový příklad kýče.“<sup>333</sup>

Druhá reflexe deníku *Právo* na román *Únava materiálu* vyšla v příloze *Salon* v tištěné podobě 9. února 2017, o den později pak na serveru *Novinky.cz*. Autorka Klára Vlasáková román považuje za „určitou odpověď“ na volání té části kritické obce, jež vytýká české literatuře nedostatek aktuálnosti a zájmu o společensko-politická témata<sup>334</sup> a dává ho jako opozici k manifestu *12 odstavců o próze* z roku 2013, ve kterém se jeho autoři bránili puzení kritiků k tvorbě aktuálně tematických děl. Vlasáková u hlavní postavy absentuje vylíčení jiné identity než pouze té migrantské. Podle recenzentky to svědčí o tom, jak jednoduše jsme si jako společnost navykli na migranty nazírat – takovéto zobrazení umocňuje již vytvořenou mediální zkratku migranta jako nekonkrétního kusu v jednolité mase. „Literatura a umění obecně samozřejmě disponují silnějšími nástroji než zkratkovité, nutně nekomplexní

---

<sup>330</sup> DVORSKÁ, Veronika. Trochu si soucitně zatrpět: román o tragédiích, které se nás (ne)dotýkají. *A2*. 2017, roč. 13, č. 3, s. 7.

<sup>331</sup> Ibid.

<sup>332</sup> Ibid.

<sup>333</sup> Ibid.

<sup>334</sup> VLASÁKOVÁ, Klára. Utrpení zblízka, ale na dálku. *Novinky.cz* [online]. 2017. <https://www.novinky.cz/kultura/salon/428894-utrpeni-zblizka-ale-na-dalku-nad-knihou-marka-sindelky-unava-materialu.html>

zpravodajství. Otázka zní, zda jich *Únava materiálu* využila dostatečně. A má vůbec český spisovatel nárok na to přivlastňovat si hlas jednoho z uprchlíků?“ táže se Vlasáková a polemizuje nad Šindelkovým sběrem materiálu k této knize.<sup>335</sup> „Záměr, který Šindelka zmiňuje v médiích, tedy přiblížit fyzickou zkušenost uprchlíka, je v mnoha ohledech pochopitelný, avšak není možné ubránit se pochybnosti, zda se tak, zvláště při spisovatelem nijak neproblematizované zvolené optice, neděje příliš ploše.“<sup>336</sup>

Literární časopis *Host* se románu věnoval 16. března 2017 v recenzi Kryštofa Špidly *Na okraji systému*. V detailním textu připodobňuje Šindelkův román ke knihám *Běguni* Olgy Tokarczukové („s *Běguny* je pojí zejména onen podivuhodný ‚ontologický status‘ cestujícího, který se nachází v jakémsi provizoriu mezi tady a tam, v prostoru plném pohybu, nestálosti, v šedé zóně velkoměst, mezi lidmi, kteří jsou však uzavřeni ve svých bublinách a starají se především sami o sebe...“<sup>337</sup>) a *Cesta* autora Cormaca McCarthyho („s *Cestou* zase onen až mučivý pocit bezvýchodnosti — cíl je jen iluze, fantóm“<sup>338</sup>). Hned zkraje označuje Šindelku za výrazný talent současné prózy navzdory početnému výčtu autorových již vyšlých děl. Na recenzenta literárního časopisu s očekávanou sečtělou cílovou skupinou čtenářů Špidla až nadbytečně upozorňuje na Šindelkovy charakteristické literární rysy, jakými jsou lyrické popisy a zkratkovitý styl, aniž by tyto prvky vyzdvihoval se záměrem ilustrování na konkrétních scénách. Mimo to Špidla podrobně rozebírá er-formu vypravěče a vytýká Šindelkovi přebytečné opakování („jako by se jeho charakteristika některých základních pocitů omezovala na stále tutéž slovní zásobu“) a zkratkovitost s nelogickými zápletkami narušující jindy působivou věrohodnost („na vině není Šindelkova neschopnost fabulace, ale ukvapenost, spěchá především tam, kde je prostor pro zvolnění“).<sup>339</sup> V širším literárním kontextu nicméně vyznívá Špidlova recenze k Šindelkovi příznivě: „Jeho tvorba v mnoha ohledech funguje — je silná tam, kde cílí na emoce jako strach, vztek, soucit, její

---

<sup>335</sup> VLASÁKOVÁ, Klára. Utrpení zblízka, ale na dálku. *Novinky.cz* [online]. 2017. <https://www.novinky.cz/kultura/salon/428894-utrpeni-zblizka-ale-na-dalku-nad-knihou-marka-sindelky-unava-materialu.html>

<sup>336</sup> Ibid.

<sup>337</sup> ŠPIDLA, Kryštof. *Na okraji systému*. *Host*. 2017, roč. 33, č. 3, s. 66-67.

<sup>338</sup> Ibid.

<sup>339</sup> Ibid.

sdělení není banální a míří dál než k našim hranicím. Je v tomto směru otevřenější než velká část současné české literární produkce.“<sup>340</sup>

Začátkem dubna roku 2017 získal román *Únava materiálu* ocenění Magnesia Litera v kategorii prózy. V tomto kontextu je zajímavé porovnání dvou literárních časopisů. Zatímco recenze Pavla Janouška ve *Tvaru* si zisku ceny všimá pouze okrajově a jeho text tento fakt nijak neodráží, literární revue *Souvislosti* o románu samostatnou recenzi nevydalo, ale v návaznosti na zisk *Magnesie Litery* otisklo v následujícím roce komentář bývalé porotkyně *Magnesie Litery* Marty Ljubkové, ve kterém autorka hodnotí román právě v návaznosti na zisk literárního ocenění.

Recenze Pavla Janouška vyšla ve *Tvaru* 18. května 2017 v rubrice 969 slov o próze. Volbu tématu a ústředních postav považuje Janoušek jako „záměr zaútočit na čtenáře a jeho konvenční představy o imigrantech“<sup>341</sup>. Jak ale naznačují ve výše zmiňovaných recenzích Daniel Konrád v *Hospodářských novinách* nebo Veronika Dvorská pro *A2*, je otázkou, zda má román opravdu šanci oslovit ty, kteří se k migrantům stavějí negativně, natož jejich postoj změnit. Janoušek se více než jiní recenzenti zajímá o kompozici románu („hlavní důvod, proč se tu vypráví o bratrech, vyrůstá z potřeby soustředit do textu tolik útrap, že by to jedinému lidskému osudu nebylo možné věrohodně přiřknout“<sup>342</sup>) a o autorův záměr („překonat čtenářovu ‚únavu materiálem‘, tedy zpřítomnit utrpení zcela konkrétního individua způsobem, který bude potenciálního adresáta natolik šokovat, že pocítí svou spoluzodpovědnost Evropana“<sup>343</sup>). *Únava materiálu* je podle Janouška „dobře napsaný a velmi emocionální text“<sup>344</sup>. Ve své recenzi si místy protirečí, což ale zároveň sám přiznává: „Jakkoli jsem konstatoval, že autor chce zpřítomnit utrpení konkrétního individua, realita textu je jiná, ba přímo protikladná tomuto záměru. Jeho hrdinové nejsou totiž ani tak konkrétní postavy, jako spíše určitá abstrakta. Při psaní jej zjevně více než autenticita prožité zkušenosti uprchlíků zajímala možnost pracovat s universálním literárním vzorcem, který postavy pojímá jako modelové zpodobnění člověka v obecné, mezní a existenciální situaci.

---

<sup>340</sup> ŠPIDLA, Kryštof. Na okraji systému. *Host*. 2017, roč. 33, č. 3, s. 66-67.

<sup>341</sup> JANOUŠEK, Pavel. Marek Šindelka: *Únava materiálu*, Odeon, Praha 2016. *Tvar*. 2017, roč. 28, č. 10, s. 2.

<sup>342</sup> Ibid.

<sup>343</sup> Ibid.

<sup>344</sup> Ibid.

Před lidmi, jejichž motivace a myšlenkový svět by bylo možné analyzovat a posuzovat, tak Šindelka upřednostnil ikonické zobrazení mučedníků bez individuální minulosti, ale i bez budoucnosti.<sup>345</sup> Celkové Janouškovo hodnocení knihy není jednoznačné. „Nejsem si jist, zda próza efektně evokující lidské utrpení, aniž by se snažila porozumět kauzalitám, jež modelované postavy utvářejí, není výrazem analogického myšlenkového stereotypu. Přijímám emocionální angažovanost, od literatury však očekávám i odvahu vnímat rozpornost bytí,“ uzavírá svůj text Janoušek.<sup>346</sup>

Za reflexi a zmínku stojí komentář Marty Ljubkové *Šest próz hledá Litera* v literárním časopise *Souvislosti* z 21. května 2018. Její text mimo jiné ilustruje, jak dlouhou dobu v závislosti na zisku literárního ocenění přetrvává mediální ohlas knih. *Únavu materiálu* zasazuje do kontextu současné české prózy. „Čtenářem je podle všeho potřeba zatřepat, ale taky ho musíme trochu pohladit. Což je další takový obvyklý manévr české literatury. Hlavně aby to čtení nebylo moc složité. Jsem ráda, že tímto si – už poněkolikáté – nelámal hlavu Marek Šindelka. Kulisy novely jsou rozostřené a kniha vyžaduje opakované čtení, autor se snaží zamlžovat, kdo je vlastně na cestě kam a kterým směrem se vydá. Odkaz na současnou uprchlickou krizi je zřetelný v jednotlivých reáliích, jež známe z médií, konkrétní realizace a příběh cesty je nicméně velmi osobní, podaný se silným důrazem na psychologickou situaci odcizení, osamění, vyloučení.“<sup>347</sup> Srovnání nalézá s knihou *Jezero* Biancy Bellové, která ve stejném ročníku jako Šindelkova próza roku získala hlavní Magnesii Literu za knihu roku. „Šindelkova próza dokládá další z neschopností (nebo leností) české literatury – klenout široký oblouk a vést ho k promyšlenému konci. Pocit naplnění ze silné dějové linky často absentuje, a nemůže se dostavit ani proto, že autoři po rozhodném, promyšleném konci snad ani netoužili či o něm neuvažovali. Hlavní hrdina Bellové vstupuje do jezera, Šindelkův si pouští televizi – nic se neřeší, to nejzásadnější finále zůstává na čtenáři. V kontextu současné prózy to působí až jako slabost.“<sup>348</sup>

V letním čísle literárního časopisu *Revolver Revue* z června roku 2017 byla otištěna recenze Kláry Soukupové *Šindelka lopotně a polopatě*, která byla vydána na webové platformě [www.bubinekrevolveru.cz](http://www.bubinekrevolveru.cz) už dříve 10. dubna 2017. Soukupová usuzuje, že autor měl snahu

---

<sup>345</sup> JANOUŠEK, Pavel. Marek Šindelka: *Únava materiálu*, Odeon, Praha 2016. *Tvar*. 2017, roč. 28, č. 10, s. 2.

<sup>346</sup> Ibid.

<sup>347</sup> LJUBKOVÁ, Marta. *Šest próz hledá Litera*. *Souvislosti*. 2018, roč. 29, č. 1, s. 198-200.

<sup>348</sup> Ibid.

o obecnější platnost svého vyprávění tím, že příběh mladého cizince zasazuje do blíže nespecifikované evropské země, přesto tuto snahu vidí jako nedostačující. „Ryze časový námět uprchlické krize nedokázal Šindelka přetavit v nosné vyprávění, které by obecněji vypovídalo o tématech ztráty domova, oběti či hledání útočiště a přesahovalo pouhou aktuálnost. ... Šindelkův text zahaluje didaktický účel do hávu beletrie, pokud má ale novela plodně plnit takovou funkci, měla by být zároveň jazykově, kompozičně či motivicky zajímavá.“<sup>349</sup> Stejně jako Špidla v Hostu a Rosová v Právu nachází recenzentka podobnost knihy s románem Cormaca McCarthyho, ze srovnání ale *Únava materiálu* nevychází příliš příznivě. „Postapokalyptický román *Cesta* je dovedně komponován a symbolicky zobrazuje mezilidské vztahy. *Únava materiálu* literárně přesvědčivá není. Vyprávění je velmi popisné; všechny činnosti, které hrdinové vykonávají, jsou neobyčejně detailně vykreslovány.“<sup>350</sup> Na mnoha místech podle Soukupové vyznívá způsob vyprávění zcela prvoplánově a vedlejší postavy jsou schematické až fraškovité. „Strach na útěku či zoufalství ze stísněného prostoru se vypravěči nedaří evokovat, a to právě proto, že využívá tak obehnané prostředky. Snaha o dořečenost je všudypřítomná a působí až otravně. Šindelka jako by se bál zkratky, kterou dovedně využíval ve svých povídkových souborech *Zůstaňte s námi* nebo *Mapa Anny*,”<sup>351</sup> prokazuje zároveň Soukupová znalost autorovy předcházející tvorby.<sup>351</sup> „Oproti dřívějším povídkám, často zaměřeným na intimní pocity a vnitřní svět postav, v jazykově chladné *Únavě materiálu* nenarazíme na nosné metafory či symboly, které by povyšovaly konkrétní situace na vyšší sémantickou rovinu.“<sup>352</sup>

Soukupová se zamýšlí nad názvem novely („název vyznívá bezradně: vztahuje se ke konkrétní události v závěru a nemá jasnou zastřešující funkci, jež tituly mívají“<sup>353</sup>) a přináší i další důležitý poznatek, který ostatní recenzenti ve svých textech doposud nerozebírali – rozhodnutí nedat mladšímu z bratrů jméno. „V Šindelkových povídkách byly mnohé postavy pojmenovány pouze podle svého povolání a postavy se tak stávaly znaky, které bylo možné vykládat na základě jejich funkce v příběhu. To však u arabského ‚kluka‘ není možné, protože *Únava materiálu* ve své popisnosti neposkytuje možnost symbolické

---

<sup>349</sup> SOUKUPOVÁ, Klára. Šindelka lopotně a polopatě. *Revolver Revue*. 2017, roč. 32, č. 107, s. 211-212.

<sup>350</sup> Ibid.

<sup>351</sup> Ibid.

<sup>352</sup> Ibid.

<sup>353</sup> Ibid.

interpretace. Kluk není ani individuem s konkrétním osudem, ani typem – a ve výsledku se nestává hrdinou, s nímž by bylo možné soucítit,“ usuzuje recenzentka z *Revolver Revue*.<sup>354</sup>

Literární časopis *Tvar* se reflexi *Únavy materiálu* věnoval už v květnu v recenzi Pavla Janouška, přesto se knize dostalo více prostoru ještě jednou 19. října 2017 v textu Erika Gilka *Nelidská Evropa versus tělesný materiál*. Gilk nerecenzoval Šindelkovu tvorbu ve *Tvaru* poprvé, ačkoli se nejednalo o předcházející sbírky povídek, ale o první román *Chyba* z roku 2008, kterému se věnoval. V recenzi k *Chybě* byl nebývale nekritický, když ji tehdy komentoval slovy: „*Chyba* představuje v naší dnešní próze takřka nebývalý úkaz, protože napsat čtivý, ne-li přímo napínavý, a přitom po všech stránkách umělecký román, v němž se snoubí výrazná dějová i poetická složka, už dávno není samozřejmostí... přiznávám, že tolik superlativů jsem v recenzi dlouho nepoužil“.<sup>355</sup> Bylo by proto zajímavé porovnat recenzentův názor na Šindelkovu tvorbu, ten se ale téměř neproměnil. Devět let po pochvalných slovech k prvnímu románu *Chyba* Gilk v návaznosti na román *Únava materiálu* prohlašuje, že „Šindelka bezesporu náleží k nejtalentovanějším prozaikům generace“<sup>356</sup> a že jeho literární styl psaní je „čím dál vybroušenější“<sup>357</sup>. Tím, že Gilkova recenze vychází rok po vydání knihy, je schopna odrážet reálné čtenářské přijetí, ne pouze jeho teoretické odhady, a zároveň nahlížet na smysl vydání díla s odstupem a nadhledem. „Opakovaně se na internetových fórech debatuje o tom, do jaké míry autor spekoval se čtenářskou úspěšností, když se rozhodl zobrazit právě postavy uprchlíků, a nejde-li o psaní na ‚politickou objednávku‘. Domnívám se, že podobné úvahy můžeme vyloučit. V samotném textu totiž nenalezneme ani sebemenší náznak persvazivní strategie,“ usuzuje Gilk s tím, že není nic špatného na uměleckém vyslovení se k soudobému společenskému tématu.<sup>358</sup> „Tato intence je z Šindelkova textu naprosto zřejmá, totiž angažovat se, přijmout svůj díl zodpovědnosti, aniž by zároveň přicházel s prvoplánovou kritikou společnosti. Přestože tvůrce sám si není jistý tím, že má literatura sílu změnit přesvědčení recipientů, potřeba alespoň se o to pokusit byla silnější.“<sup>359</sup> Ve druhé části své recenze se Gilk snaží

---

<sup>354</sup> SOUKUPOVÁ, Klára. Šindelka lopotně a polopatě. *Revolver Revue*. 2017, roč. 32, č. 107, s. 211-212.

<sup>355</sup> GILK, Erik. Dvě mouchy jednou ranou. *Tvar*. 2008, roč. 19, č. 17, s. 2.

<sup>356</sup> GILK, Erik. Nelidská Evropa versus tělesný materiál. *Tvar*. 2017, roč. 28, č. 17, s. 20.

<sup>357</sup> Ibid.

<sup>358</sup> Ibid.

<sup>359</sup> Ibid.

tyto vyřčené úvahy potlačit a přistoupit ke knize bez očekávání a předsudků a předložit čtenáři klasickou výstavbu recenze, na jakou je zvyklý, včetně okomentování děje a zhodnocení Šindelkova literárního stylu („evokování nespravedlnosti, marnosti, bezvýhodnosti a bezútešnosti jsou podřízeny všechny textové složky; nastavený rámec musí zákonitě vést k jednoznačnému důsledku, totiž soucitu a pocitu sounáležitosti“<sup>360</sup>). To je ale rok po vydání – a vzhledem k předchozí recenzi jeho kolegy ve stejném médiu – už zbytečné, nosnou částí Gilkovy recenze je právě onen úvod, který vnáší do mediálních reflexí *Únavy materiálu* nové náhledy. Pavel Janoušek ve své recenzi při celkovém hodnocení knihy jednoznačný nebyl, Erik Gilk má ale v Šindelkovi očividně svého literárního oblíbence. Ani recenze na druhý Šindelkův román totiž nepřináší na spisovatelova bedra žádné výtky, právě naopak. V závěrečných slovech svého textu Gilk vyvrací aspekty, které byly spisovatelovi jinými kritiky vytýkány. „Šindelka se nedopouští svévolné manipulace s realitou; snad jde o hypertrofování skutečnosti, ale v případě zvoleného žánru angažovaná próza jiná možnost ani není. Pociťoval-li Marek Šindelka znepokojení, vztek nebo snad stud nad tragickými osudy stovek uprchlíků a nad následnou panickou reakcí většinové české společnosti, vypsal se z něj nejlépe, jak mohl,“ zakončuje Gilk svou recenzi.<sup>361</sup>

## 8.1 Hodnocení kritických reflexí románu *Únava materiálu*

Románu *Únava materiálu* se ze strany literárních recenzentů dostalo značně kritického přijetí. Mediální reflexe této knihy byly k Šindelkovi daleko méně příznivé, než jak tomu bylo u autorovy dosavadní prózy. Nic na tom nezměnil ani fakt, že byl Šindelka za tento román na začátku března roku 2017 nominován na svou již druhou cenu Magnesia Litera, kterou následně v dubnu téhož roku proměnil v ocenění za prózu roku.

Recenze Kryštofa Špidly, která vyšla v literárním měsíčníku *Host* v polovině března vytýká Šindelkovi přebytečné opakování („jako by se charakteristika základních pocitů omezovala na stále tutéž slovní zásobu“<sup>362</sup>) a zkratkovitost s nelogickými zápletkami narušující jindy působivou věrohodnost („na vině není Šindelkova neschopnost fabulace, ale ukvapenost,

---

<sup>360</sup> GILK, Erik. Nelidská Evropa versus tělesný materiál. *Tvar*. 2017, roč. 28, č. 17, s. 20.

<sup>361</sup> Ibid.

<sup>362</sup> ŠPIDLA, Kryštof. Na okraji systému. *Host*. 2017, roč. 33, č. 3, s. 66-67.



spěchá především tam, kde je prostor pro zvolnění“<sup>363</sup>). Nic nenaznačuje tomu, že by autor psal recenzi na budoucí prózu roku. Stejně tak recenze Pavla Janouška v literárním časopise *Tvar* kritizuje kompozici románu („hlavní důvod, proč se tu vypráví o bratrech, vyrůstá z potřeby soustředit do textu tolik útrap, že by to jedinému lidskému osudu nebylo možné věrohodně přiřknout“<sup>364</sup>) i autorův záměr vzešlý ze způsobu výstavby postav. „Jeho hrdinové nejsou totiž ani tak konkrétní postavy, jako spíše určitá abstrakta. Při psaní jej zjevně více než autenticita prožité zkušenosti uprchlíků zajímala možnost pracovat s universálním literárním vzorcem. Nejsem si jist, zda próza efektně evokující lidské utrpení, aniž by se snažila porozumět kauzalitám, jež modelované postavy utvářejí, není výrazem analogického myšlenkového stereotypu,“ hodnotí Janoušek, jenž si zisku *Magnesie Litery* všímá pouze okrajově a jeho text tento fakt nijak neodráží.<sup>365</sup> Recenzenti se shodovali na nejasnosti záměru a celkového vyznění knihy. Jejich řečnickou otázkou bylo, zda má román šanci oslovit ty, kteří se k migrantům stavějí negativně, nebo jejich postoj dokonce změnit. Dvorská v literárním časopise *A2* se k tomuto vyjádřila následovně: „Nelze říct, že by Šindelka přesvědčoval přesvědčené, protože nepřesvědčuje, dokonce vůbec nic nesděljuje. Předkládá pouze výjevy utrpení za účelem vyvolat co nejsilnější emoci, na pozadí skutečné, probíhající tragédie. A to je, bohužel, téměř učebnicový příklad kýče.“<sup>366</sup> Podobně nad dějovou linkou románu, odrážející se do cílové skupiny čtenářů, přemýšlel Daniel Konrád ve své recenzi v *Hospodářských novinách*: „Budiž, spisovatel si vybral jeden pohled. Jeden příběh. Má na to právo. Šindelka přece není veřejnoprávní jako Český rozhlas, aby musel jeden názor hned vyvážit názorem opačným. Jen se nejspíš připravil o možnost oslovit ty, kdo se k migrantům staví negativně, a třeba jejich postoj změnit.“<sup>367</sup> Výjimku mezi kritizujícími recenzenty představoval Erik Gilk ve *Tvaru*, který naopak snahu napsat angažovaný román o problému uprchlictví ocenil.

*Únava materiálu* je Šindelkovou už čtvrtou vydanou prózou, čehož autoři recenzí hojně využívali a hodnotili knihu na základě srovnání s předchozími díly, například Soukupová

---

<sup>363</sup> ŠPIDLA, Kryštof. Na okraji systému. *Host*. 2017, roč. 33, č. 3, s. 66-67.

<sup>364</sup> JANOUŠEK, Pavel. Marek Šindelka: *Únava materiálu*, Odeon, Praha 2016. *Tvar*. 2017, roč. 28, č. 10, s. 2.

<sup>365</sup> Ibid.

<sup>366</sup> DVORSKÁ, Veronika. Trochu si soucitně zatrpět: román o tragédiích, které se nás (ne)dotýkají. *A2*. 2017, roč. 13, č. 3, s. 7.

<sup>367</sup> KONRÁD, Daniel. Vyhroceným pohledem. *Hospodářské noviny*. 2016, roč. 60, č. 252, s. 18-19.

v *Revolver Revue* („Šindelka jako by se bál zkratky, kterou dovedně využíval ve svých povídkových souborech *Zůstaňte s námi* nebo *Mapa Anny*“<sup>368</sup>) nebo Rosová v *Právu*. „To, co si Šindelka nahodil v předešlé knížce *Mapa Anny*, si tady procvičuje na uprchlících, prostě jen dál zkoumá otázku tělesnosti a dál si cizeluje styl. Pro mě je to málo, a navíc mi to přijde jaksí nemorální,“ hodnotila Rosová ve svém textu tematickou proměnu posledních dvou Šindelkových knih.<sup>369</sup>

Tři recenzenti (Špidla v *Hostu*, Rosová v *Právu* a Soukupová v *Revolver Revue*) našli podobnost knihy s románem *Cesta* Cormaca McCarthyho. Ze srovnání ale *Únava materiálu* nevyšla příliš příznivě. Například podle Soukupové není v porovnání s McCarthyho knihou *Únava materiálu* literárně přesvědčivá z důvodu nadbytečně popisného vyprávění.<sup>370</sup>

---

<sup>368</sup> SOUKUPOVÁ, Klára. Šindelka lopotně a polopatě. *Revolver Revue*. 2017, roč. 32, č. 107, s. 211-212.

<sup>369</sup> ROŠOVÁ, Michaela. Vánoční halal kapr: nad knihou Marka Šindelky *Únava materiálu*. *Právo*. 2016, roč. 26, č. 1002), s. 4.

<sup>370</sup> SOUKUPOVÁ, Klára. Šindelka lopotně a polopatě. *Revolver Revue*. 2017, roč. 32, č. 107, s. 211-212.

## 9 Závěr

Cílem diplomové práce *Kritická reflexe dosavadní prozaické tvorby Marka Šindelky v českých médiích* byla literárněkritická analýza vybraných kritických reflexí, které vyšly v tuzemských médiích a věnovaly se románu *Chyba* (2008), sbírce povídek *Zůstaňte s námi* (2011), sbírce povídek *Mapa Anny* (2014) a románu *Únava materiálu* (2016) autora Marka Šindelky.

Teoretická část práce přiblížila pojem literární kritiky z historického hlediska v návaznosti na české literární prostředí. Na základě interpretačních teorií Umberta Eca, Přemysla Blažíčka a Václava Černého zmíněných v kapitole věnované literární kritice mohla autorka práce stanovit hlavní a vedlejší výzkumné otázky nápomocné pro analytickou část práce. Hlavní výzkumná otázka zněla takto: Jak autoři kritických recenzí interpretovali jednotlivé Šindelkovy prózy? Vedlejší výzkumné otázky pomáhající zodpovědět hlavní otázku byly následující: V čem se kritici ve svých názorech shodovali a v čem nikoli? Jak se liší názorový konsenzus na Šindelkova literárními cenami oceněná a neoceněná díla? Splňují kritici parametry vědeckého přístupu ke kritickému textu? Další část se věnovala životu a dílu spisovatele Marka Šindelky, včetně přiblížení jeho básnické sbírky *Strychnin a jiné básně* a komiksu *Svatá Barbora*, z čehož především první zmíněná kniha, za kterou spisovatel obdržel Cenu Jiřího Ortena 2006, ovlivnila autorovu následující prózu a byla literárními kritiky hojně zmiňována a s jeho prózami srovnávána. Následné kapitoly kromě představení jednotlivých prozaických děl zahrnovaly praktické analýzy vybraných kritik a recenzí. Byly publikované v období mezi lety 2008 a 2018 v literárních časopisech A2, Host, Revolver Revue, Souvislosti, Tvar, v denících Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo a na webech iLiteratura.cz a iRozhlas.cz. Celkově bylo pro analýzu vhodných 43 textů.

U románu *Chyba* (2008) recenzenti pojímali své kritiky více obecně a komentovali především Šindelkův styl vyprávění a kombinování žánrů. Superlativy nešetřili Petr Hrtánek v Hostu a Erik Gilk ve Tvaru, oproti tomu Michaela Bečková v recenzi pro A2 a Jiří Zizler v časopisu Souvislosti Šindelkův literární styl kritizovali. Až na Zizlerovu kritickou recenzi autoři hodnotili Šindelkovu prozaickou prvotinu pouze s menšími výtkami a shodně oceňovali nápaditost příběhu, použitý jazyk a prolínání příběhu lyrickými pasážemi. Román recenzentům evokoval tvorbu Michala Ajvaze.

Mediální ohlasy na sbírku *Zůstaňte s námi* (2011) byly o poznání rozmanitější. Recenze na sbírku vycházely v médiích zprvu průběžně, nová várka přišla poté, co dílo získalo cenu Magnesie Litera 2012 v kategorii próza. V literárním časopise Tvar proběhla výměna názorů jednotlivých recenzentů a na knihu tak byly v tomto médiu otištěny dvě recenze a následně polemika právě k jedné z recenzí. Ve své recenzi totiž Ondřej Hanus prohlásil, že většina naší kritické i čtenářské veřejnosti ztratila soudnost, soudil tak na základě v jeho očích velkého počtu nekritických ohlasů na tuto Šindelkovu knihu. Názory své i svých kolegů následně v polemice k recenzi obhajoval Jan Štolba, který knihu dříve recenzoval pro Respekt. Jednotlivé povídky sbírky vyvolaly odlišné reakce a recenzenti se na vrcholném textu svazku neshodli. V kontextu autorovy tvorby kritici sbírku povídek hojně porovnávali s předchozím románem, která forma ale Šindelkovi svědčí více, se rovněž rozporovali. Janu Gregorovi v Respektu Šindelkovo úderné vystižení psychických pochodů postav evokovalo literární styl Jáchyma Topola. Ze všech analyzovaných reflexí to byla právě sbírka povídek *Zůstaňte s námi*, která vyvolala nejrozličnější výměnu názorů jednotlivých kritiků. Recenzenti se totiž neshodli ani na uvěřitelnosti a výstavbě postav, někteří z nich tento prvek výslovně vyzdvihovali, jiní kritizovali.

Autoři recenzí na *Mapu Anny* (2014) reagovali nejen na samotnou sbírku, ale i na sebe navzájem a mnohdy navazovali na své kritiky. V několika případech totiž nepsali recenzi na Šindelkovo dílo poprvé. Na mediální obraz Šindelkových děl je tudíž potřeba nazírat komplexněji. Příkladem budiž recenze Milana Šedivého ve Tvaru, který do své recenze sám reflektoval mediální reflexe předchozí Šindelkovy tvorby. Nejkritičtější byly texty Olgy Stehlíkové pro web iLiteratura.cz, zmiňovaného Milana Šedivého ve Tvaru a Evy Klíčové v Hostu. Mezi recenzemi vyčnívá vlídně hodnotící text Vojtěcha Staňka z A2.

Na základě stanovených výzkumných otázek autorka práce předpokládala, že u titulů, které získaly ocenění Magnesia Litera, se bude shodovat názorový konsenzus poroty a literárních kritiků v médiích. Tento fakt se nepotvrdil, což lze vidět především u románu *Únava materiálu* (2016), který cenu v kategorii próza získal v roce 2017. Knize se ze strany literárních recenzentů dostalo značně kritického přijetí. Erik Gilk v literárním časopise Tvar snahu napsat angažovaný román o v té době aktuálním problému uprchlické krize ocenil, svým názorem ale představoval mezi ostatními kritiky spíše výjimku. Recenzenti se shodovali na výtkách k nedostatečné věrohodnosti románu, k jeho kompozici i

nejasnosti autorova záměru a celkového vyznění knihy. Zamýšleli se i nad cílovým publikem – jejich řečnickou otázkou bylo, zda má román šanci oslovit ty, kteří se k migrantům stavějí negativně, a zda lze jejich postoj dokonce změnit. Tři recenzenti našli podobnost knihy s románem *Cesta* Cormaca McCarthyho, což je autor, kterého sám Marek Šindelka uvádí jako svého oblíbeného v rozhovoru, který je součástí přílohy této práce.

Z těchto analýz vyplývá, že přijetí jednotlivých děl napříč médii bylo různorodé bez ohledu na to, zda se jednalo o knihu oceněnou literárními cenami či nikoli. V tomto aspektu je možné prohlásit, že kritici splňovali parametry odborného přístupu ke kritickému textu a ve svých textech byli objektivní, jelikož ani nominace ani následný zisk Magnesie Litery nezaručovaly nekritický text, který by oceněné dílo pouze opěvoval. Právě naopak, oceněné knihy byly pod ještě přísnějším měřítkem recenzentů, zatímco u prvotiny byly výtky pouze drobné. Jako shodný aspekt Šindelkových próz recenzenti nalézali podrobné a důkladné popisy, fascinaci lidským tělem a jeho procesy, důraz na emoce a nezávisle na konkrétní knize konfrontaci jednotlivých literárních postav se samotou. Rovněž se na základě výsledků analýz nedá říct, že by určité médium bylo k Šindelkově tvorbě kritičtější než jiné nebo že by literární časopisy byly pouze kritické a recenze v denících a na webech nikoli. I texty mimo specializovaná literárně zaměřená média se snažily být objektivní, ne pouze pochvalné, ačkoli co se týče rozsahu a podrobného výkladu samozřejmě na recenze literárních časopisů nedosahovaly.

Přestože Šindelkovy knihy byly přeloženy i do cizích jazyků, práce si nekladla za cíl zmapovat jiné než české kritické reflexe. Při možném rozšíření výzkumu by bylo zajímavé doplnit analýzu právě o zahraniční mediální ohlasy. Doposud byla Šindelkova próza přeložena do nizozemštiny, angličtiny, němčiny, maďarštiny, polštiny a chorvatštiny, přičemž především v Belgii a Nizozemsku je autor velmi oblíbený – nizozemské vydání románu *Únava materiálu* vyhrálo *Cutting Edge Award* za nejlepší překladovou knihu udělovanou na základě hlasování čtenářů, překlad se v těchto zemích vyprodal za půl roku a amsterdamské nakladatelství muselo dotisknout druhé vydání. Příhodné by bylo také porovnat tuzemské a zahraniční kritické reflexe autorovy tvorby.

## Summary

The aim of the diploma thesis *Critical Reflection of Marek Šindelka's Current Prosaic Creation in the Czech Media* was to make literary-critical analysis of selected critical reflections published in the Czech media about a novel *Chyba* (2008), a collection of short stories *Zůstaňte s námi* (2011), a collection of short stories *Mapa Anny* (2014) and a novel *Únava materiálu* (2016), all of them written by author Marek Šindelka.

The theoretical part of the thesis describes the concept of literary criticism from a historical point of view in relation to the Czech literary surroundings. Based on the interpretative theories of Umberto Eco, Přemysl Blažíček and Václav Černý mentioned in the chapter about the literary criticism, the author of the thesis could set the main and secondary research questions helpful for the analytical part of the thesis.

The main research question was: How did the authors of critical reviews interpret Šindelka's prose? The secondary research questions to answer the main question were: In which points critics agree together in their opinions and in which points not? How does the consensus of opinion changed as a follow-up to Šindelka's gain of literary awards? Do critics fulfill the parameters of scientific attitude of critical text? Furthermore the next part of diploma thesis was devoted to the life and work of writer Marek Šindelka, including his poetry collection *Strychnin a jiné básně* and comics *Svatá Barbora*. For the first mentioned book the writer received the Jiří Orten Prize 2006 which influenced the author's following prose and was mentioned a lot by literary critics as a comparison with his prose. Subsequent chapters, in addition to introducing his individual prose works, included practical analyzes of selected criticisms and reviews. They were published in the time period between the year of 2008 and 2018 in literary magazines A2, Host, Revolver Revue, Souvislosti and Tvar, in daily newspapers Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo and on the websites iLiteratura.cz and iRozhlas.cz. Overall, 43 texts were appropriate for the analysis.

The novel *Chyba* (2008) is for the critics reminder of the work of another czech writer Michal Ajvaz. The reviewers embraced their criticisms more generally and commented especially on Šindelka's style of narration and combination of genres. Reviewers Petr Hrtánek in Host and Erik Gilk in Tvar was able to give the books the superlatives, while Michaela Bečková in the review for A2 and Jiří Zizler in Souvislosti were critical to the Šindelka's style of writing. Except review of Zizler, which was generally highly critical to the writer, the

remaining reviewers rated Šindelka's first prosaic book with only minor reproaches. The reviewers consistently appreciated the imagination of the story, the language used, and the blending of the story with lyrical passages.

Media responses to the collection of short stories *Zůstaňte s námi* (2011) were much more diverse and huge part of the reviewers were really critical. The reflection were published in the media at first on an ongoing basis, a new batch of reviews came after the gain of Magnesia Litera 2012 prize. In the literary magazine Tvar, there was an exchange of views between individual reviewers and two reviews and one polemic were published on this medium. Each story of the collection triggered diverse reactions and reviewers did not agree on the top story. In the context of the author's work, critics compared the collection of short stories with the previous novel. However, which one suits to Šindelka more, was also contradicted. For Jan Gregor in the magazine Respekt the Šindelka's striking portrayal of the psychic marches of the characters evoked the literary style of Jáchym Topol. Of all the analyzed reflections for all the books of prose it was just a collection of short stories *Zůstaňte s námi* which sparked the most varied exchange of views among individual critics. The authors of the reviews on the book *Mapa Anny* (2014) reacted not only to the collection itself, but also to each other and often even to their own critics. In several cases they did not write a review for Šindelka's work for the first time. Therefore, the media image of Šindelka's works needs to be viewed more comprehensively. An example is the review of Milan Šedivý in Tvar, who in his review reflected the media reception of the previous Šindelka's work. The most critical were texts of Olga Stehlíková for the iLiteratura.cz website, of Milan Šedivý in Tvar and of Eva Klíčová in Host. From the opposite point of view, a warmly evaluating text written by Vojtěch Staněk from A2 stands out among the reviews.

Based on the research questions, the author of diploma thesis assumed that the consensus of the prize jury and the literary critics in the media would match according to the titles that were awarded the Magnesia Litera award. This fact was not confirmed, which can be seen especially in the novel *Únava materiálu* (2016). Reviewer Erik Gilk in the literary magazine Tvar appreciated the effort of Šindelka to write an engaging novel about the current problem of the refugee crisis, but his opinion was rare among other critics. The reviewers agreed on the criticism of the lack of credibility of the novel, its composition, and the ambiguity of the author's intent and overall tone of the book. Three reviewers found the book's similarity to

the novel *The Road* by Cormac McCarthy's. In an interview included in the appendix to this work Marek Šindelka himself mentions that McCarthy is his favorite writer.

These analyzes show that the acceptance of Šindelka's books across the media was inconsistent, whether or not the book was awarded with literary awards. In this aspect, it can be said that critics met the parameters of professional approach to critical text and were objective in their texts. Neither the nomination nor the subsequent gain of the Magnesia Litera did not guaranteed a non-critical text that would merely praise the awarded books. On the contrary, the reviews of award-winning books were even more stringent. As an identical aspect of Šindelka's prose reviewers found these points: detailed and thorough descriptions, fascination with the human body and its processes, an emphasis on emotions and, independently of a concrete book, confrontation of individual literary characters with their solitude. Also, based on the results of the analyzes, it cannot be said that some medium was more critical to Šindelka's work than others, or that literary journals were only critical and reviews in newspapers and websites were not. Even texts outside specialized literary media have tried to be objective, and not merely laudatory, although they have not, of course, reached the reviews of literary journals in terms of scope and in quality of detailed interpretation.

Although Šindelka's books were also translated into foreign languages, the aim of diploma thesis was not to map any other than Czech critical reflections. With a possible extension of the research, it would be interesting to supplement the analysis with foreign media responses. So far, Šindelka's prose has been translated into Dutch, English, German, Hungarian, Polish and Croatian language, and the author is particularly popular in Belgium and the Netherlands, where the last novel *Únava materiálu* won the Cutting Edge Award for the best reader-based translation book. In these countries the novel was sold out in six months and the Amsterdam publishing house had to print the second edition. It would also be convenient to compare the domestic and foreign critical reflections of the author's work.



## **Prameny**

ŠINDELKA, Marek. *Chyba*. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2008. ISBN 978-80-87053-18-8.

ŠINDELKA, Marek. *Zůstaňte s námi*. Praha: Odeon, 2011. Česká řada. ISBN 978-80-207-1372-8.

ŠINDELKA, Marek. *Mapa Anny*. Praha: Odeon, 2014. Česká řada. ISBN 978-80-207-1577-7.

ŠINDELKA, Marek. *Únava materiálu*. Praha: Odeon, 2016. Česká řada. ISBN 978-80-207-1740-5.

## **Časopisecké recenze**

### **a) Recenze románu Chyba**

BEČKOVÁ, Michaela. Kde se to zvrtilo?. *A2*. 2009, roč. 5, č. 4, s. 9. ISSN 1803-6635.

DEMELOVÁ, Karolína. Bezchybný Šindelka. *iRozhlas Radio Wave [online]*. 2009.

Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/bezchybny-sindelka-5243925>

GILK, Erik a Aleš HAMAN. Marek Šindelka: Chyba. Pistorius & Olšanská, Příbram 2008. *Tvar*. 2008, roč. 19, č. 17, s. 2. ISSN 0862-657X.

HRTÁNEK, Petr. Mrazivý thriller o černém květu. *Host*. 2008, roč. 24, č. 10, s. 18-19. ISSN 1211-9938.

HORÁK, Ondřej. Zasaď si tu květinu do těla. *Lidové noviny*. 2008, roč. 2, č. 267, s. 3. ISSN 0862-5921.

PAVELKA, Zdenko. Objev se jmenuje Chyba. *Právo*. 2008, roč. 17, č. 590, s. 2. ISSN 1211-2119.

VANĚK, Petr. O Chybě Marka Šindelky. *iLiteratura.cz [online]*. 2008. ISSN 1214-309X.

Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/23223/sindelka-marek-chyba>

ZIZLER, Jiří. Bagately o Šindelkově Chybě, Šiktancově Vážné známosti, Berlínském sešitě Petra Borkovce a vegetování kulturních časopisů. *Souvislosti*. 2009, roč. 20, č.1, s. 206-209. ISSN 0862-6928.

## **b) Recenze sbírky povídek Zůstaňte s námi**

GREGOR, Jan. Jako sahat na pilu. *Respekt*. 2011, roč. 22, č. 43, s. 71. ISSN 0862-6545.

HAMAN, Aleš. Moderní prózy ve stylu déjá vu. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2. ISSN 0862-657X.

HANUS, Ondřej. Doslovné, příliš doslovné. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 10, s. 2. ISSN 0862-657X.

JIRKALOVÁ, Karolína. Mluvící hlava. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 266, s. 9. ISSN 0862-5921.

MANDYS, Pavel. Talentovaný Šindelka čeká na silné příběhy. *Hospodářské noviny*. 2012, 56(10), 13. ISSN 0862-9587.

REJŽEK, Jan. Zůstaňte se šedivými pantery. *Lidové noviny*. 2011, roč. 24, č. 240, s. 28. ISSN 0862-5921.

STANĚK, Vojtěch. Ticho ze slov. *A2*. 2012, roč. 8, č. 7, s. 7. ISSN 1803-6635.

STANZEL, Vladimír. Samotáři: Šindelka svůj básnický fundament zdařile využívá i v próze. *Host*. 2012, roč. 28, č. 1, s. 66-67. ISSN 1211-9938.

STEHLÍKOVÁ, Olga. Proboha, zůstaňte s námi, ať nejsme ani chvíli sami. *iLiteratura.cz [online]*. 2012. ISSN 1214-309X. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/29491/sindelka-marek-zustante-s-nami>

ŠANDA, Michal. Jako když se střílí z luku: Nad knihou Marka Šindelky Zůstaňte s námi. *Právo*. 2012, roč. 22, č. 755, s. 6. ISSN 1211-2119. Salon.

ŠTOLBA, Jan. K Hanusově recenzi ve Tvaru č. 10/2012. *Tvar*. 2012, roč. 23, č. 11, s. 14. ISSN 0862-657X.

ŠTOLBA, Jan. Povídky zpoza konce: Marek Šindelka přesvědčivě evokuje nanicovatou křeč doby. *Respekt*. 2012, roč. 23, č. 16, s. 62. ISSN 1803-6635.

## **c) Recenze sbírky povídek Mapa Anny**

BENÍŠKOVÁ, Dáša. Vztahy s vyčpělou vůní. *Nový Prostor*. 23. 10. 2014, s. 28. ISSN 1213-1911.

ČOPJAKOVÁ, Kateřina. Příběh nahrazený krystalem samoty: Marek Šindelka vydal druhou sbírku povídek. *Respekt*. 2014, roč. 25, č. 43, s. 64. ISSN 0862-6545.

HARTMAN, Ivan. Poslechněte si tu mapu. *Lidové noviny*. 2014, roč. 27, č. 291. ISSN 0862-5921.

CHUCHMA, Josef. Šindelkova nastavovaná těla. *Lidové noviny*. 2014, roč. 27, č. 295, s. 9. ISSN 0862-5921.

JANOUŠEK, Pavel. Marek Šindelka: Mapa Anny, Odeon, Praha 2014. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 5, s. 2. ISSN 0862-657X.

KLÍČOVÁ, Eva. Literatura věku narativní nigramotnosti. *Host*. 2014, roč. 30, č. 9, s. 84-85. ISSN 1211-9938.

STANĚK, Vojtěch. Smetánka v groteskním rauši: Šindelkova nová próza je analytická i pitoreskní. *A2*. 2014, roč. 10, č. 24, s. 4. ISSN 1803-6635.

STEHLÍKOVÁ, Olga. Lásko moje, praští v nás mráz. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 1, s. 3. ISSN 0862-657X.

ŠANDA, Michal. Čistě mezi námi: nad povídkovou sbírkou Marka Šindelky. *Právo*. 2014, roč. 24, č. 888, s.4. ISSN 1211-2119. Salon.

ŠEDIVÝ, Milan. Poněkud netrpělivá básnivost. *Tvar*. 2015, roč. 26, č. 1, s. 3. ISSN 0862-657X.

WEISS, Tomáš. Jsme jako Youtube, plni cizích věcí. *Hospodářské noviny*. 2014, roč. 58, č. 197, s. 17. ISSN 0862-9587.

#### **d) Recenze románu Únava materiálu**

DVORSKÁ, Veronika. Trochu si soucitně zatřpět: román o tragédiích, které se nás (ne)dotýkají. *A2*. 2017, roč. 13, č. 3, s. 7. ISSN 1803-6635.

GILK, Erik. Nelidská Evropa versus tělesný materiál. *Tvar*. 2017, roč. 28, č. 17, s. 20. ISSN 0862-657X.

CHUCHMA, Josef. Úskalí profesionála Šindelky. *Lidové noviny*. 2017, roč. 30, č. 2, s. 9. ISSN 0862-5921.

JANOUŠEK, Pavel. Marek Šindelka: Únava materiálu, Odeon, Praha 2016. *Tvar*. 2017, roč. 28, č. 10, s. 2. ISSN 0862-657X.

KONRÁD, Daniel. Vyhroceným pohledem. *Hospodářské noviny*. 2016, roč. 60, č. 252, s. 18-19. ISSN 0862-9587.

LJUBKOVÁ, Marta. Šest próz hledá Litera. *Souvislosti*. 2018, roč. 29, č. 1, s. 198-200. ISSN 0862-6928.

ROSOVÁ, Michaela. Vánoční halal kapr: nad knihou Marka Šindelky Únava materiálu. *Právo*. 2016, roč. 26, č. 1002, s. 4. ISSN 1211-2119. Salon

SOUKUPOVÁ, Klára. Šindelka lopotně a polopatě. *Revolver Revue*. 2017, roč. 32, č. 107, s. 211-212. ISSN 1210-2881.

ŠPIDLA, Kryštof. Na okraji systému. *Host*. 2017, roč. 33, č. 3, s. 66-67. ISSN 1211-9938.

ZBOŘIL, Jonáš. Tělo neoblafneš. *Respekt*. 2017, roč. 28, č. 2, s. 54-55. ISSN 0862-6545.

## Literatura

BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002. Paprsek. ISBN 80-86138-46-1.

CUDDON, John Anthony. *A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. 5. vyd. West Sussex: Blackwell Publishing, 2013. ISBN 978-1-4443-3327-5.

CULLER, Jonathan. *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-070-8.

ČAPEK, Karel. *Poznámky o tvorbě*. Praha: Československý spisovatel, 1959. Bez ISBN.

ČERNÝ, Václav. *Co je kritika, co není a k čemu je na světě*. Brno: Blok, 1968. ISBN 47-007-68.

ECO, Umberto. *Meze interpretace*. Praha: Karolinum, c2004. ISBN 978-80-246-0740-5.

ECO, Umberto. *O literatuře*. Praha: Argo, 2004. ISBN 80-7203-588-6.

DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-041-4.

ENGLISH, James F. *Ekonomie prestiže: ceny, vyznamenání a oběh kulturních hodnot*. Brno: Host, 2011. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7294-492-7.

FOSTER, Thomas C. *Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky*. Brno: Host, 2016. ISBN 978-80-7491-564-2.

FRYE, Northrop. *Anatomie kritiky: čtyři eseje*. Přeložila Sylva FICOVÁ. Brno: Host, 2003. ISBN 80-7294-078-3.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. 2., přeprac. vyd. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-2001-5.

NOVÁK, Radomil – GEJGUŠOVÁ, Ivana. *Adaptace literárního díla a její didaktické využití*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2002. ISBN 80-7042-221-1

NÜNNING, Ansgar, Jiří HOLÝ a Jiří TRÁVNÍČEK. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno: Host, 2006. ISBN 80-7294-170-4.

PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7336-4.

ŠIDÁK, Pavel. *Úvod do studia genologie: teorie literárního žánru a žánrová krajina*. Praha: Akropolis, 2013. ISBN 978-80-7470-040-8.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

### **Akademické práce**

CAJTLEROVÁ, Zuzana. *Prvních pět let kulturního časopisu A2* [online]. Praha, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc. [cit. 2018-08-27]. Dostupné z: [https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/29059/BPTX\\_2008\\_2\\_11230\\_0\\_198516\\_0\\_88216.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/29059/BPTX_2008_2_11230_0_198516_0_88216.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

KAVKOVÁ, Martina. *Nové osobnosti české poezie* [online]. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jana Kolářová, Ph.D. [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/kiz0rf/66370-125204614.pdf>.

KOCIÁN, Jiří. *Žánrový synkretismus ve vybraných textech Jana Křesadla* [online]. Brno, 2015. Magisterská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Vlastimil Čech, Ph.D. [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: [https://is.muni.cz/th/qrcfs/dipl\\_kocian\\_zanrovy\\_synkretismus\\_v\\_prozach\\_jana\\_kresadla\\_dphaa.pdf](https://is.muni.cz/th/qrcfs/dipl_kocian_zanrovy_synkretismus_v_prozach_jana_kresadla_dphaa.pdf).

SKÁCELOVÁ, Kateřina. *Komiks jako sekundární umělecké dílo* [online]. Brno, 2014. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D. [cit. 2018-08-27]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/ipou94/>.

SVĚTLÍKOVÁ, Jana. *Povídky Marka Šindelky* [online]. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Věra Brožová. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/148232/>.

ŠINDELKA, Marek. *Film jako organismus a jako stroj* [online]. Praha, 2015. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze, Filmová a televizní fakulta. Vedoucí práce Jiří Dufek. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/nm3pv8/>.

## **Elektronické zdroje**

24. září se konal křest knihy Marka Šindelky: Mapa Anny. In: *Knížní klub* [online]. Praha: Euromedia, 2012 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.knizniklub.cz/literarni-kavarna/akce/krest-knihy-marka-sindelky-mapa-anny-24.html>

A2 [online]. Praha: A2, o.s., 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/>

A2 – prodejní místa [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1s8g4bnB3pF0Q-KSciLZGnWzuUbo&ll=47.752313340845156%2C24.57541466248267&z=6>

About. In: *Revolver Revue* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://revolverrevue.cz/about>

*Cena Jiřího Ortena* [online]. 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.cenajirihoortena.cz/>

*Cena Jiřího Ortena: Vítězem Ceny Jiřího Ortena 2006 se stal Marek Šindelka za knihu Strychnin a jiné básně (Paseka)* [online]. 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.cenajirihoortena.cz/article/detail/26/>

Cena Josefa Škvoreckého. In: *Josef Škvorecký* [online]. Praha: Společnost Josefa Škvoreckého, 2018 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.skvorecky.cz/?p=4331>

Cena Susanny Roth 2017. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2016 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/cena-susanny-roth-2017/>

Český žurnál – Hranice práce. *ČFTA* [online]. Praha: Česká filmová a televizní akademie, 2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z:

<https://www.filmovaakademie.cz/cz/detail?movie=%C4%8Cesk%C3%BD+%C5%BEurn%C3%A1+-+Hranice+pr%C3%A1ce&csfd=559037>

Digitalizovaný archiv časopisů. *Ústav pro českou literaturu AV ČR* [online]. Praha [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar>

Doktorandi KFS. *Katedra filmových studií* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://film.ff.cuni.cz/htm/0302.htm>

*Eurozine* [online]. Vídeň, 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.eurozine.com/about-eurozine>

*Host nakladatelství* [online]. Brno: HOST — vydavatelství, 2019 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://nakladatelstvi.hostbrno.cz/o-nas/soucasnost>

Oceněné knihy — Cena Josefa Škvoreckého. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2016 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/hlavni-oceneni/cena-josefa-skvoreckeho/>

KOLÁŘOVÁ, Klára. Kritička Eva Klíčová o české literatuře: Hledá se někdo, kdo myslí. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/363039-kriticka-eva-klicova-o-ceske-literature-hleda-se-nekdo-kdo-mysli.html>

Kontakt. *A2* [online]. Praha: A2, o.s., 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#kontakt>

KUČERA, Štěpán. Vstříc velikému dobrodružství...nový kulturní týdeník A2. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. Brno: HOST — vydavatelství, 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://casopis.hostbrno.cz/archiv/2006/2-2006/vstric-velikemu-dobrodruzstvi-novy-kulturni-tydenik-a2>

Kulturní týdeník A2 se mění na čtrnáctideník. In: *Týden* [online]. 2019, 2008 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: [https://www.tyden.cz/rubriky/media/tisk/kulturni-tydenik-a2-se-meni-na-ctrnactidenik\\_95087.html](https://www.tyden.cz/rubriky/media/tisk/kulturni-tydenik-a2-se-meni-na-ctrnactidenik_95087.html)

Kuřimská kauza dominuje tuzemskému komiksu. Knihu Svatá Barbora ocenila Česká akademie komiksu. *Česká televize* [online]. 25. ledna 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2715449-kurimska-kauza-dominuje-ceskemu-komiksu-knihu-svata-barbora-ocenila-ceska-akademie>

Mapa Anny. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/kniha/mapa-anny-cz/>

*Marek Šindelka: Cutting Edge Award pro Únavu materiálu* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/03/27/cutting-edge-award-pro-unavu-materialu/>

*Marek Šindelka: O autorovi* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/about/>

*Marek Šindelka: Únava materiálu v Belgii a Nizozemí mezi nejlepšími knihami* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/01/03/unava-materialu-v-belgii-a-nizozemi-mezi-nejlepsimi-knihami-2018/>

*Marek Šindelka: Únava materiálu v Chorvatsku* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/03/18/unava-materialu-v-chorvatsku/>

*Marek Šindelka: Únava materiálu vyjde v pěti zemích* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2017/05/05/unava-materialu-vyjde-v-prekladu-uz-celkem-v-peti-zemich/>



*Marek Šindelka: Únava materiálu vyjde v Sýrii!* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2017/06/01/unava-materialu-vyjde-v-syrii/>

*Marek Šindelka: Zůstaňte s námi* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/portfolio/zustante-s-nami/>

Magnesia Litera 2012. In: *iLiteratura.cz* [online]. Praha: Sdružení pro iliteraturu, 2012 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/29807/magnesia-litera-2012>

Svatá Barbora komiksem roku 2018!. *Marek Šindelka* [online]. 29. ledna 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://mareksindelka.com/2019/01/29/svata-barbora-komiksem-roku-2018/>

Tvárnice — cena, která má váhu. In: *Tvar: obtýdeník živé literatury* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/tvarnice-cena-ktera-ma-vahu>

O Ravtu. *Tvar: obtýdeník živé literatury* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/ravt>

O nás. *A2* [online]. Praha: A2, o.s., 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#intro>

O nás. *A2larm* [online]. Praha: A2, o.s., 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/o-nas/>

*O nás: Nakladatelství Paseka* [online]. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.paseka.cz/nakladatelstvi/o-nas/kategorie-54/>

PUTNA, Martin C. Malé dějiny Souvislostí. *Souvislosti* [online]. Praha: Sdružení pro Souvislosti, 2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://souvislosti.cz/OLD/398mcp.html>

Recenze a reflexe. *Tvar: obtýdeník živé literatury* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/category/recenze-a-reflexe>

*Revue Souvislosti* [online]. Praha: Sdružení pro Souvislosti, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://souvislosti.cz/>

Souvislosti. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2011 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovnikeskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=261>

SPÁČILOVÁ, Tereza. Ceny kritiky: Kam se ztratila soudnost filmových recenzentů?. *Reflex* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2019, 2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/84707/ceny-kritiky-kam-se-ztratila-soudnost-filmovych-recenzentu.html>

ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. Nevidím kolem žádný velký příběh, říká spisovatel Marek Šindelka. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/348327-nevidim-kolem-zadny-velky-pribeh-rika-spisovatel-marek-sindelka.html>

Třicet let kulturní sebeobrany. Časopis Revolver Revue slaví výročí, bude se hrát. *Art – Hospodářské noviny* [online]. Praha: Economia, c1996-2019, 10. září 2015 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://art.ihned.cz/knihy/c1-64576370-revolver-revue-vyroci>

Únava materiálu. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2016 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/kniha/unava-materialu-cz/>

Zůstaňte s námi. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2011 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/kniha/zustante-s-nami-cz/>

Zveřejněny širší nominace na Škvoreckého cenu. In: *CzechLit* [online]. Brno: České literární centrum, 2015 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/zverejneny-sirsi-nominace-na-skvoreckeho-cenu/>

## Teze diplomové práce

<b>Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK</b> <b>Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce</b>	
<b>TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:</b>	
<b>Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:</b> Černá Andrea	<b>Razítko podatelny:</b>
<b>Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:</b> 2017/2018	
<b>E-mail diplomantky/diplomanta:</b> andreacerna05@gmail.com	
<b>Studijní obor/forma studia:</b> Žurnalistika/prezenční studium	
<b>Předpokládaný název práce v češtině:</b> <b>Kritická reflexe dosavadní prozaické tvorby Marka Šindelky v českých médiích</b>	
<b>Předpokládaný název práce v angličtině:</b> <b>Critical Reflection of Marek Šindelka's Current Prosaic Creation in the Czech Media</b>	
<b>Předpokládaný termín dokončení</b> (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2018/2019	
<b>Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování</b> (max. 1800 znaků): Český spisovatel Marek Šindelka je dvojnásobným držitelem ceny Magnesia Litera za prózu za rok 2012 a 2017. Diplomová práce se zaměří na kritickou analýzu a mediální reflexi nejen těchto oceněných děl, ale i další prozaické tvorby autora. O přijetí děl Marka Šindelky doposud nebyla zpracována žádná rozsáhlejší práce.	
<b>Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy</b> (max. 1800 znaků): Diplomová práce si klade za cíl zmapovat mediální a literárněkritický ohlas dosavadní prozaické tvorby spisovatele Marka Šindelky, tj. jeho románu Chyba, sbírky povídek Zůstaňte s námi, sbírky povídek Mapa Anny a románu Únava materiálu. Představí taktéž významná periodika, v nichž byly kritické texty uveřejněny. Součástí diplomové práce bude rozhovor s autorem.	
<b>Předpokládaná struktura práce</b> (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): 1. Úvod 2. Literární kritika (teoretické ukotvení pojmů) 3. Přehled současných kulturních periodik a webů (představení významných zdrojů, ve kterých jsou kritické texty publikovány) 4. Marek Šindelka a jeho tvorba (osobnost spisovatele, představení autora a jeho děl) 5. Román Chyba (literárněkritická analýza a mediální reflexe) 6. Sbíрка povídek Zůstaňte s námi (literárněkritická analýza a mediální reflexe) 7. Sbíрка povídek Mapa Anny (literárněkritická analýza a mediální reflexe) 8. Román Únava materiálu (literárněkritická analýza a mediální reflexe) 9. Závěr <b>Příloha - Rozhovor s Markem Šindelkou</b>	
<b>Vymezení podkladového materiálu</b> (např. titul periodika a analyzované období): Analyzované období je ohraničeno dobou vydání jednotlivých děl. Práce se zaměří na období od roku 2008, kdy vyšla Šindelkova prozaická prvotina, do roku 2017, kdy přetrvával mediální ohlas románu Únava materiálu vydaného v roce 2016. Práce bude analyzovat literárněkritický ohlas z literárních periodik, deníků, časopisů i z internetových zdrojů: iLiteratura.cz, Tvar, A2, Revolver Revue s mutací bubinekrevolu.cz, Respekt, Reflex, Nový prostor, Právo, Novinky.cz, Hospodářské noviny s mutací ihned.cz, iRozhlas aj.	
<b>Metody (techniky) zpracování materiálu:</b> Literárněkritická analýza, mediální reflexe, rozhovor s autorem.	

**Základní literatura** (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

**BLAŽÍČEK, Přemysl a Michael ŠPÍRIT. Kritika a interpretace. Praha: Triáda, 2002. Paprsek. ISBN 80-86138-46-1.**

Publikace se zabývá pojetím smyslu uměleckého díla a jeho role v rámci lidské existence, reflexí nad smyslem interpretace literárního díla. Zmiňuje aspekty pro hodnocení literárního díla a hovoří o roli literárního kritika.

**DOKOUPIL, Blahoslav, Petr HRUŠKA, Michal PŘIBÁŇ, Richard SVOBODA, Tomáš KUBÍČEK a Miroslav ZELINSKÝ. Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-041-4.**

Slovník je v rámci české literatury první slovníkovou příručkou svého druhu. Pro období od roku 1945 po rok 2000 uvádí souhrnné encyklopedické zpracování české časopisecké a sborníkové produkce.

**ENGLISH, James F. Ekonomie prestiže: ceny, vyznamenání a oběh kulturních hodnot. Brno: Host, 2011. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7294-492-7.**

Kniha profesora anglické literatury se zabývá vznikem, historií a fungováním literárních cen. Český překlad je doplněn studií reflektující české literární ceny a jejich historii. Literární vědci Pavel Janáček a Jiří Trávníček se zde zabývají literárními cenami od doby národního obrození až po současnost.

**FOSTER, Thomas C. Jak číst literaturu jako profesor: zábavný průvodce ke čtení mezi řádky. Brno: Host, 2016. ISBN 978-80-7491-564-2.**

Kniha pomáhá objevovat v dílech skryté pravdy a pohlížet na literaturu očima profesionálního čtenáře. Autor přibližuje všechna hlavní literární témata a modely, vyprávěcí prostředky a formy.

**HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ. Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.**

Slovník obsahuje podrobnější hesla z kulturní žurnalistiky a publicistiky, je sledován vývoj některých pojmů a hesel z široké vydavatelské sféry, postihující například nakladatelskou problematiku.

**NÜNNING, Ansgar, Jiří HOLÝ a Jiří TRÁVNÍČEK. Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy. Brno: Host, 2006. ISBN 80-7294-170-4.**

Lexikon podává přehled o různorodosti literárněvědných a kulturologických přístupů, osvětluje ústřední pojmy a seznamuje s autory a autorkami, kteří určovali teoretické diskuse. Česká verze knihy představuje také adaptaci do českého prostředí a kulturního kontextu.

**PROKEŠ, Josef. Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7336-4.**

Kniha obsahuje kapitoly z literární teorie, učí posuzovat umělecký text a na různých kritických reflexích dokládá, jak odlišně předložený textový materiál můžou vnímat jednotliví recenzenti.

**ŠINDELKA, Marek. Chyba. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2008. ISBN 978-80-87053-18-8.**

Prozaická prvotina Šindelky je podivuhodným románem vzpírajícím se jednoduché interpretaci. Detektivní zápletky se v něm mísí s hororem i milostným příběhem, sny se skutečností, úzkostné vzpomínky s akčními scénami. Hlavní postavou je pašerák rostlin Kryštof. V roce 2011 převedl Šindelka ve spolupráci s dalšími autory knihu do stejnojmenné komiksové podoby.

**ŠINDELKA, Marek. Zůstaňte s námi. Praha: Odeon, 2011. Česká řada. ISBN 978-80-207-1372-8. Soubor osmi povídek a novel o lásce, zklamání a bezradnosti. Postavy jsou stavěny do nezáviděníhodných, absurdních a tragikomických situací. Za knihu autor získal cenu Magnesia Litera za prózu 2012.**

**ŠINDELKA, Marek. Mapa Anny. Praha: Odeon, 2014. Česká řada. ISBN 978-80-207-1577-7. Povídkový soubor obsahuje deset textů. Jejich protagonisté se opakovaně objevují a mizí, pohlížíme na ně z různých perspektiv. Dvě povídky vyšly napřed časopisecky, v literární příloze Respektu a v Lidových novinách. V anketě Kniha roku Lidových novin 2014 obsadila kniha šesté místo.**

**ŠINDELKA, Marek. Únava materiálu. Praha: Odeon, 2016. Česká řada. ISBN 978-80-207-1740-5.**

**Hrdinou románu je bezejmenný dospívající chlapec, který se ocitá v cizí zemi uprostřed Evropy. Román přímo vychází z tehdejší uprchlické krize, ale zachycuje i univerzální situaci odcizení, ztráty domova a vykořenění. Za Únavu materiálu získal Šindelka Magnesii Literu 2017 za prózu.**

**TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.**

**Publikace se zabývá metodami užívanými při výzkumu médií. Autoři stanovují zásady komerčního i akademického výzkumu médií, postupy jsou rovněž rozebrány na praktických příkladech z českých médií.**

**Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)**

**SVĚTLÍKOVÁ, Jana. Povídky Marka Šindelky. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra české literatury. Vedoucí práce Brožová, Věra.**

**Datum / Podpis studenta/ky**

**30. dubna 2018** .....

**TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:**

**Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:**

**Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:**

**Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.**

**Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.**

**Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga**

**Datum / Podpis pedagožky/pedagoga** .....

**TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTIŠKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.**

**TEZE SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU/OBORU.**

## **Seznam příloh**

**Příloha č. 1:** Fotografie spisovatele Marka Šindelky (obrázek)

**Příloha č. 2:** Obálka románu *Chyba* (obrázek)

**Příloha č. 3:** Obálka sbírky povídek *Zůstaňte s námi* (obrázek)

**Příloha č. 4:** Obálka sbírky povídek *Mapa Anny* (obrázek)

**Příloha č. 5:** Obálka románu *Únava materiálu* (obrázek)

**Příloha č. 6:** Rozhovor s Markem Šindelkou (text)

## Přílohy

### Příloha č. 1 Fotografie spisovatele Marka Šindelky



Zdroj: [www.mareksindelka.com](http://www.mareksindelka.com)

Příloha č. 2 Obálka románu *Chyba*



Zdroj: [www.mareksindelka.com](http://www.mareksindelka.com)

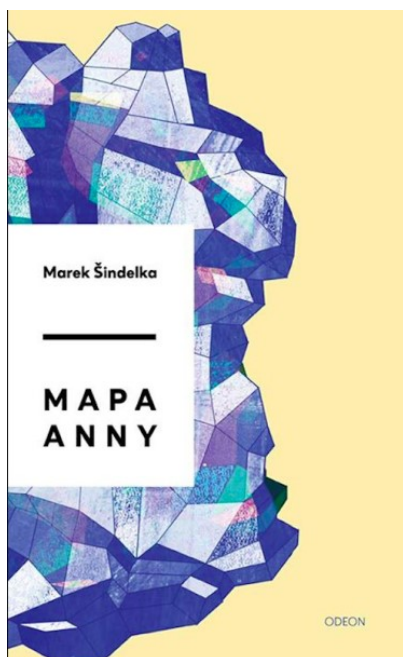
Příloha č. 3 Obálka sbírky povídek *Zůstaňte s námi*



Zdroj: [www.mareksindelka.com](http://www.mareksindelka.com)



Příloha č. 4 Obálka sbírky povídek *Mapa Anny*



Zdroj: [www.mareksindelka.com](http://www.mareksindelka.com)

Příloha č. 5 Obálka románu *Únava materiálu*



Zdroj: [www.mareksindelka.com](http://www.mareksindelka.com)

## Příloha č. 6 **Rozhovor s Markem Šindelkou**

*Praha, 17. ledna 2019*

### **MAREK ŠINDELKA: Příběh pro mě není to nejdůležitější**

Spisovatel a scenárista Marek Šindelka se nezastaví. Podzim roku 2018 strávil na stipendiu ve Skotsku a nyní objíždí celou Českou republiku v rámci scénického čtení projektu Listování. Na termínu a místě setkání jsme se proto domlouvali od července 2018. Nakonec rozhovor vznikl v prostorech Nové scény Národního divadla 17. ledna 2019, tematicky na stejném místě, odkud si Šindelka odnesl dvě literární ocenění Magnesia Litera.

### **Vášim nejnovějším literárním počinem je komiks Svatá Barbora. Zaznamenal velký ohlas, jak zvládáte jeho prezentaci a propagaci?**

Je pravda, že s tímto grafickým románem jsem v rámci scénického čtení Listování strávil poslední měsíce přejížděním mezi Ašem a Ostravou. Na cestování jsem ale zvyklý a i na východ republiky občas jezdím. Dalo by se říct, že pocházím z Ostravska. Část rodiny mám v Karvině, část ve Frýdku-Místku a někoho i v Ostravě.

### **Všude se ale uvádí, že jste se narodil v Poličce.**

Víte, já jsem se opravdu narodil v Poličce, ale já jsem se tam jenom narodil a tím to hasne. Od té doby jsem tam byl jenom dvakrát na čtení a vůbec s tím městem nemám nic společného. Všude ale u mě píšou, že jsem „poličský rodák Marek Šindelka“. Lidi se mě i ptají, jak vzpomínám na dětství v Poličce a jaký mám vztah k Bohuslavovi Martinů. Toho mám mimochodem moc rád a našel jsem si k němu cestu, ale ne kvůli tomu, že bych byl z Poličky.

### **Jak jste se tedy dostal z Poličky na Ostravsko?**

Do mých dvou let jsme s bratrem vyrůstali na Svojanově, přímo na hradě, protože máma s tátou byli zapálení památkáři. Táta tam dělal kastelána a máma byla na mateřské. Když táta v mých dvou letech zemřel, máma v památkářství pokračovala ve frýdeckém zámku. Až později dostala práci na hradě Křivoklátě. Ale předtím, asi do mých deseti let, jsme bydleli ve Frýdku-Místku. Bylo to krásné, dost jsme tam prožili syrovost místního prostředí. Bydleli jsme kousek nad Válcovny plechu, takže mé dětství je poznamenáno konstantním

hukotem lisů na plechy.

### **To asi není úplně příjemný zvuk.**

Já jsem si ten hukot vždy rád představoval jako mořský příboj, protože se jelo na směny a zvuk nikdy nepřestával. Podle toho, jak zrovna foukal vítr, se nesl zvuk. S bratrem jsme si často hráli na svahu přímo nad Válcovny a ten svah jsem si představoval jako mořský břeh. Tahle vzpomínka se otiskla do mé první básnické knížky Strychnin, věnované právě mému bratrovi. V knize je metafora, že si hrajeme na mořském břehu a je to naše tajné zapomenuté území. Pokaždé, když se tam vrátím, je to moje srdcová záležitost. Mám živě zafixované barvy krajiny. Jak je kolem Karviné vytěžená hlína z dolů na haldách, na nich rostou břízy, všechno tam šustí, listí se třepetá – to je zvuk a barva mého dětství. Moji dědové a prastrýcové byli všichni horníci.

### **Na střední školu jste chodil kam?**

To je složitější, v období mé střední školy jsme se přestěhovali do Čech. Bylo mi asi deset let, když máma dostala práci na Křivoklátě. Dva roky jsem ještě chodil na základku v Křivoklátě a pak jsem šel na osmileté gymnázium do Rakovníka, což bylo nejbližší větší město.

### **Takže jste byl studijní typ?**

Naopak, na gymnáziu jsem měl období totálního bojkotu. Tehdy jsem se zařekl, že se nikdy nebudu učit a celou střední školu jsem to dodržoval, takže mě málem vyhodili. V Rakovníku mi už naznačovali, že to skončí špatně. Z vlastní vůle jsem odešel do Příbrami, tam jsem byl půl roku, abych pak odešel do Prahy na Malostranské gymnázium na Josefskou.

### **Po hlavním městě jste toužil nebo to byla z nouze ctnost?**

Do Prahy jsem chtěl, měl jsem tady spoustu kamarádů na různých výtvarných školách. Ale i na Malostranské jsem to vedl dost neslavně. Dělal jsem reparát z matematiky, na vysvědčení mám tolik čtyřek, že snahou bylo hlavně projít. Měl jsem anarchistické osobní období.

### **Takže rebelující umělec?**

Zpětně to považuju spíše za hloupé období ve svém životě. Četl jsem hodně poezii a vzhledl jsem se, jak už to mladí básníci dělají, v různých avantgardních dekadentních vzorech. Měli

jsme s kamarády (dneska jsou z nich spíš malíři nebo architekti) takovou partu, co psala básně. Byli jsme do toho hodně ponoření a nadšení a měli jsme pocit, že musíme plnit program do sebezničení. Chodili jsme do nonstopů, do rána tam seděli, různě nás odváželi na záchytky, psali jsme fakt mizerné básně a navzájem si je chválili. Měli jsme pocit, že objevujeme něco úžasného. Člověk si ale takovou etapou asi musí projít. Střední školou jsem se vyloženě proplácal.

### **Takhle jste pokračoval po celou dobu studia?**

Odmaturoval jsem relativně snesitelně, dokonce v posledním ročníku mě ta středoškolská výuka začala zajímat. Nejvíc mě brala biologie, chvíli jsem si i myslel, že ji půjdu dále studovat. To bylo jediné, z čeho jsem měl konstantně dobré známky. Biologie mě fascinovala a projevilo se to v mých prvních dvou knihách. Strychnin je taková botanická metafora a můj první román Chyba je celý o rostlinách.

### **Biologii jste ale studovat nešel.**

Nakonec ne. Nejdřív jsem se rok plácal, zkoušel jsem se dostat na psychologii jako asi každý. To je prý naprostá anomálie, nikde jinde na světě prý tolik lidí nechce na psychologii v takovém měřítku jako v Česku. Asi si tam všichni, včetně mě, chtějí jít léčit nějaké své romantické bolístky.

### **Dostal jste se tam?**

Já se na psychologii hlásil několikrát, hodně jsem o to stál, jednou jsem se nedostal fakt těsně. Zpětně si ale myslím, že je štěstí, že jsem tam nešel. Vůbec bych nebyl připravený pomáhat lidem. Došlo mi, že to není o pomoci sám sobě, ale o pomoci druhým. A já byl v té době uzamknutý do sebe, řešil jsem si svoje věci a psal texty, které začínaly mít aspoň trochu smysl.

### **Takže jste se studijně uchytil jinde. Jaký obor jste nakonec šel studovat?**

Podal jsem si přihlášku na kulturologii, tam jsem se už dostal. Ten obor mě hodně naplňoval, hlavně ze začátku. První dva ročníky jsem z toho byl úplně nadšený. Měli jsme pár výborných profesorů a studium mytologie a různých kultur pro mě bylo přínosné. Fascinoval mě ten rozhled po různých variantách lidské společnosti. Dozvěděl jsem se, že uspořádání, které je na západě, není automatické ve zbytku světa. Existuje totiž spousta jiných variant a perspektiv, jak se dá realita vnímat a pojmenovat.

## **Na kulturologii jste se očividně lidsky našel. Nakolik jste obor kombinoval se zájmem o literaturu?**

Já jsem byl ještě ten program, který měl celého magistra v jednom pětiletém bloku jen s postupovými zkouškami. Zároveň nade mnou visel Damoklův meč, že kdykoliv, kdy bych s oborem seknul, jdou všechny odstudované roky do háje. Nakonec jsem ale kulturologii po pár peripetiích dodělal po šesti letech, takže v docela dobré lhůtě. Během studia jsem už vydal první a druhou knížku a mezitím jsem začal dělat i FAMU.

## **Univerzita Karlova vám nestačila?**

Já šel na FAMU už cíleně s tím, že mě celoživotně zajímal film a že tehdy vedl scenáristiku Martin Ryšavý, kterého jsem si hodně vážil. Byla to pro mě možnost, jak se přiučit i něco v próze. V té době mě začaly zajímat struktury příběhu nebo nakládání s narativem a přesně o tom dramaturgie je. Scenáristika a dramaturgie jsou vědy o konstrukčních plánech příběhu a mě dlouhodobě fascinuje, jak se dá příběh vyprojektovat.

## **Nadšení z dramaturgie vám už tentokrát vydrželo déle než dva ročníky?**

Je pravda, že i studium na FAMU pro mě bylo přínosné hlavně ze začátku. Pak už člověk samozřejmě začne vidět na škole i nějaké mouchy a má vize, co by se dalo udělat jinak. To je ale na širší debatu.

## **Která škola vám jako spisovateli dala víc?**

Obě školy byly pro mé psaní cenné. V kulturologii jsem si rozšířil pole o spoustu témat, což se promítlo v románu Chyba, kde jsem pracoval s asijskými mytologiemi. Na FAMU se člověk naučí hodně na etudách. Na scénáři zjistí, jak se nezabývat metaforami a ornamenty kolem. Nejdůležitější je soustředit se na páteř příběhu, který je pro každého romanopisce základní výbavou. To se tady kromě FAMU nikde jinde neučí. Bez FAMU bych vše pracně testoval a prozkoumával sám. Měl bych pocit, že jsem objevil Ameriku, a pak bych zjistil, že to napsaly stejným způsobem tisíce lidí přede mnou.

## **Takže nejlepším literárním kurzem je absolvování FAMU.**

Já si myslím, že ano. FAMU je kurz pokory. Pak je tady ještě soukromá škola Josefa Škvoreckého, kde jsem chvíli i učil. Byla to jednu dobu dobrá škola, ale tím, že si studenti školu zaplatili, nebyl na ně vyvíjený tlak. Studenti pak nemají pocit, že pokud nebudou

pracovat, tak je vyhodí. Na mé scenáristice byli ale také někdy až příliš hodní vyučující.

### **Dá se psaní naučit?**

Literatura jako taková se naučit dá. Bavíme se ale o rámci základních žánrů a technik. Zároveň záleží, kdo vás učí, ne každý, kdo tohle ovládá, je zároveň dobrý pedagog. Řada spisovatelů brala výuku jako vyprávění „historek z natáčení“ – jak jsem byl támhle a s tím jsem se opil. To je hezké, ale není to nic, co by studentovi přispělo k jeho technické zdatnosti.

### **Zmiňoval jste, že jste na Literární akademii sám učil. Vaše hodiny oproti tomu vypadaly jak?**

Když jsem já sám vedl kurzy, snažil jsem se je dělat čistě a striktně. Odstrihnout se od své práce, snažit se vnímat to, co zajímá lidi. Poslouchat, co by chtěli psát. Pro mě to byla velká škola, napojit se na jiné žánry a znovu si vyargumentovat co funguje a co ne. Jak pracovat s postavou, s prostředím, s vyprávěcí osobou. O těchto základních věcech většinou nikdo nepřemýšlí, když píše, ale když se je člověk naučí chytře používat, tak je to najednou jako by se naučil kreslit podle modelu.

### **Bavilo vás vyučovat?**

Jo, já jsem tam ale vedl kurz pro dospělé, ne pro studenty. Škola otevřela jeden kurz pro lidi zvenčí. Chtěl jsem, aby to byli lidi, kteří se psaním zabývají seriózněji. Nechtěl jsem začátečníky. Pro Městskou knihovnu v Praze jsem totiž ještě vedl kurzy tvůrčího psaní pro začínající autory. Odtamtud jsem znal, jaké to je vysvětlovat všechno od začátku.

### **Co je pro vás na psaní nejhezčí?**

Je to čistá radost z formy, ačkoli je příběh banální. To dobrodružství se odehrává ve formě a málokdo si uvědomuje, co všechno s ním kniha může udělat jen skrze jazyk, kód a formální stránku. Často pro mě osobně příběh není vždy to nejdůležitější. Z toho všem v Čechách, hlavně kritikům, vstávají vlasy hrůzou na hlavě.

### **V čem to kritici vidí chybně?**

Pořád jsme zakletí v tom, že účelem knihy je odvyprávět nějakou situaci či příběh. Smutný fakt je, že všichni včetně relativně velkých kapacit (nebudu je jmenovat) neumějí číst určitý druh literatury, protože tady není ta tradice. Nebo je, ale lidi ji neakceptují. Chybí mi pestřejší přijetí. A nejsem sám, byly okolo toho obrovské debaty. Zúčastnil jsem se jich jen částečně,

protože jiní už můj názor formulovali lépe. Jmenovalo se to 12 odstavců o próze a šlo o vnímání druhů literatury, které mají ve světě daleko větší ohlas.

### **Jaký je rozdíl mezi českým a zahraničním vnímání literatury?**

Recenze tam vychází nezaujaté, sledující pouze text. Mým knihám daleko víc rozumí lidé v Holandsku a Belgii než v Čechách. V zahraničí se moje texty standardně uchytily, ačkoli jsou tamější čtenáři ochuzeni o český kontext. Rozdíl je ale v tom, že v zahraničí čekají na literaturu, která bude odvážnější a opouští zažitě vyšlapané cesty. Nebo která bude jiná svým experimentováním. Mám pocit, že oni rozumí tomu, co dělám.

### **Jak byste charakterizoval svou tvorbu?**

Mně jde nejvíc o to, najít druh literatury, který by byl přiléhavý a utiskoval by realitu, která se okolo nás děje. Dlouho přemýšlím o tom, jestli formy jako román nejsou už přežité. Jestli se svět nepohnul už jinam. Jazyk se zaručeně jinam pohnul.

### **Jak to myslíte?**

Realita vypadá mnohem komplikovaněji, protože je mnohovrstevnatější. Naše literatura jede ale pořád se zpožděním, není schopna tohle otisknout. Mě fascinují texty, které nějak drží tuhle tekutost doby a mnohovrstevnatost. A mám pocit, že jsme, co se týče žánrů, v tomhle dvacet let pozadu. Oproti tomu, co se třeba děje jinde ve světě. Stačí se jenom trochu podívat a člověk vidí, jak daleko jsou oproti nám spisovatelé v Německu nebo v Belgii. Tady se pořád vzývá něco, co mě už moc nezajímá, ten velký román.

### **Proč by měl být přežitý zrovna román?**

Román nejvíc odpovídal době, kdy existovaly velké idey. Dneska ale nevidím žádnou ideu, jako Bůh, národ nebo stát, na kterou by byla nesena naše realita. To všechno už je zdiskreditované, zesměšněné, několikrát přežvýkané a semleté. Není tu teď nic, za co by byl člověk ochotný položit život. Kromě nejbližších příbuzných samozřejmě, ale to už není otázka společnosti. Dříve byli lidé ochotni položit život i pro poezii, což už dneska působí směšně. Položit život za národ nebo za Boha, to je z dnešního pohledu rovněž děsivé, ale dřív to bylo samozřejmé a tomu odpovídala velikost uměleckých děl, které v sobě nesly ideu a patos. Všechno tohle je pryč.

### **Co pro vás zůstalo na textu nejdůležitější?**

Je to asi víc věcí dohromady, ale pro mě osobně je nejdůležitější angažovanost. Z pohledu sebe jako čtenáře při čtení očekávám, že mě kniha zvedne ze židle, zahltí, překvapí, vytvoří nátlak, ale v tom nejlepším slova smyslu. Nejlepší věc, kterou jsem v životě četl mnou lomcovala, měl jsem chuť s tou knihou praštit o zem a někdy jsem to i udělal.

### **O jakou knihu šlo?**

Byl to Krvavý poledník od Cormaca McCarthyho. Byl jsem našťvaný, co se mnou ten text dělá. Je to krvavá kniha, brutální, čtenáři se zvedá žaludek. Je to jedna velké krvavá koupel, genocida, ale popsaná tak netečně, systematicky, že asi v polovině knihy jsem zjistil znepokojivou věc – že mi to najednou nevádí, že to násilí už nevnímám. V tu chvíli mi došlo, co se mnou ta kniha udělala a že mě autor dostal tam, kde mě chtěl mít. Všechny McCarthyho knihy jsou takhle stavěné. Když popisuje přírodu, všechno se v ní požívá, vše bojuje o své místo. Jakoby i kamení spolu válčilo. Já jsem podobnou knihu nikdy nečetl. Nikdy mi nikdo nedal takovou děsivou, ale do jisté míry pravdivou perspektivu na svět a na dějiny.

### **Vaše kniha *Únava materiálu, narážející na uprchlickou krizi, také reflektuje lidskou netečnost.***

Násilí se totiž v určitých etapách lidských dějin stalo něčím samozřejmým. Všichni ho páchají bez emocí, už to je jenom zabíjení mimo škálu dobra a zla. Člověk je neoddelitelný od násilí, válka tady vždycky byla a vždycky bude. V dějinách vždy válka pouze čekala na svého nejvyššího vyznavače a tím je člověk.

### **Žijeme tedy neustále ve válce?**

Žijeme v naprosto bezpečném a blahobytném světě. Díkybohu nehladovíme, nemáme žádný větší tlak. Po válkách, které jsme si sami udělali, se lidem podivným způsobem stýská. To je hodně vidět, že spousta lidí touží po konfliktu, protože se jejich těla nudí. Válka to vždycky pročistí, zčernobílí a lidi jsou najednou šťastní, že můžou umírat a můžou zabíjet. To je šílený paradox, co my jsme za živočichy. Žijeme v dostatku a jsme ještě méně spokojení, než kdyby to všechno nebylo. Jsme hrozné potvory, na všechno si zvykneme a nic nám není dost. To stejné se děje ve vztazích. Dneska je člověk náchylný k tomu, začít se rychle nudit, hledat nedostatky, začít problematizovat ten vztah i tam, kde to není potřeba. Mozek si vždycky vytvoří totalitu a hledá nepřátele. A když je nejhůř, tak najde nepřítel v nejbližší osobě.



### **Projektujete tyto pocity i do své tvorby?**

Tohle bylo téma mého posledního románu *Únava materiálu*, který se týkal uprchlické krize. Člověk je posedlý mít nepřátele, někoho, na koho může delegovat strach a úzkosti. V tom se zpětně vidí, v tom se může definovat. - toto jsou oni, jsou takoví a já jsem jinaký. Je to v nás uvízlé. O tom ta kniha je, o vytváření nepřátel, jak to potřebujeme, jak je to součástí člověka. Do té situace se může dostat kdokoli, kdokoli může posloužit této potřebě a stát se tím druhým. Je to vidět v české debatě, která se okolo migrace tragikomicky nesla. Nemáme teroristy, tak si vytvoříme vlastní. Naprosto bizarní. Když to vyprávím někde v zahraničí, jak tady máme Japonce, který volá do zbraně proti cizincům, všichni se můžou uchechtat. Samozřejmě s hořkým nádechem.

### **Ovlivnil vás nějaký vámi obdivovaný autor i spisovatelsky?**

Jednoznačně. Každý spisovatel nasává jiné texty. Bezpodmínečně. Není jiného zbylí než krást. Ale krást v inspirativním slova smyslu. Ne tak, že bych někomu šlohnul odstavec, ale spíš ten postup. Já už si asi nikdy nepřečtu knížku tak, jako normální člověk. Bohužel. To mi chybí. Občas když čtu nějaké žánry, tak se do toho propadnu a užiju si to, ale stejně se pak k tomu zpětně vracím. Zkoumám, jak autor udělal tohle a tamto, analyzuju to, abych to případně mohl šlohnout. Nebo se naopak zaměří jen na jednu drobnost jednoho z účastníků, třeba na jeho levou ruku. Místo toho, aby autor popisoval lidi jako celek, tak si vybere jen jednu část, která to všechno odvypráví. To už je skoro filmový postup.

### **Filmový postup by vám mohl být blízký, když jste spisovatel i scenárista. V čem se literární a filmové zpracování liší?**

Žádné jiné umění nemůže udělat tak hlubokou sondu jako literatura. Film se nedostane jinam než na tvář, na tělo a na gesta. Vypráví úplně jinak a ta hloubka, kterou odkrývá film, je jiného druhu. Próza nemusí mít vůbec žádný děj. Stačí to, co se odehrává uvnitř postavy. Veškerý konflikt se děje na úrovni myšlenek, které na sebe naráží a zápasí se sebou. Tohle možná umí popsat psychologie, ale tak, aby to opravdu žilo, aby to na příjemce dopadlo veškerou vahou, to umí jenom literatura.

### **Nejdřív jste vydal básnickou sbírku, pak povídky, román, povídky. To střídání forem bylo schválně, protože Marka Šindelku už nebaví daná forma?**

Vypadá to jako literární turismus, že? Ale ono to má naprosto jasný význam. Já mám vždy

na začátku jasnou představu, co by to mělo být. Mám téma, které mě zajímá, mám představu o formě, ale během té práce se to vždycky totálně zvrhne, přežvýká, přetransformuje. Mám zkušenost, že si ta věc řekne o formu sama.

### **Není to tedy vaše zaujatost proti románu jakožto přežití formy?**

Ne, dokonce u obou mých sbírek povídek, *Zůstaňte s námi* a *Mapa Anny*, jsem měl s řadou povídek záměr, aby z nich byl román. U některých povídek to lze i vidět, že mají velký rozsah. Mě román jako forma zajímal, ale tím, jak se mi to vzpíralo, zaoblovalo se to do povídek. Marně jsem s tím bojoval a zbytečně je rozšiřoval, i když nebyl důvod roztahovat je jako žvýkačku. Tedy ono by to šlo, dopsat vedlejší postavy, zdůrazňovat konflikt, ale došlo mi, že to není potřeba. Ale například v Holandsku sbírku povídek *Mapa Anny* vydali jako román. Přečetli tu knihu úplně jinak. Ne jako povídky, ale jako kapitoly románu. Což mě potěšilo.

### **Nezní ale v Česku pořád lépe vydat román než vydat povídky?**

Proč ale usilovat o něco jen proto, že se to v Česku bere jako více ceněný žánr? Právě díky zpětné vazbě ze zahraničí jsem si uvědomil, proč to do toho tlačit. Štve mě, jak tady lidi podceňují povídky a menší textové útvary. Ty přitom mohou být mnohem přesnější, co se týče výpovědi o skutečnosti. Došlo mi, že možná ten náš život samotný není román, že jsou to povídky. Dneska už to není tak, že by člověk sednul a odvyprávěl svůj příběh života. Život je mnohem subtilnější, mnohdy nemá žádnou dramatickou linku.

### **Jak to vypadá, když se povídky nechtějí překlenout do románu?**

Někdy jsem měl i deset verzí textu a byl to dlouhý boj. Zkoušel jsem povídky i spojovat, ale nakonec ta nejtřastnější chvíle byla, když jsem osekal všechny zbytečnosti a nechal jenom tu ústřední silnou linku, která nic jiného nepotřebovala. Oslovilo mě i dost režisérů, že by chtěli adaptovat jednu konkrétní povídku *Luk* ze *Zůstaňte s námi*, protože se jim líbila z kinematografického vidění. Já jsem ji pak začal i prepisovat na celovečerní formát, ale mě i režiséra to následně znechutilo a viděli jsme, že to rozšiřujeme někam, kde to nemá co dělat. Že ta povídka je hotová a příběh je uzavřený.

### **Musí mít příběh otevřený konec?**

Nemusí. Někdy je důležité něco neříct. Nechat to doznít za hranicemi toho textu. Je to geniální v tom, že člověk nechá imaginaci na čtenáři, nechá ho pracovat za hranicemi. Mě

ani nebaví, když literatura dovypráví všechno až do konce do posledního puntíku. Pak takové knihy čtenář zavře a už je nikdy nepotřebuje znova otevírat. Naopak mě baví nechat mapu z části bílou, aby ten, kdo knihu čte, mohl taky tvořit. Já samotný mám při čtení rád, když mě autor nesváže do kozelce, ale jen mi nabrousí představivost a pak ji nechá, aby se zařizla, kam chce.

### **Zmiňoval jste, že povídku Luk se zfilmovat nepodařilo. Netoužíte po interpretování jiných povídek či děl?**

Jsem tomu otevřený. Máte pravdu, že v Česku se ta povídka nezfilmovala, ale shodou náhod zrovna teď v Polsku přesně onu povídku Luk adaptuje polská režisérka jako krátký film. Tím to chci uzavřít. Možná jsem to zbytečně odmítl řadě lidí, protože jsem měl představu, že by z toho mohl být ten celovečeraček, což nevyšlo. Ale když se ozvala ona, tak jsem si řekl „ok, ať už to někdo natočí a ať už s tím mám pokoj“. Pak se také právě píše scénář podle Únavy materiálu, na něm se ale vůbec nepodílím. Mám ho v e-mailu, ale ještě jsem ho nečetl. Trochu se toho bojím. Na základě toho, jak ten scénář bude vypadat, tak se rozhodnu, jestli jim vůbec ta práva dám.

### **Bojíte se z pohledu spisovatelského nebo scenáristického?**

Z obojího. Ale zároveň jsem rád, že to dělá někdo jiný. Někdy je člověk ponořený tak, že už nevidí a nemá odstup. Pak je důležité mít dobrého redaktora, který poskytne druhé oči a dokáže text vyčistit. Často nemilosrdně, ale ono to ve výsledku textu hodně prospěje. Člověk je zafixovaný na spoustu pasáží, které jsou třeba hezky napsané, ale pro knihu nemají žádný význam nebo jí dokonce škodí.

### **Jak to probíhalo, když si váš text vzali na paškál herci z Listování?**

S Listováním jsme se nakonec dost bavili. Jako autoři komiksu Svatá Barbora jsme měli velký strach z pojetí. Téma je totiž ožehavé, kniha má reálný předobraz s žijícími postavami a už během samotného psaní knihy jsme trnuli, abychom někomu zbytečně neotvírali rány znovu. Což se asi stejně trochu stalo, ale zároveň mám pocit, že jsme i něčemu pomohli. Takže jsme měli z adaptace trochu strach. Hlavně aby autoři netlačili na to, že to je známá kauza, aby to nedělali zbytečně atraktivní. Ale nakonec jsme byli velmi příjemně překvapení, jak citlivě k tomu Lukáš Hejlík a herci přistoupili. Sedlo si to dobře a ve výsledku ono scénické čtení rozšířilo svět grafického románu. Představilo ho lidem, kteří by po něm možná

ani nesáhli a nám to čistě prakticky pomohlo s propagací. Knihu jsme totiž vydali v malém nakladatelství, které není výrazné a ani nemá dobrou distribuci. Nakonec se ale kniha dostala ke spoustě lidí, kteří by o komiksy ani nezavádili.

### **Tím tedy zájem o adaptace vašich děl můžeme uzavřít?**

O ty texty zájem ze strany filmařů je, ale oni často podlehnou jedné věci. Uvědomil jsem si to už dávno. Moje texty působí hodně vizuálně, ale ve skutečnosti jdou mnohem více přes jiný smysl. Například jsou víc pachové nebo víc haptické. Filmaři mají pocit, že vidí reálné obrazy, ale jakmile se tím začneme zabývat, je tam spousta věcí, které se skoro nedají převést do filmu. V Únavě materiálu jsou dvě kapitoly, které se odehrávají v podstatě bez obrazu, v totální tmě. Hrdina je zavřený v motoru auta. Ta situace se odehrává v jeho těle. On se snaží nadechnout, snaží se prokrvit si nohy a takové věci se ve filmu dělají těžko. Mě by osobně zajímalo, jaké by to bylo nechat deset minut film černý bez zvuku, ale diváci by takový experiment asi neocenili.

### **Román Chyba vyšel také jako komiks, na téhle adaptaci jste se podílel jak?**

K tomu jsem psal scénář, spolu s Vojtou Vaškem. Vojta je spoluscenárista i u Svaté Barbory. Zkomiksovat Chybu bylo super. Původně jsme sice mysleli, že to bude adaptace, ale velice rychle jsme se shodli, že to tak nechceme. Takže nakonec se z toho stal druhý plán románu. To, na co v knize není prostor nebo se odehrává na vedlejších linkách vedlejších postavám, najednou v komiksu vystoupí do popředí. My jsme cíleně za hlavní postavu komiksu zvolili detektiva Josefa Kabalu, který je přitom přímo v románu zmíněný jenom na jediné stránce jako člověk, který přebírá případ po jiném detektivovi. V komiksu Josef Kabala řeší případ z jiné perspektivy, ex post, když už se vše odehrálo. V něčem si ty dvě adaptace možná protirečí, v něčem se zpřesňují (tam, kde byla nějaká překvapivá motivace aktérů) a v něčem se znejišťuje – jestli to bylo tak, jak bylo v románu, nebo jinak. Co byla zač ona květina, jestli to vše nebyl jen mýtus, sen nebo kletba. To nás hodně bavilo takhle rozšiřovat. Ten příběh je rozprostřený mezi oba tyto romány – jeden literární a jeden grafický. Čtenář v tom může bloudit a hledat podobnosti a nejistoty. A takhle adaptace fungují nejlíp. Když jsou jen doslovnou ilustrací, tak je to zbytečné. Proto selhává drtivá většina filmových adaptací – člověk je zklamaný, když zná knížku, protože očekává, že film bude knihu kopírovat. Ale to je nemožné. Velmi dobré adaptace si vezmou jenom něco málo a rozvedou to kreativním a nečekaným způsobem.

## **Už jste mluvil o jiném přijetí vašich děl v Česku a v Holandsku. Sledujete pozorně recenze po vydání svých děl?**

Snažím se to sledovat všechno, ale přiznám se, že u Únavy materiálů jsem si říkal, že nebudu číst žádné recenze. Pak mi ale došlo, že není dobré si držet odstup od toho, co si lidi myslí. Takže když se ke mně recenze dostane, tak si ji vždy přečtu. Ale už se krotím, já jsem to ze začátku své spisovatelské éry příliš prožíval. Ještě tak do třetí knihy jsem byl úplně zničený, když někdo napsal negativní recenzi. Ne, že bych pak psal kritikům rozhořčené e-maily, ale v duchu jsem si vytvářel argumentace a naprosto jsem měl pocit, že moje díla nikdo nepochopil. A to zastřelo z mého pohledu i ty pozitivní ohlasy.

## **Jak jste se při čtení kritických recenzí cítil?**

Člověk si to bere osobně, fatálně. Přitom je to zbytečné, každý má právo na názor na umění. Až od jisté doby jsem si uvědomil, že se nedá zavděčit všem. Zvláště s mými knihami, které jsou vyhrocené, ať už formálně nebo tematicky. Je jasné, že to některé lidi namíchne. Ale oni obecně spisovatelé a všichni tvůrci jsou netýkavky a bojí se kritiky, aspoň do té etapy, dokud se neotrakají.

## **Jaká je vaše cílová skupina čtenářů?**

Jsou čtenáři, kteří si sednou v křesle, otevrou si šťavnatý román, ponoří se do něj, dočtou ho, odloží a jdou na další. To je od začátku cílovka, která mě naprosto nezajímá a nedělám to pro ně. Já proti nim nic nemám. Naopak, je základní radostí přečíst si plnokrevný dobrodružný román, s tím jsem v pohodě. Ale vadí mi, že potom někdo hodnotí mé knihy špatně proto, že v nich není klasicky vystavěný příběh. Já se snažím vyšlapávat si svoji cestu, která je náročnější. Takže je logické, že pro tyhle klasické čtenáře nemusí být moje knihy jejich šálek kávy. Pro mě ale příběhy nejsou na literatuře to nejdůležitější, což je ten základní kámen úrazu, na kterém to všechno drhne.

## **Rozlišujete recenze ze strany literární obce, z řad kritiků v novinách a přijetí knih přímo od čtenářů?**

Z recenzí si především snažím brát poučení. A to hlavně od lidí, jejichž názoru si vážím. Takové recenze čtu pozorně, protože vím, že mi feedback může pomoci pro další psaní. Když člověk vychladne, tak si to tak v sobě reviduje. Objektivně je recenze pro autora cenná věc.

### **Ted' asi mluvíte o odborných recenzích v literárních časopisech.**

Ano, ale ne nutně. Myslím, že mohou být dobré recenze i v denících. Vždycky jsem si vážil redakce Hospodářských novin. V té jsem jednu dobu pracoval, takže je to trochu zaujaté. Ale i tak si myslím, že jsou Hospodářky nejkultivovanější a v kultuře nejdál. Je tam přísný editorský přístup, co pustit do vydání a co ne. Tam když vycházely recenze, tak jsem na ně čekal rozechvěle, protože tamních lidí píšících o literatuře, kterými jsou jako Aleš Palán a další, si dost vážím.

### **Jaký ještě vnímáte rozdíl mezi literárními časopisy a běžnými médii?**

V literárních periodících je to často ponořené do debat, které jsou už tak daleko běžného života, že je otázka, jestli to je pořád relevantní. Tam už se často řeší věci, které běžný čtenář nemá šanci postřehnout. Jasně, když má jít o hlubokou analýzu, tak si člověk vezme literární časopis. To, co mi autor recenze vytýká v jemných nuancích je přínosné, ale primárně píšu pro lidi, a ne pro úzkou oblast fajnšmekrů. Chci, aby moje kniha rezonovala univerzálně. Abych se nebál ji číst na veřejných autorských čteních. A abych věděl, že si za tím můžu stát před kýmkoliv.

### **Daří se vám to?**

Pořád se pohybuju na hraně, protože mám rád literaturu i její komplikované zákruty a zároveň chci zůstat srozumitelný. Je to věčný boj. Psaní je komunikace, člověk předává zprávu, názor, pohled na svět – a to nejde dělat do prázdna. Nevěřím spisovatelům, kteří roztrubují, že jim nezáleží na čtenářích.

### **Nemyslíte, že mluví pravdu a opravdu to tak cítí?**

To by ale bylo absolutně pokrytecké. Pokud jim na čtenářích nezáleží, tak proč proboha ty knížky vydávají? Proč si to neschraňují doma v kožených deskách a nečtou si to pořád dokola, neradují se s tím sami? Já mám od začátku pocit, že jsem něco objevil, že mám co říct mám komentář ke společnosti a realitě, ve které žijeme. V tom je literatura nezbytná. Já chci, aby ten hlas byl slyšet, aby na mě lidi reagovali. Je povinnost spisovatele myslet na čtenáře, protože jsou jeho partnery v dialogu. Čtenář je ten, kdo tu knihu bude muset číst, kdo s ní bude zápasit, kdo ji bude muset znovu stvořit. V tom procesu čtení si čtenář vytváří svět knihy ze sebe, ze svých vzpomínek, pocitů a emocí. To je něco tak intimního, že když už to po někom chci, tak nemůžu tvrdit, že mi na něm nezáleží. To je směšné a patetické.

### **Přístupujete jinak k odborným recenzím oproti čtenářským hodnocením?**

Kdyby se má tvorba nesetkávala s běžnými čtenáři, tak by to bylo signálem, že je něco špatně, daleko víc, než kdyby mě odstřelil někdo v intelektuálním profesionálním časopise. To se stává a stává se to dost často. Ale kdybych viděl, že se mívám s normálními čtenáři, tak by to bolelo víc. Záleží mi na ohlasech lidí a vážím si i těch, kteří provozují vlastní blogy a nejsou to profesionální recenzenti. Je důležité, aby moje knihy žily samy mezi lidmi.

### **Vracíte se ke svým knížkám s myšlenkami „tohle jsem mohl před pěti lety napsat jinak“?**

Všechny knihy bych zpětně napsal úplně jinak. A některé bych možná ani nevydal. Ale je dobře, že jsou vydané a sahat na ně nemůžu. Protože to, co já si o nich teď myslím, není až tak podstatné. Já jsem teď už jen další z jejich čtenářů. Třeba *Chyba* je kniha, kterou považuju za plnou chyb. Spoustu věcí bych udělal jinak, ale díkybohu, že nemůžu. Hodně čtenářů si to totiž nemyslí a považují ji za výbornou. Ne-li nejlepší, kterou jsem kdy napsal, což mě vždycky zděsí. Já jsem už úplně jinde, v životě, literárně, se stylem, se vším. Ale to je na tom to úžasné.

### **V čem je *Chyba* tak mentálně jinak od vaší současnosti?**

Když jsem ji dopsal, myslel jsem si, že už nikdy ničeho lepšího nebudu schopný. Byl jsem na tu knihu rozechvěle pyšný, stál jsem si za ní. Zpětně mi ty pocity ale přijdou směšné. Nechci tu knihu zbytečně hanit, ale jsem k ní hodně kritický. Stejně tak jako k některým povídkám ze *Zůstaňte s námi*, která byla ještě ceněnější. S každým textem se vyvíjím a s každým novým vydaným dílem jsem nejdál, kam jsem došel. Je možné, že někdy i zabloudím. Že někdy dojdu k něčemu, čeho si já budu cenit, ale v očích ostatních to bude špatné. Jsem připravený, že se to stane. Literatura by ale měla žít, když už ji člověk vypustí do světa.

### **Nikdy jste neměl tendenci svou knihu přepsat?**

Každý spisovatel má potřebu přepisovat. Na to je specialista Arnošt Lustig, ale dělá to každý druhý, že přepisuje své knihy a vydává nové verze. Toho já se ale děším, já bych z toho nikdy nevybředl a pořád bych jen přepisoval do nekonečna a s největší pravděpodobností bych v tom zabil tu energii, která to celé zažehla. Energii, kterou tam lidé cítí přesto, že já už ji necítím. Znáám dílo odshora dolů a dělá se mi zle, jen co se na ten text podívám a už si

nepamatuju ten zážeh a iniciační moment, kdy mě ten nápad fascinoval natolik, že jsem začal psát. Já se spíš snažím napřít energii do těch nových textů. Poučovat se a posouvat a napsat na základě těchto zkušeností tu novou věc líp.

**Cítil jste na sebe tlak poté, co jste získal literární ceny? Cenu jste získal nejen za své prózy, ale už za první knihu, básnickou sbírku Strychnin.**

Ze začátku to bylo nejhorší, právě po zisku Ortenovy ceny za Strychnin. Tehdy jsem cítil největší tlak, ale byl to můj tlak. Lidi asi také byli nějakým způsobem zvědaví, co ze mě vypadne v dalších knihách, ale rozhodně to byl především můj vnitřní pocit. Pocit, že teď musím něco dokázat, že už jsem fakt spisovatel. Do té doby jsem se takhle ani nedefinoval. Mě v té době zajímala stejným dílem, ne-li dokonce víc, hudba. Myslel jsem si, že budu muzikant, hodně jsem hrál na kytaru, měl jsem kapelu. A pak měl najednou Strychnin takový ohlas, lidi se začali ozývat a já jsem zjistil, že je to vážné a začal jsem trnout, co mám psát.

**Nebýt ohlasu na Strychnin, tak byste už dál nepsal?**

Já bych psal i tak, ale najednou jsem cítil divný tlak v zátylku, že mi ta cena dýchá na krk. Byla to krize, viděl jsem, co s člověkem dělají ambice a ocenění. Bylo to víc destruktivní než nápomocné. Tím nechci říct, že jsem si ocenění nevážil, ale bylo pro mě v té době nepředstavitelné. Pak jsem seděl tři roky v porotě Ortenovy ceny, viděl jsem to z opačné strany a přišlo mi to komické. Nechápal jsem, proč jsem z toho dělal takovou vědu. O nic nešlo. Tím, že jsem si ale pamatoval své pocity, jsem se porotce snažil dělat poctivě. Věděl jsem, jak důležité to pro mě bylo. Asi už nic se mnou nehnulo tolik jako ona první cena.

**Nadějný básník už od té doby ale žádnou další sbírku básní nevydal. Čím to je?**

Změnil jsem kurz, měl jsem nutkání dělat něco úplně jiného. Cítil jsem, že nemůžu znova psát básně. Strychnin byl hodně osobní, hodně intimní, obsahoval hodně vzpomínek na dětství a mého bratra. Myslel jsem si, že tomu nikdo nebude rozumět, což mě pak zkušenost zisku ceny vyvedla z omylu.

**Jak jste literárně pokračoval?**

Otočil jsem kormidlo a začal jsem inscenovat snový příběh, polohoror, polomysteriózní Chybu. Tam jsem šel po úplně jiných stopách. Ze začátku jsem sice myslel, že to bude cyklus básní se společným tématem pašování exotických rostlin, ale nakonec se mi to všechno začalo košatit a uvědomil jsem si, že to musím psát jako prózu. Jako básně mi ten příběh



explodoval pod rukama. Nefungovalo to. Příběh se rozrůstal, měl víc a víc odstavců a začal formálně nabývat nejdřív podoby povídek a pak už i románu. Samo to vybuchlo do podoby prózy. Zjistil jsem, že jsem v tom schopný objevovat víc, že mě to vedlo dál.

**A po *Chybě* následovala sbírka povídek *Zůstaňte s námi*, za kterou jste získal Literu za prózu. Jak jste si toto ocenění užil?**

První Magnesie Litera byla hrozný stres. Absolutně jsem z toho neměl žádné potěšení. Na předávání jsem byl šílený trémista. Kamery, přímý přenos, plný sál lidí, do té doby jsem nic takového nezažil. Mě bylo tak zle, že jsem si myslel, že se pozvracím v přímém přenosu. Totální fiasko.

**Měl jste dopředu informace o tom, zda cenu vyhrajete?**

Nevěděl jsem vyloženě, jestli cenu vyhrají, ale pár lidí mi to před vchodem naznačovalo různými vtípkami. To mě úplně rozhodilo, protože jsem nevěděl, jestli mají interní informace, nebo nemají a jen si dělají srandu. Sám jsem tomu nevěřil a přišlo mi to nereálné. Ale v ten moment mě jenom představa, že na pódium budu opravdu muset jít, uváděla do mdlob. A teď do toho ty ambice, že na druhou stranu člověk vyhrát chce.

**Z čeho jste měl strach?**

Měl jsem hrůzu, že bych něco musel říkat, takové ty debilní řeči. Měl jsem fakt nutkání zdrhnout a jít pryč. Ten ceremoniál v mé hlavě trval deset let. Potil jsem se, bylo mi zle. Už jsem chtěl jít za pořadatelem, že tu cenu za mě případně vyzvedne můj nakladatel. Nakonec jsem ale na pódiu při předání něco oddrmolil. Dopadlo to překvapivě dobře. Zůstal ve mně ale ponižující pocit, ze kterého vznikla první povídka do knihy *Mapa Anny*.

**Povídka *Představení začíná* je tedy autobiografická?**

Celá ta povídka je o trémě a napsal jsem ji pár dní po předávání. Ve výsledku jsem z toho vyždímal text a tréma mě začala zajímat sama o sobě jako fyziologický stav, kdy se potkává sociální sféra s biologickým základem. Vždyť přijmout ocenění by měla být radost, ale pro mě to byla jedna z nejhorších věcí, které jsem kdy v životě zažil. Fyzicky i psychicky, totální ponížení, totální tělesný lapsus, kdy nefunguje nic, člověk je zaseklý. Říká se tomu „fight or flight syndrom“, alarmová reakce, kdy se člověk choulí do sebe a připravuje se na kritické zranění a na boj o život. Zpětně jsem tu cenu úplně nenáviděl a štvála mě.

### **Měl zisk ceny i nějaká pozitiva?**

Je pravda, že zároveň pro mě první Magnesia Litera byla motorem k další knížce. Takže cena byla zúročena. Předání bylo sice za trest, ale v jednu dobu jsem se naštvál a už jsem se i při veřejných vystupováních, třeba při čteních, uvolnil.

### **Takže když jste si šel pro druhou Magnesii Literu, bylo už slavnostní předávání snesitelné?**

Relativně jo, už jsem to bral s odstupem. Vůbec se mi tam kvůli té první nepříjemné vzpomínce nechtělo. Navíc jsem si zase myslel, že to stejně nevyhraju. Aby někdo vyhrál dvakrát, to se v Čechách stalo snad jen Martinovi Ryšavému, pokud se nepletu<sup>371</sup>. Zároveň mi to bylo v tu chvíli svým způsobem jedno, což bylo osvobozující. Tím neříkám, že si toho nevážím, měl jsem z toho ocenění radost a zvláště za tuhle knihu *Únava materiálu*, za tu možnost říct něco veřejně při předávání. Když je člověk mediálně exponovaný, tak je to příležitost říct něco, co považuje za důležité. Což já jsem tehdy k té hysterii uprchlické krize považoval důležité něco říct. I když vím, že ani jeden z lidí, u kterých by bylo důležité, aby si tu knihu přečetl, si ji nepřečte. Ale když už kdokoli politicky nekorektní může říkat, co chce, tak proč bych nemohl já.

### **Jaký máte obecně názor na literární ceny?**

Já si cen vážím už z principu, že někdo ocení moji práci a pošle ji do světa a ona se díky tomu dostane k lidem. Je to lepší než jakákoli snaha nakladatele knihu někam protlačit. Knih vychází tolik, že ocenění fungují jako druh orientačního systému. Není důležité, kdo to vyhrál, ale kdo byl nominován. Nominace jsou zásadní a už to něco o těch knihách vypovídá. Není to o tom vyhrát, ale klidně se hádat, proč se někdo do nominací nedostal a podobně. Na nějakou chvíli názory poroty rozvrství krajinu české literatury a lidi na to můžou reagovat. Verbalizovat své názory na knížky je v nejlepším slova smyslu nátlakové, zvedá to hladinu debaty. Má to účinek a u Magnesie Litery obzvláště, protože ji sledují lidi ve velkém.

---

<sup>371</sup> Pozn. autorky: Kromě Martina Ryšavého (próza roku 2008 a 2011) se z prozaiků podařilo získat dvě Magnesie Litery ještě Emilu Haklovi (próza roku 2003 a 2014) a Jiřímu Hájíčkovi (próza roku 2006 a kniha roku 2013). Dvojnásobným držitelem Magnesie Litery je i Radek Malý (za poezii v roce 2006 a v kategorii literatury pro děti a mládež v roce 2012).

### **Sledujete Magnesii Literu pravidelně?**

Nejen to, dokonce mám vždycky k nominacím i výhrady a svoje favority, kteří se do výběru nedostanou. Často vyhraje něco, co by dle mého subjektivního názoru vyhrát nemělo, ale to je přesně ono. Cítím na sobě, že mě Magnesia donutí si sám v sobě formulovat, proč zrovna tahle kniha se mi líbí a jiná ne. A zároveň to může být pro řadu spisovatelů dobrá motivace. Na různých čtenářských fórech jsou výzvy, že lidi přečtou všechny knížky z daného ročníku Magnesie, a to je hezké. Já to bohužel nestíhám, ale líbí se mi, že zapálení čtenáři ano. Čtou knihy, které sami neznají a objeví doposud neznámé autory.

### **Zmínil jste, že jste se rozhodl být spisovatelem po knize *Zůstaňte s námi*, ale ne ve smyslu, že bych vás toto povolání mělo živit. Jak se za tu dobu situace změnila?**

Od nějaké doby už jsem usiloval o to být profesionální spisovatel. Dlouhou dobu jsem to neříkal nahlas a styděl jsem se za to. Dneska, když se tím do jisté míry živím, s tím už problém nemám. Dlouho mi ale trvalo, než jsem sebral sebevědomí. Nechci ale literatuře otročit, hodně věcí už vidím z opačné strany a musel jsem sundat růžové brýle. Štve mě, že se lidi na Magnesii proměňují kvůli sodovce. Člověk je tak směšně zranitelný a dětský, aby dostal bonbonek, pohlázení, chce být chválený, chce, aby ho měli ostatní rádi a je v pasti z těch všech svých představ. Hraje si na největšího intelektuála na světě, a přitom je to s ním jednoduché jako s každým egomaniakem. V jisté době jsem se za tyhle pocity v sobě styděl. Ale už jsem se uvolnil a přestal jsem se brát tak vážně.

### **Je spisovatel povolání do konce života?**

Já vím, že psát budu. Psaní je mou obsesí, které se nezbavím. Asi je to určitou přecitlivělostí a tím, že jsem jako malý přišel o tátu, že se to promítlo do naší rodiny. Imaginaci jsem si vypěstoval jako něco, co mě až skoro přesahuje. Jako dítě jsem měl živé sny a noční můry, se kterými jsem nevěděl, co mám dělat. Byl jsem přecitlivělý, což je teď můj hlavní pracovní nástroj. To je to, s čím spisovatel pracuje nejvíc – s citem. Cit pro postavy, jejich emoce, soucit. Odmítl jsem si ale, aby mě přecitlivělost devastovala v běžném životě.

### **Jak to probíhá s vydáváním knih v zahraničí?**

V první řadě mám více než deset let agenta, který žije v Amsterdamu a zároveň je to jeden z nejlepších překladatelů z češtiny do nizozemštiny. Ten řeší moje zahraniční práva, jezdí do Lipska, do Frankfurtu a nabízí knihy nakladatelům po celém světě. Zastupuje zároveň

řadu českých autorů. Pokud někdo projeví zájem, prodá jim práva a je to.

### **Jak vaše spolupráce začala?**

Ozval se mi sám, když vyšla Chyba, kniha se mu líbila. Dlouho trvalo, než se mým knihám podařilo v zahraničí prorazit, Chyba byla přeložena do pár jazyků, ale největší úspěch zaznamenalo přeložení Mapy Anny do nizozemštiny. V Holandsku i v Belgii měla fakt úspěch. Doteď tam co tři měsíce jezdím na debaty a na festivaly. Ten literární život tam vypadá úplně jinak než u nás. Festivaly tam jsou současné a živé. Konají ve velkých prostorech, všude se čte, do toho koncerty, literární hvězdy, debaty s třemi sty lidmi v publiku, párty do noci. Na to v Česku vůbec nejsme zvyklí a připravení. To pro mě byl velký šok, ale v pozitivním slova smyslu. Že se dá literární provoz dělat i tak ve velkém a zároveň udržet kontakt s publikem.

### **Kde jste více populární, v zahraničí nebo v Česku?**

*Únava materiálu* byla největším belgickým časopisem zvolena jako kniha roku, takže ten úspěch je určitě srovnatelný s Českem. Oni mě tam už skoro neberou jako cizího autora, možná i proto, že tam jezdím tak často. Tamější recenze vycházejí už beze zmínek o tom, že bych byl zahraniční autor. Přistupují ke mně jako ke svému. V Čechách jsem většinu doby strávil vysvětlováním, proč jsem knihu postavil tak, jak jsem ji postavil. Proto mi vždy tak dlouho trvalo vydat novou knihu. Musel jsem si pečlivě vycizelovat formu. V zahraničí rozumí úplně automaticky mé formě i tématům a mi to úplně vyřadí dech, že to jde i takhle bez složitých bojů. Je pro mě úlevné, že mi někdo rozumí. Každému autorovi bych přál, aby takhle našel svoje publikum. Ale nechci, aby to vyznělo, že v Čechách nemám čtenáře, i tady jsou lidi, kteří chodí na moje čtení a pro které moje knížky jsou důležité.

### **Psaní vás živí pouze do určité míry. Co děláte ve zbytku pracovního života?**

Živit se psaním na sto procent nešlo, když jsem začínal, a nejde to doteď. Kdybych neměl scenáristickou a dramaturgickou práci u filmu, tak bych se psaním neuživil. Zároveň mě má práce musí bavit, nemohl bych psát scénáře k Ordinaci. Ale někteří spisovatelé, třeba Petra Soukupová, to tak dělají a jsou v tom asi poměrně šťastní. Petru to nezdržuje od psaní knih a je s tím v pohodě, ale mě by to až přespříliš bralo energii. I když jsem psal v novinách, tak mi to ubíralo sílu od vlastní práce.

### **Na čem aktuálně pracujete?**

Ted' píšu čas od času scénáře k filmům, ale výhradně to, co mě zajímá a pro lidi, kterým věřím. Chci psát určitý druh scénářů, nechci dělat českou komedii na tisícerý způsob. Zajímá mě specifický druh filmů vyznačující se jiným druhem přístupu a takových tvůrců je tady málo. Jednou do roku něco takového vezmu a pak dva měsíce píšu scénář, který pak třeba ani není zrealizovaný. Nebo dělám dramaturga, což mě hodně baví, když konzultuju s někým jeho věc. To děláme pro dokumentaristy. Skládáme s nimi příběh tak, aby fungoval, volíme rytmus a styl vyprávění. To mě baví. Je to jednak blízko tomu, co jsem studoval, a také tomu, co mě zajímá na próze – jak fungují pointy a jak vystavět příběh.

### **Je v Česku vůbec prostředí na to být profesionální spisovatel?**

Být spisovatelem není plnohodnotnou profesí, v Čechách by se takoví spisovatelé dali spočítat na prstech jedné ruky. Já jsem se rozhodl, že budu dělat všechno pro to, abych tím profesionálem byl a jsem na volné noze rok nebo možná už dva. Není to ale dlouhá doba, kdy jsem skončil s veškerou svou jinou prací kromě knih a filmových projektů. Je to možné díky publikování v zahraničí a honorářům za čtení, které se naštěstí zvedají.

### **Co způsobilo, že se podmínky zlepšují?**

Spisovatelské prostředí se začíná profesionalizovat díky Asociaci spisovatelů a díky sebevědomí autorů, kteří se nestydí říct o honorář. Mluvím o případech, kdy někam celý den jedou a tam čtou a debatují nebo když sdílejí zkušenosti. Když je organizátorem třeba knihovna, tak není důvod dělat takové věci zadarmo. Proto ted' můžu být soběstačný a dejme tomu profesionální a je to moje povolání. Jezdím na rezidence, které jsou dobře placené jako stipendijní pobyty. Ted' jsem se například vrátil ze Skotska. Díky tomu můžu nerušeně pracovat na knihách. Je to super především po všech těch letech, kdy jsem vedle psaní dělal ledacos. Pracoval jsem ve vojenském archivu, v novinách, po maturitě jsem dělal v městské knihovně na registraci, ve skladech a rozešel jsem knihy maximálně ve vozíku. Na jednu stranu to bylo hezké, bylo mi ani ne dvacet let a šel mi pod rukama celý knižní fond. Neustále jsem si dával nějaké knihy stranou, které lidi vraceli a které mě zaujaly. Během noci jsem je přečetl a pak je musel vrátit zpátky. Tehdy jsem na to ještě měl čas.

### **Co nového plánujete?**

Nevím, jak to bude v budoucnu, ted' to vypadá dobře, práce se mi spíš hromadí. Může ale přijít chudý rok. Nemusí to trvat věčně a počítám s variantou, že se budu muset jednou

někam upíchnout a pracovat třeba zase v novinách nebo jinde.

### **Zůstat chcete v Praze?**

Mám to tak napůl, vždy se mi stýská zrovna po tom místě, kde zrovna nejsem. Někdy ale mám tendenci se přestěhovat na vesnici a víc se uzavřít. Hodně potřebuju svůj prostor, být s knihami, soustředit se na svoje věci. Vystačím si sám. Jsou tisíce věcí, které mě zajímají a na které nemám v běžném provozu čas. Ale když jsem dlouho izolovaný, stýská se mi po městském životě, po podnětech, po kinech. Potřebuju mít čerstvý přísun kvalitní kinematografie. Na nejbližších deset patnáct let to vidím na Prahu, mám tady všechno, včetně dětí, které tu vyrůstají a jsou na město zvyklé. Jinak to mám ale v sobě otevřeně, připouštím obě varianty.

### **Jaké to je být na volné noze?**

Mně to maximálně vyhovuje, jsem schopen si vytvořit tlak sám na sebe a mít jasný řád. Organizuju si čas efektivně. Vždycky jsem trpěl, když někdo můj čas organizoval podle sebe a když jsem se musel někomu zodpovídat. Víím, že se umím zařídit sám. Při práci v novinách bylo skvělé vidět, jak to funguje, a mít deadliny, ale můj současný stav mi vyhovuje. Aktuálně mám rozpracovaný text a jediné já jsem zodpovědný za to, jak rychle to půjde a podle toho si organizuju čas. Když jsem zaseklý, můžu si to rozvolnit a odkloním se k něčemu jinému a nemusím pracovat celou dobu na jedné věci. Je pro mě cenné být pánem svého času.

### **O čem v nové knize půjde?**

Nerad o dosud nevydaných knihách mluvím, protože ony se během psaní ještě hodně změní. Já vždycky něco řeknu a ve výsledku je kniha úplně o něčem jiném. Raději o textech mluvím, až když jsou napsané a víím s jistotou, jakého tématu se týkají, protože dříve je nedokážu definovat ani sám pro sebe. Často ta práce vypadá tak, že má člověk napsaných pár situací či dialogů, ale je to ještě těkavé a neuchopitelné.

### **Jak dlouho trvá napsat knihu?**

Občas si lidi myslí, že napíšu román za tři týdny. Během tří týdnů se ale dá stěžít napsat, byť jen povídka. Když je člověk hodně soustředěný, za několik měsíců se dá napsat dost textu. Já mám ale standardně mezi knihami rozptýl tři roky. První půl rok vydýchávám poslední knihu, pak se mi začne sbírat nové téma, píšu si poznámky, náčrtky. Pak si většinou

spisovatel odbude období, kdy se snaží psát, ale ono to nefunguje. Zkouší rozvrhnout příběh do všech stran a on nedrží, je neučesaný. Člověk má pocit, že už v životě nic nenapíše, že je všechno ztracené, že už zapomněl psát nebo to nikdy ani neuměl. Během tohoto období stále sbírám materiál a snažím se být v kontaktu s lidmi a sbírat rešerše. V momentě, kdy napíšu dvě tři kapitoly, které začínají vytvářet systém, tak mám téměř vyhráno. Potom se všechno ještě šíleně mění, ale už mám nashromážděný funkční text, který už sám jako generátor produkuje další vrstvy. To je dobrá fáze, člověk už se nese na energii, kterou to samo produkuje. Ale to celé období psaní je křehké. Člověk si nevěří, je zranitelný, ten text si hýčká, hledá v něm, co funguje a co ne. Roubuje na něj odštěpky a zase je vyhazuje, zkouší různé perspektivy. Aspoň u mě to tak vždycky je.

### **Dáváte si na základě novinářské zkušenosti osobní deadliny?**

To jsem hodně dělal u předchozí knihy, ale to byly deadliny z nakladatelství a deadliny kvůli grantům. U knihy, co píšu nyní, na to nechci tlačit. Je to subtilnější téma a potřebuje narůst samo. Nechávám ho, aby dýchalo. Ve Skotsku jsem napsal kvanta textu, takže mám třetinu knihy hotovou. Mám spoustu výchozího materiálu. Teď je potřeba to provětrat a pak přijít s čistou hlavou a nebát se škrtat. Trochu se distancovat a být nemilosrdný.

### **Když jste na začátku rozhovoru zmiňoval, že se vám básně překlenuly v román, nepřeklene se teď román v básně?**

To si nemyslím, já se básním asi už hodně vzdaluju. Jsem čím dál tím víc prozaičtější. Dveře si nechávám otevřené, občas báseň napíšu, ale nejde mi to. Nejde mi napsat dobrý básnický text. Za posledních třináct let jsem napsal maximálně tři dobré básně. Dělán si sám ze sebe legraci, že tímhle tempem vydám novou básnickou sbírku za padesát let.